



Aizsardzības ministrija

**AIZSARDZĪBAS MINISTRIJAS  
2023. GADA PUBLISKAIS  
PĀRSKATS**

# Saturs

<b>Aizsardzības ministrijas valsts sekretāra ievads.....</b>	<b>4</b>
<b>1. nodaļa. Aizsardzības ministrijas darbības vispārīgs raksturojums .....</b>	<b>6</b>
1. 1. Aizsardzības ministrijas juridiskais statuss.....	6
1. 2. Politikas jomas, funkcijas un uzdevumi .....	6
1. 3. Darbības virzieni, prioritātes, budžeta programmas .....	7
1. 4. 2023. gada galvenie uzdevumi (prioritātes, pasākumi) .....	7
1. 5. Aizsardzības ministrijas padotībā esošās iestādes .....	8
<b>2. nodaļa. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti .....</b>	<b>9</b>
2. 1. Aizsardzības ministrijas budžets un tā izlietojums .....	9
Aizsardzības ministrijas valsts budžeta finansējums un tā izlietojums ( <i>eiro</i> ) .....	9
Aizsardzības ministrijas pārskata gada budžeta programmas .....	10
Valsts budžeta ilgtermiņa saistību projekti .....	10
2. 2. Aizsardzības ministrijas darbības rezultāti 2023. gadā.....	14
Aizsardzības politika un ģeopolitiskā situācija .....	14
Latvijas aizsardzības spēju stiprināšana .....	14
Visaptverošas valsts aizsardzības ieviešana .....	15
NATO kolektīvās aizsardzības principa stiprināšana .....	17
Bruņojuma kontroles aktualitātes 2023. gadā .....	18
Sadarbība ar domniecām 2023. gadā.....	18
Starptautiskā sadarbība Eiropas Savienības ietvaros.....	18
Sabiedroto atbalsts kolektīvās atturēšanas un aizsardzības nodrošināšanai .....	19
Valsts aizsardzības dienests .....	22
Normatīvo aktu izstrāde valsts aizsardzības nozarē .....	23
Nodrošinājuma politika .....	24
Iepirkumi .....	24
Infrastruktūra .....	25
Industrija.....	26
Aizsardzības spēju attīstības projekti .....	28
Nacionālā kibernetikas politika .....	30
Iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmas.....	32
Iekšējais audits .....	32
Ģenerālinspekcija .....	32
2. 3. Aizsardzības ministrijas padotības iestāžu, t. sk.	
Nacionālo bruņoto spēku, darbības galvenie virzieni un rezultāti.....	33
Jaunsardzes centrs .....	33
Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs .....	33
Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs.....	34
Latvijas Kara muzejs .....	35

Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra.....	37
Militārās izlūkošanas un drošības dienests.....	38
Nacionālie bruņotie spēki.....	39
Militārās mācības.....	44
Dalība starptautiskajās operācijās un spēku struktūrās.....	45
Bruņojuma kontroles aktivitātes.....	45
NBS atbalsts civilajai sabiedrībai.....	45
Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola.....	46
<b>3. nodaļa. Aizsardzības ministrijas personāls.....</b>	<b>48</b>
<b>4. nodaļa. Komunikācija ar sabiedrību.....</b>	<b>49</b>
4. 1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi.....	49
4. 2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru.....	52
<b>5. nodaļa. Aizsardzības ministrijas plāns 2024. gadam.....</b>	<b>53</b>
5. 1. 2023. gadā uzsāktie pasākumi, kuri tiks turpināti.....	53
5. 2. 2024. gada galvenie uzdevumi un projekti.....	53
5. 3. Aizsardzības ministrijas 2024. gada budžets.....	54
<b>Biežāk izmantotie saīsinājumi.....</b>	<b>55</b>

## Aizsardzības ministrijas valsts sekretāra ievads

2023. gads Latvijas aizsardzības nozarē iezīmējies ar aktīvu Latvijas bruņoto spēku spēju stiprināšanu, militārās industrijas attīstības veicināšanu un informētas, drošas sabiedrības veidošanu. Pārskatāmā nākotnē kā būtiskākais valsts aizsardzības apdraudējums saglabāsies Krievija, kas 2023. gadā turpinājusi pilna mēroga iebrukumu Ukrainā, bet ārpus tiešas karadarbības izvērš informatīvo karu un kiberuzbrukumus, kas vērsti arī pret Latviju. Līdz ar to viena no Aizsardzības ministrijas prioritātēm pārskata periodā bija veicināt ikviena Latvijas iedzīvotāja spējas un zināšanas gan hibrīddraudu, gan militāra apdraudējuma apstākļos.

2023. gadā tika izstrādāta un apstiprināta jaunā Valsts aizsardzības koncepcija, kas ietver divus galvenos valsts aizsardzības stratēģiskos darbības virzienus – atturēšanas un aizsardzības spēju stiprināšanu, kā arī noturības, rīcības spējas un gribas aizstāvēt valsti stiprināšanu. Latvijas aizsardzība ir visas sabiedrības kopīga atbildība – gan katrs indivīds, gan pašvaldības un valsts pārvaldes institūcijas ir būtiski elementi valsts neatkarības nosargāšanā.

Aizvadītajā gadā Latvija turpināja mērķtiecīgi pilnveidot Nacionālo bruņoto spēku kaujas spējas, lai kopā ar NATO sabiedrotajiem varētu nodrošināt maksimālu visas Latvijas teritorijas aizsardzību no pirmā centimetra un no pirmajām krīzes minūtēm. Aizsardzības nozare turpināja stiprināt tādas NBS spējas kā pretgaisa aizsardzība, krasta aizsardzība, raķešu artilērija, netiešās uguns atbalsts, kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma spējas.

Svarīgs efektīvas valsts aizsardzības stūrakmens ir sagatavots un apmācīts Nacionālo bruņoto spēku personālsastāvs. Lai stiprinātu bruņoto spēku personāla kapacitāti, 2023. gadā turpinājās valsts

aizsardzības dienesta ieviešana. Valsts aizsardzības dienests kā daļa no valsts visaptverošās aizsardzības sniedz iespēju pilsoņiem iegūt zināšanas un sapratni par valsts aizsardzību, uzlabot individuālo rīcības spēju, kā arī piedalīties valsts aizsardzības stiprināšanā. Pirmajā iesaukumā brīvprātīgi pieteicās 488 Latvijas pilsoņi, no kuriem 11 mēnešu dienestu 2023. gada 1. jūlijā Sauszemes spēku Mehanizētajā kājnieku brigādē militārajā bāzē “Ādaži” uzsāka 253 iesaucamie.

Vienlaikus pērn tika turpināta militārās infrastruktūras attīstība. Aizvadītajā gadā apjomīgākās investīcijas bija Zemessardzes bāzu attīstībā, ieguldot tajās vairāk nekā trešo daļu no militārās infrastruktūras budžeta. Būtiski soļi tika sperti militārā poligona “Sēlija” tālākā attīstībā.

Lai atturētu un bloķētu jebkādu potenciālu agresorvalsts militāru agresiju pret Baltijas valstīm, plānots nākotnē attīstīt un izvietot dažādus pretmobilitātes pasākumus pie NATO un Eiropas Savienības ārējās robežas. Ņemot vērā pastāvīgo hibrīdapdraudējumu uz Latvijas austrumu robežas, tika uzsākts darbs pie robežas stiprināšanas ar inženiertehniskiem risinājumiem. Austrumu robežas militārās stiprināšanas un pretmobilitātes plāns ir daļa no Baltijas aizsardzības līnijas izveides, kas ietvers Nacionālo bruņoto spēku vienību atbalsta punktu izveidi gar visu Krievijas un Baltkrievijas robežu – aizsardzības pozīcijas karavīriem un nocietinātas aizsardzības pozīcijas, dažādus šķēršļus, prettanku grāvjus, munīcijas un mīnu noliktavas.

2023. gadā Latvija turpināja militārās piegādes un īstenoja dažādas militāro apmācību programmas Ukrainas bruņoto spēku struktūras pārstāvjiem, nodrošinot nepārtrauktu un ilgtermiņa atbalstu Ukrainai cīņā pret Krievijas agresiju. Latvijas militārais atbalsts Ukrainai sasniedzis aptuveni 1 % no Latvijas iekšzemes kopprodukta, ierindojoš mūsu valsti Ukrainas atbalstītāju līderos, turklāt kopš pilna mēroga kara sākuma apmācīti aptuveni 4000 Ukrainas bruņoto spēku karavīri. Atbalsts Ukrainai līdz tās uzvarai pār Krievijas agresiju saglabāsies

kā viena no nemainīgām Aizsardzības ministrijas prioritātēm.

Latvijas aizsardzības spēju stiprināšanai nozīmīga ir vietējās industrijas attīstība. Aizsardzības ministrija turpināja veicināt nacionālās aizsardzības industrijas inovācijas un jaunu produktu izstrādi aizsardzības jomas vajadzību nodrošināšanai (militārās tehnikas noturību, 5G militāro lietojumu, pretedronu risinājumus u. c.) dažādu atbalsta projektu ietvaros, tostarp ar grantu konkursiem. Lai atbalstītu Ukrainu un vienlaikus attīstītu Latvijas militāro industriju, 2023. gada nogalē tika paziņots par kopīgas dronu koalīcijas dibināšanu. Latvija dronu koalīcijas attīstībai plāno atvēlēt vismaz 20 miljonus eiro. Dronu koalīcijas ambīcijas ir nodrošināt 1 miljonu dronu Ukrainas vajadzībām.

2023. gadā aizsardzības nozarei kopumā tika novirzīts budžets 2,25 % apmērā no IKP. Aizsardzībai kā vienai no prioritārajām valsts nozarēm budžets katru gadu tiks pakāpeniski palielināts – 2024. gadā tas sasniegs 2,4 % no valsts iekšzemes kopprodukta, savukārt 2025. gadā – 2,5 %. Tas ļaus nodrošināt ilgtspējīgu nacionālo aizsardzības spēju attīstību un uzturēšanu, bruņoto spēku kapacitātes palielināšanu un Latvijas drošības stiprināšanu.

Viena no Aizsardzības ministrijas prioritātēm 2023. gadā bija attīstīt visaptverošu valsts aizsardzību, veicināt visas sabiedrības atbildīgu attieksmi pret valsti un tās drošību, padziļinot valsts institūciju savstarpējo sadarbību, ieviešot efektīvus publiskās un privātās partnerības mehānismus un sabiedrības pašorganizēšanās instrumentus. Aizsardzības ministrija sadarbībā ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem pērn organizēja informatīvos seminārus, mācības, lekcijas, diskusijas par rīcību valsts apdraudējuma gadījumā, nozaru gatavību un būtisko kritisko pakalpojumu nepārtrauktības nodrošināšanu.

Svarīga ir ikviena Latvijas iedzīvotāja informētība un gatavība pasargāt sevi un savus tuviniekus. Lai veicinātu sabiedrības noturību un gatavību rīcībai krīzes vai kara gadījumā, Aizsardzības ministrija 2024. gadā ir sagatavojusi vairākus informatīvos materiālus – papildināto bukletu “Kā rīkoties krīzes gadījumā”, rokasgrāmatu “Kā rīkoties kara gadījumā”, vadlīnijas “Pašvaldību sadarbība ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un rīcība kara gadījumā”. Materiāli elektroniskā formātā ir pieejami portālā [www.sargs.lv](http://www.sargs.lv) un Aizsardzības ministrijas mājaslapā.

Izsaku pateicību visiem aizsardzības nozares darbiniekiem, karavīriem, zemessargiem un jaunsargiem par pašai ziedzīgo darbu un godprātīgo ieguldījumu drošākas Latvijas veidošanā!

## 1. nodaļa. Aizsardzības ministrijas darbības vispārīgs raksturojums

### 1. 1. Aizsardzības ministrijas juridiskais statuss

Aizsardzības ministrija (AM) ir vadošā valsts pārvaldes iestāde valsts aizsardzības nozarē. AM ir augstākā iestāde tās padotībā esošajām valsts pārvaldes iestādēm.

AM darbu vada aizsardzības ministrs, savukārt administratīvo vadību un ministrijas funkciju izpildi nodrošina valsts sekretārs. Saikni starp ministru un Saeimu nodrošina parlamentārais sekretārs.

AM administratīvo vadību 2023. gadā nodrošināja 3 valsts sekretāra vietnieki (politikas jautājumos, nodrošinājuma jautājumos, finanšu jautājumos (līdz 31.10.2023.), no 01.11.2023. spēju un resursu plānošanas jautājumos), 14 departamentu direktori un 2 patstāvīgo nodaļu vadītāji.

### 1. 2. Politikas jomas, funkcijas un uzdevumi

AM izstrādā valsts aizsardzības politiku, organizē un koordinē valsts aizsardzības politikas īstenošanu, kā arī valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā, militārās izglītības un zinātnes jomā. AM plāno Nacionālo bruņoto spēku (NBS) vidēja termiņa un ilgtermiņa spēju attīstību, tai skaitā infrastruktūru, personālu, finanses un nodrošinājumu ar materiāltehniskajiem līdzekļiem. AM koordinē nacionālo kibernetikas drošības politiku un veicina nacionālās aizsardzības un drošības industrijas izaugsmi un attīstību. AM nodrošina uzņemošās valsts atbalstu, kā arī aktīvi iesaistās Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) un Eiropas Savienības (ES) aizsardzības politikas veidošanā. AM nodrošina sabiedrību ar nepieciešamo informāciju par valsts aizsardzību, veicina sabiedrības izpratni par Latvijas dalību NATO, kā arī veic citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

Lai veiktu funkciju izpildi, AM:

- nodrošina NBS attīstību un atbilstību NATO militārajiem standartiem;
- sagatavo Militāro draudu analīzi, izstrādā Valsts aizsardzības koncepciju, NBS attīstības plānu, Valsts aizsardzības plānu un citus aizsardzības politikas plānošanas dokumentus;
- nodrošina valsts aizsardzībā iesaistītā personālsastāva pārvaldes un militārās izglītības politikas izstrādi un organizē militārās izglītības mācību procesu aizsardzības sistēmā;
- piedalās NATO, ES un citu starptautisko drošības un aizsardzības organizāciju politikas veidošanā;
- veicina sabiedroto valstu atbalstu Latvijas aizsardzības stiprināšanai un nodrošina sabiedroto spēku uzņemošās valsts atbalsta funkcijas;
- atbilstoši noteiktajām valsts aizsardzības politikas prioritātēm nodrošina divpusējo un daudzpusējo valstu sadarbību drošības un aizsardzības jomā;
- plāno NBS dalību operācijās un nodrošina Latvijas līdzdalību starptautiskajos drošības un aizsardzības pasākumos;
- vada NBS mobilizāciju valsts apdraudējuma gadījumā;
- izstrādā vienotu valsts aizsardzības tehniskā nodrošinājuma un apgādes sistēmu;
- normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nodrošina sociālās garantijas NBS personālsastāvam;
- normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izsniedz ārvalstu bruņotajiem spēkiem atļauju bruņojuma ieviešanai Latvijas Republikā vai izvešanai no tās, veic ievestā bruņojuma uzskaiti un kontroli, apstiprina ārvalstu bruņoto spēku vienību personāla sarakstu pirms vienības ierašanās Latvijas Republikā;
- koordinē kibernetikas drošības un kibernetikas aizsardzības politikas plānošanu un īstenošanu;
- koordinē visaptverošās valsts aizsardzības sistēmas ieviešanu;
- veic citus normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus.

### 1. 3. Darbības virzieni, prioritātes, budžeta programmas

2023. gadā AM plānoja un ieviesa aizsardzības politiku, balstoties uz militāro draudu analīzi. Fundamentālās izmaiņas drošības situācijā, kuras radīja Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā, kopš 2022. gada ir būtiski paātrinājušas spēju ieviešanu NBS.

Lai gan kopš 2022. gada Krievijas kaujas spējas ir samazinājušās, tā vidējā termiņā saglabāsies kā būtiskākais valsts aizsardzības apdraudējums, jo paredzams, ka Krievijas industriālā kapacitāte un mobilizējamās rezerves ļaus tuvāko gadu laikā zaudētās kaujas spējas atjaunot.

2023. gadā aizsardzības nozarei tika novirzīts līdzekļu apjoms, kas, atbilstoši aktuālajiem iekšzemes kopprodukta (IKP) pieauguma datiem, ir 2,25 % no IKP. Aizsardzības budžeta plānošana Latvijai ne mazāk kā 2 % apmērā no IKP 2023. gadā ļāva nodrošināt ilgtspējīgu nacionālo aizsardzības spēju attīstību, tostarp plānojot nepieciešamos līdzekļus spēju attīstībai, uzturēšanai un bruņoto spēku vienību kaujas gatavības celšanai.

Lai paātrinātu NBS spēju attīstību, 2023. gada 9. oktobrī Ministru kabinets atbalstīja Aizsardzības ministrijas izstrādāto likumprojektu “Grozījumi Valsts aizsardzības finansēšanas likumā”, kas paredz līdz 2027. gadam pakāpeniski palielināt finansējumu valsts aizsardzībai līdz 3 % no attiecīgajam gadam prognozētā iekšzemes kopprodukta apjoma: 2024. gadā – 2,4 % no prognozētā IKP apjoma, 2025. gadā – 2,5 % no prognozētā IKP apjoma, savukārt 2026. gadā – 2,75 %, bet 2027. gadā un turpmākajos gados – 3 % no IKP. Turklāt no 2023. gada līdz 2027. gadam slāņveida pretgaisa aizsardzības spējas attīstībā ik gadu tiks ieguldīti papildu 200 miljoni eiro, piecos gados šim mērķim piešķirot 1 miljardu eiro un tādējādi palielinot valsts aizsardzības un atturēšanas spējas.

2023. gadā aizsardzības budžeta izdevumi bija 1181,98 miljoni eiro, t. sk. 128 tūkstoši eiro no līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem. Līdzekļi primāri izlietoti valsts aizsardzības spēju attīstības un iekšējās drošības stiprināšanas pasākumiem saistībā ar ģeopolitiskiem riskiem.

### 1. 4. 2023. gada galvenie uzdevumi (prioritātes, pasākumi)

Aizsardzības ministrijas galvenās prioritātes 2023. gadā bija turpināt līdz šim iesākto procesu, stiprinot tādas NBS spējas kā pretgaisa aizsardzība, krasta aizsardzība, raķešu artilērija, netiešās uguns atbalsts, kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma spējas. Prioritāri notika arī vairāku pasākumu ieviešana valsts aizsardzības dienesta (VAD) pilnveidošanas nolūkos.

Aizsardzības ministrijas galvenie pasākumi 2023. gadā.

- Reaģējot uz aktuālajiem starptautiskās drošības izaicinājumiem, izstrādāta un Saeimā apstiprināta Valsts aizsardzības koncepcija, nosakot valsts militārās aizsardzības stratēģiskos pamatprincipus un prioritātes tuvākajiem četriem gadiem.
- Turpināta slāņveida pretgaisa aizsardzības spējas attīstība NBS, kas ietver tuvās darbības sistēmu modernizāciju, līguma parakstīšanu par operacionālajām prasībām atbilstošu vidējās darbības pretgaisa aizsardzības sistēmu iegādi, kā arī attīstītas pret-dronu spējas.
- Stiprināta krasta aizsardzības spēja, noslēdzot līgumu ar Amerikas Savienoto Valstu (ASV) valdību par pretkuģu raķešu sistēmu piegādi. Sistēmu ieviešana NBS bruņojumā ievērojami stiprinās NBS spēju aizsargāt Latvijas teritoriālos ūdeņus, kuģošanas ceļus un lielākās ostas.
- Uzsākta tālās darbības raķešu artilērijas spējas attīstība, noslēdzot līgumu ar ASV valdību par augstas mobilitātes raķešu artilērijas sistēmu “HIMARS” (*High Mobility Artillery Rocket System*) piegādi.
- Ieviests valsts aizsardzības dienests, sagatavots apstiprināšanai Saeimā Valsts aizsardzības



dienesta likumprojekts un pavadošie dokumenti. Nodrošināti pirmajam iesaukumam nepieciešamie materiāltehniskie līdzekļi, infrastruktūra un atbalsts, lai sekmētu efektīvu un modernu mācību procesu.

- Paātrinātā kārtībā pilnveidota lielkalibra munīcijas rezervju veidošana, netiešās uguns atbalsta, bezpilota lidaparātu sistēmu un vadāmo lādiņu ieviešana NBS bruņojumā, lai būtiski palielinātu kaujas atbalsta vienību ugunsjaudu un darbības distances.
- Uzsākta militārā poligona “Sēlija” projektēšana un pabeigta Zemessardzes bataljonu pārbūve Aizkrauklē, pirmā kārtā Lūznavā, Jēkabpilī, Dobelē, kā arī nodrošināta sākotnēji VAD nepieciešamās infrastruktūras izbūve VAD karavīru izvietojumam.
- Sekmētas kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma spējas, pilnveidojot transporta, apgādes un noliktavu sistēmas efektivitāti un digitālos risinājumus visos apgādes un nodrošinājuma līmeņos.
- Celta Zemessardzes vienību kaujas gatavība, sekmējot zemessargu rekrutēšanu un motivāciju, stiprinot kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma elementus, kā arī nodrošinot kaujas vienības ar modernu ekipējumu.
- Turpināta Jaunsardzes attīstība un valsts aizsardzības mācības īstenošana, uzlabojot mācībspēku rekrutēšanu, izstrādājot priekšlikumus valsts aizsardzības mācības un valsts aizsardzības dienesta savstarpējai integrācijai un veicinot jauniešu piederības sajūtu Latvijai.
- Nostiprināta sabiedrības un privātā sektora sagatavotība pārvarēt kara laika izaicinājumus un miera laika nemilitāra rakstura draudus, informējot sabiedrību par rīcību krīzes situācijās, veicinot mediju praktisku līdzdalību Aizsardzības ministrijas un NBS mācībās, kā arī pilnveidojot valsts un pašvaldību izpratni par to lomu valsts aizsardzībā.
- Uzlabota valsts un pašvaldību iestāžu informācijas un komunikāciju tehnoloģiju sistēmu izturētspēja. Nostiprinātas privātā un publiskā sektora organizāciju un iedzīvotāju kiberdrošības

iemaņas, uzsākot Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcijas CERT.LV Drošības operāciju centru darbību.

- Veicināta nacionālās aizsardzības industrijas inovāciju un jaunu produktu izstrāde aizsardzības jomas vajadzību nodrošināšanai un stiprināta aizsardzības sistēmu piegādes ķēžu drošība, sagatavojot Aizsardzības industrijas likumprojektu un Ministru kabineta lēmumu par kapitālsabiedrības izveidi.
- Turpināta Latvijas karavīru dalība starptautiskajās misijās un operācijās: ANO, NATO, ES un koalīcijas spēku operācijās, NATO ātrās reaģēšanas spēkos, ES kaujas grupās un Apvienotajos reaģēšanas spēkos (JEF, NRF, EUBG u. c.).

## 1. 5. Aizsardzības ministrijas padotībā esošās iestādes

2023. gadā AM padotībā bija:

- Latvijas Kara muzejs (LKM);
- Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra (LĢIA);
- Jaunsardzes centrs (JC);
- Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs (VAMOIC);
- Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs (VALIC);
- Militārās izlūkošanas un drošības dienests (MIDD);
- Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola.

CERT.LV (informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija) darbojas AM pakļautībā Informācijas tehnoloģiju drošības likuma ietvaros.

Lai ilgtermiņā attīstītu militāro industriju Latvijā, 2023. gadā tika dibināta sabiedrība ar ierobežotu atbildību “Valsts aizsardzības korporācija”, kuras uzdevums ir veikt ieguldījumu pārvaldīšanu valsts aizsardzības industrijā un koordinēt ar ražošanu saistītos procesus.

NBS komandieris ir tieši pakļauts aizsardzības ministram.



## 2. nodaļa. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

### 2. 1. Aizsardzības ministrijas budžets un tā izlietojums

Aizsardzības ministrijai no valsts pamatbudžeta līdzekļi tiek piešķirti, pamatojoties uz likumu par valsts budžetu kārtējam gadam, un tie sastāv no:

- dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem;
- ieņēmumiem no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem;
- ārvalstu finanšu palīdzības;
- transfertiem.

#### Aizsardzības ministrijas valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p. k.	Finanšu līdzekļi	2022. gadā (faktiskā izpilde)	2023. gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
<b>1.</b>	<b>Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)</b>	<b>836 993 933</b>	<b>1 188 888 335</b>	<b>1 181 975 091</b>
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	820 500 011	1 160 743 123	1 159 795 615
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	14 864 444	23 383 458	19 885 501
1.3.	Ārvalstu finanšu palīdzība	1 024 716	3 866 555	1 448 526
1.4.	Transferti	604 762	895 199	845 449
<b>2.</b>	<b>Izdevumi (kopā)</b>	<b>836 993 933</b>	<b>1 188 888 335</b>	<b>1 181 975 091</b>
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	655 506 525	949 829 208	944 351 923
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas un sociālie pabalsti	18 724 883	20 780 019	20 765 518
2.1.2.	Starptautiskā sadarbība	13 490 213	15 581 712	15 581 711
2.1.3.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	623 291 429	913 467 477	908 004 694
2.2.	Kapitālie izdevumi	181 487 408	238 559 127	237 123 168
	Kapitāla daļu iegāde līdzdalībai radniecīgo komersantu kapitālā, kas nav akcijas		500 000	500 000

## Aizsardzības ministrijas pārskata gada budžeta programmas

Programmas kods	Programmas nosaukums	Plānotais budžets (eiro)	Izdevumu izpilde (eiro)
06.00.00.	Valsts drošības aizsardzība	25 941 523	25 916 523
12.00.00.	Kara muzejs	2 184 792	2 184 733
22.00.00.	Nacionālie bruņotie spēki	984 902 522	982 007 836
t. sk.	Kapitāla daļu iegāde līdzdalībai radniecīgo komersantu kapitālā, kas nav akcijas	500 000	500 000
28.00.00.	Ģeodēzija un kartogrāfija	9 400 333	8 416 999
30.00.00.	Valsts aizsardzības politikas realizācija	20 837 740	20 834 510
31.00.00.	Militārpersonu pensiju fonds	18 924 450	18 924 450
33.00.00.	Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana	105 967 405	105 429 123
34.00.00.	Jaunsardzes centrs	10 832 635	10 832 633
69.00.00.	Mērķa "Eiropas teritoriālā sadarbība" pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana	121 616	121 615
70.00.00.	Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	1 179 795	986 133
73.00.00.	Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti	3 439 470	1 165 354
97.00.00.	Nozaru vadība un politikas plānošana	5 027 512	5 026 943
99.00.00.	Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums	128 542	128 239
<b>KOPĀ AM</b>		<b>1 188 888 335</b>	<b>181 975 091</b>

**Valsts budžeta ilgtermiņa saistību projekti**

NBS ilgtermiņa saistību projektiem 2023. gadā kopsummā izlietoti 346,77 miljoni eiro no AM kopējā budžeta. 2023. gadā AM finansējusi spēju attīstības projektus 346,77 miljonu eiro apjomā, ieguldot:

- kaujas inženieru spējas attīstībā;
- speciālo uzdevumu spējas attīstībā;
- vidējas kapacitātes kājnieku spējas attīstībā;
- pretgaisa aizsardzības un gaisa telpas novērošanas spējas attīstībā;
- vieglo kājnieku spējas attīstībā;
- netiešās uguns atbalsta un operacionālā un taktiskā līmeņa izlūkošanas spējas attīstībā;
- komandvadības spējas attīstībā;
- taktiskā gaisa transporta spējas attīstībā;
- jūras kontroles un krasta apsardzes spējas attīstībā;
- nodrošinājuma spējas attīstībā;
- uzņemošās valsts atbalsta spējas attīstībā;
- infrastruktūras attīstībā.

**Programma "Valsts drošības aizsardzība"**

Saskaņā ar Valsts drošības iestāžu likuma 24. panta 5. punktu un 2004. gada 26. oktobra Ministru kabineta (MK) noteikumu Nr. 887 "Valsts noslēpuma objektu saraksts" 2.5.1. punktu informācija par šīs programmas izdevumiem ir slepena.

**Programma "Kara muzejs"**

No programmas "Kara muzejs" tiek finansēta Latvijas Kara muzeja darbība un finansēts likumā noteiktās funkcijas deleģējums biedrībai "Brāļu kapu komiteja".

**Programma "Nacionālie bruņotie spēki"**

Programmā iekļauts finansējums Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem – apvienoti visu NBS regulāro spēku vienību un Zemessardzes uzturēšanas izdevumi, kā arī izdevumi starptautiskajām operācijām. No programmas tiek finansēti izdevumi arī Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu

centra un Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālās vidusskolas darbības nodrošināšanai, kā arī izdevumi Aizsardzības ministrijas personālam, kas pilda amata pienākumus diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās un starptautiskajās organizācijās. Programmā tiek plānots finansējums ar aizsardzības nozari saistītu produktu attīstības atbalstam, kas vērsti uz aizsardzības un drošības industriju, – aizsardzības inovāciju grantu projektiem. Programmas ietvaros arī veikta iemaksa 500 tūkstoši eiro sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Valsts aizsardzības korporācija” pamatkapitāla veidošanai.

#### **Programma “Ģeodēzija un kartogrāfija”**

Programmas finansējums piešķirts Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras funkciju veikšanai, nodrošinot valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā.

#### **Programma “Valsts aizsardzības politikas realizācija”**

Programmā iekļauts finansējums dalības NATO pasākumu finansēšanai, informācijas tehnoloģiju drošības veicināšanai Latvijā un iemaksām starptautiskajās organizācijās. No programmas tiek finansēti arī aizsardzības nozares sabiedriski publiskie pasākumi.

#### **Programma “Militārpersonu pensiju fonds”**

Programmas uzdevums ir nodrošināt pensiju izmaksu atvaļinātām militārpersonām, valsts obligātās apdrošināšanas izmaksas, kā arī pabalstu un sociālo piemaksu piešķiršanu un nodrošināšanu atbilstoši spēkā esošajai likumdošanai.

#### **Programma “Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana”**

No programmas tiek finansēta Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centra darbība, kā arī AM nozares infrastruktūras remonts, būvniecība, valsts militārās aizsardzības objektu apsaimniekošana.

#### **Programma “Jaunsardzes centrs”**

No programmas tiek finansēta Jaunsardzes centra darbība, t. sk. Jaunsardzes kustība, valsts aizsardzības mācības ieviešana vidusskolās, sabiedrības informēšanas funkcija un atbalsta veicināšana Latvijas aizsardzības politikai, kā arī iekļauts finansējums nevalstiskajām organizācijām.

#### **Programma “Mērķa “Eiropas teritoriālā sadarbība” pārrobežu sadarbības programmu, projektu un pasākumu īstenošana”**

Programmas finansējums paredzēts, lai nodrošinātu ārvalstu finanšu palīdzības atmaksu veikšanu valsts pamatbudžetā par projekta “Igaunijas un Latvijas ģeodēzisko atskaites sistēmu harmonizēšana pierobežas zonās” ietvaros veiktajiem izdevumiem.

#### **Programma “Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana”**

No programmas tiek finansēts Eiropas Savienības izglītības, mācību, jaunatnes un sporta programmas “Erasmus+” 2021.–2027. gadam projekts Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas augstākās izglītības mobilitātei un Eiropas Komisijas programmas “Digitālā Eiropa” projekts “Nacionālais koordinācijas centrs – Latvija”.

#### **Programma “Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti”**

No programmas tiek finansēta NATO Drošības investīciju programma (NSIP), izdevumi projektam “Infrastruktūras nodrošināšana sabiedroto uzņemšanai”, “Īsviļņu radio sakaru apraides sistēmas (BRAS/BLOS) ieviešana”, “Gaisa komandvadības un kontroles sistēmas programmnodrošinājuma elementa ieviešana (ASBE)”, kā arī tiek nodrošināta drošības investīciju programmas koordinēšana.

#### **Programma “Nozaru vadība un politikas plānošana”**

Programmā iekļauts Aizsardzības ministrijas centrālā aparāta darbības nodrošināšanai nepieciešamais finansējums.

## 2. nodaļa

### Programma “Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums”

Programmas finansējums paredzēts, lai nodrošinātu ar humānās palīdzības sniegšanu saistīto izdevumu apmaksu un, atbilstoši Ministru kabineta 2023. gada 18. aprīļa rīkojumam Nr. 226 “Par pedagogu zemākās darba samaksas likmes pieauguma grafiku laikposmam no 2023. gada 1. septembra līdz 2025. gada 31. decembrim”, lai no 2023. gada 1. septembra nodrošinātu pedagogu zemākās darba samaksas likmes paaugstināšanu Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālajā vidusskolā, kā arī atlaišanas pabalsta un kompensācijas par neizmantojamajām atvaļinājuma dienām izmaksu ministru konsultatīvajām amatpersonām un ministrijas parlamentārajiem sekretāriem, beidzot pildīt amata pienākumus.

Pārskata gadā Aizsardzības ministrijas centrālais aparāts atbilstoši ministrijas darbības virzieniem un struktūrai īstenoja šādas budžeta programmas:

- programma “Valsts aizsardzības politikas realizācija”;
- programma “Militārpersonu pensiju fonds”;
- programmas “Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogramma “ES programmas “Digitālā Eiropa” projektu un pasākumu īstenošana”;
- programma “Nozaru vadība un politikas plānošana”.

### Budžeta programmas “Valsts aizsardzības politikas realizācija” finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p. k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
<b>1.</b>	<b>Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)</b>	<b>13 654 622</b>	<b>20 837 740</b>	<b>20 834 510</b>
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	13 654 622	20 837 740	20 834 510
<b>2.</b>	<b>Izdevumi (kopā)</b>	<b>13 654 622</b>	<b>20 837 740</b>	<b>20 834 510</b>
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	13 357 002	20 179 662	20 176 432
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas, un sociālie pabalsti	849 333	945 841	944 680
2.1.2.	Starptautiskā sadarbība	9 699 594	14 931 712	14 931 711
2.1.3.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	2 808 075	4 302 109	4 300 041
2.2.	Kapitālie izdevumi	297 620	658 078	658 078

## Budžeta programmas “Militārpersonu pensiju fonds” finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p. k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
<b>1.</b>	<b>Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)</b>	<b>17 039 120</b>	<b>18 924 450</b>	<b>18 924 450</b>
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	17 039 120	18 924 450	18 924 450
<b>2.</b>	<b>Izdevumi (kopā)</b>	<b>17 039 120</b>	<b>18 924 450</b>	<b>18 924 450</b>
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	17 039 120	18 924 450	18 924 450
2.1.1.	Subsīdijas un dotācijas un sociālie pabalsti	17 039 120	18 924 450	18 924 450

## Budžeta programmas “Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana” apakšprogrammas “ES programmas “Digitālā Eiropa” projektu un pasākumu īstenošana” finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p. k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
<b>1</b>	<b>Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)</b>	<b>0</b>	<b>894 974</b>	<b>890 896</b>
1.2.	Ārvalstu finanšu palīdzība	0	894 974	890 896
<b>2.</b>	<b>Izdevumi (kopā)</b>	<b>0</b>	<b>894 974</b>	<b>890 896</b>
2.1.	Uzturēšanas izdevumi	0	894 974	890 896

## Budžeta programmas “Nozaru vadība un politikas plānošana” finansējums un tā izlietojums (eiro)

Nr. p. k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Plāns	Faktiskā izpilde
<b>1.</b>	<b>Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)</b>	<b>5 523 033</b>	<b>5 027 512</b>	<b>5 026 943</b>
1.1.	Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	5 523 033	5 026 943	5 026 943
1.2.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	569	
<b>2.</b>	<b>Izdevumi (kopā)</b>	<b>5 523 033</b>	<b>5 027 512</b>	<b>5 026 943</b>
2.1.	Uzturēšanas izdevumi	5 506 438	5 011 179	5 010 610
2.2.	Kapitālie izdevumi	16 595	16 333	16 333

### 2. 2. Aizsardzības ministrijas darbības rezultāti 2023. gadā

#### Aizsardzības politika un ģeopolitiskā situācija

2022. gadā uzsāktais Krievijas pilna mēroga iebrukums Ukrainā turpinājās arī 2023. gadā, tāpēc ģeopolitiskās drošības situācija 2023. gadā nav uzlabojusies. Krievijas radītie draudi ir gan militāri, gan nemilitāri. Paralēli konvencionālajai karadarbībai Ukrainā Krievija turpina izmantot arī plašu hibrīdo uzbrukumu klāstu – informatīvo karu, kiberuzbrukumus, sabotāžas u. c. Šobrīd pieejamā informācija neliecina, ka tuvākajā laikā varētu notikt izmaiņas Krievijas agresīvajā ārpolitikā.

Krieviju lielā mērā turpina atbalstīt Baltkrievija. Lai arī tā nav tieši iesaistīta karadarbībā Ukrainā, Baltkrievija turpina ļaut Krievijai izmantot savu teritoriju karaspēka grupējumu izveidei, kā arī gaisa telpu aviācijas un raķešu triecienu veikšanai pa mērķiem Ukrainas teritorijā. Tikmēr Baltkrievija turpina atbalstīt mākslīgi izraisīto migrantu krīzi uz tās robežas ar Latviju.

Lai gan 2023. gadā Krievijas karaspēks turpināja būt lielākoties iesaistīts karadarbībā Ukrainā, NBS kopā ar sabiedrotajiem pastāvīgi uzraudzīja drošības situāciju Baltijas reģionā. Tieši militāri draudi Latvijai 2023. gadā netika konstatēti.

Latvijas drošības interesēs ir atturēt Krieviju un palīdzēt Ukrainai cīnīties par savas valsts teritoriālo nedalāmību un tiesībām uz suverenitāti. Latvija turpina atbalstīt Ukrainu gan politiski, gan praktiski, palīdzot panākt, lai Krievijas militārā agresija nepaplašinātos un tiktu apstādināta jau Ukrainā.

2023. gadā tika apstiprināta jaunā Valsts aizsardzības koncepcija. Tā tika izstrādāta paātrinātā kārtībā, ņemot vērā esošo ģeopolitisko situāciju un Krievijas radītos draudus. Tajā tiek likts uzsvars uz visaptverošo aizsardzību, kas tiek balstīta uz atturēšanu un aizsardzību, noturību, rīcībspēju un gribu aizstāvēt savu valsti. Tajā tiek uzsvērts, ka

valsts aizsardzības pamatuzdevums ir teritorijas un visu valsts iedzīvotāju aizsardzība.

#### Latvijas aizsardzības spēju stiprināšana

Ņemot vērā šī brīža ģeopolitisko situāciju un tās attīstības tendences, 2023. gadā bija nepieciešams stiprināt valsts aizsardzības spējas, nodrošinot straujāku valsts aizsardzības dienesta ieviešanu, vienlaikus nesamazinot Nacionālo bruņoto spēku attīstībai paredzēto finansējumu.

Ģeopolitiskās situācijas un aktuālo drošības izaicinājumu dēļ, 2023. gadā tika uzsākts process, lai vairākas spējas ieviestu vismaz piecus gadus ātrāk, nekā sākotnēji plānots, parakstot Latvijas aizsardzības nozares vēsturē līdz šim apjomīgākos līgumus – par pretgaisa aizsardzības sistēmu “IRIS-T”, krasta aizsardzības sistēmu “NSM” un raķešu artilērijas sistēmu “HIMARS” iegādi.

2023. gada 30. novembrī Aizsardzības ministrija parakstīja piegādes līgumu ar Vācijas uzņēmumu *Diehl Defence* par “IRIS-T” vidējās darbības pretgaisa aizsardzības sistēmas iegādi. Parakstot piegādes līgumu par aptuveni 600 miljoniem eiro, Latvija saņems visu nepieciešamo aprīkojumu “IRIS-T” sistēmu efektīvai darbībai, kas nodrošinās slāņveida pretgaisa aizsardzības ieviešanu Latvijā.

2023. gada 8. decembrī Latvija un ASV noslēdza līgumu par pretkuģu raķešu sistēmu *Naval Strike Missile* (“NSM”) iegādi. Tā nodrošinās Latvijas piekrastes aizsardzību, kuģu ceļu drošību un nepieciešamības gadījumā iekļausies kopējā alianses aizsardzības sistēmā. Kopējā līguma summa ir aptuveni 105 miljoni ASV dolāru. Nozīmīgu finansiālu atbalstu pretkuģu raķešu sistēmu iegādē sniedz ASV, sedzot 70 % no kopējās līguma summas, savukārt Latvija sedz 30 %.

2023. gada 20. decembrī Aizsardzības ministrija parakstīja līgumu ar ASV valdību par sešu uzņēmuma *Lockheed Martin* ražoto augstas mobilitātes artilērijas raķešu sistēmu “HIMARS” iegādi. Līguma kopējā

summa ir 179,8 miljoni ASV dolāru. Nacionālo bruņoto spēku bruņojumā būs arī tālās darbības un augstas precizitātes “ATACMS” (*Army Tactical Missile System*) ražetes, kas būtiski pastiprinās Nacionālo bruņoto spēku ugunsjaudu.

Ir turpināti arī iesāktie spēju attīstības projekti. Sauszemes spēku mehanizācijas ietvaros tika turpināta Latvijā ražoto 6x6 bruņutransportieru piegāde NBS vajadzībām. Tika īstenots darbs arī pie Zemessardzes kaujas un reaģēšanas spēju celšanas, īstenojot individuālā un kolektīvā ekipējuma, tostarp ieroču sistēmu un tām nepieciešamās munīcijas, iegādi. NBS attīstības plānošana ir īstenota, izmantojot kompleksu pieeju, proti, līdzās reaģēšanas un kaujas spēju celšanai tika turpināta arī kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma spēju attīstība, kas aptver tādas jomas kā komandvadība, izlūkošana, netiešās uguns atbalsts, taktiskais gaisa transports, gaisa telpas novērošana, kā arī mobilitāte un pretmobilitāte. Ņemot vērā pastāvīgo hibrīdapdraudējumu uz Latvijas austrumu robežas, uzsākts darbs pie robežas stiprināšanas ar inženiertehniskiem risinājumiem.

Lai nodrošinātu spēju ieviešanai nepieciešamo personālsastāvu, 2023. gada jūlijā tika ieviests valsts aizsardzības dienests. Pirmais iesaukums militāro dienestu uzsāka 2023. gada 1. jūlijā pēc brīvprātības principa.

2023./2024. mācību gadā valsts aizsardzības mācība (VAM) veiksmīgi tika īstenota 182 izglītības iestādēs, aptverot vairāk nekā 15 500 VAM izglītojamo, savukārt Jaunsardzes centra kustībā “Jaunsardze” ir iesaistījušies vairāk par 8500 jaunsargu.

2023. gada vasarā Jaunsardzes centrs aprobēja VAM 23 dienu nometni (VAM23), kurā apvienoja abu VAM mācību gadu nometnes. Pilotprojektā iegūtie rezultāti parādīja, ka šāda vienota nometne pēc abu VAM mācību gadu pabeigšanas ir efektīvāka par divus gadus pēc kārtas rīkotām nometnēm. VAM 23 dienu nometnē tika apmācīti un to pabeidza 100 % nometni uzsākušo apmācāmo, savukārt divu gadu nometnes koncepcijā uz otrā gada VAM nometni

parasti atgriezās tikai ap 60 % pirmā gada nometni pabeigušo. Tas pierāda, ka VAM23 rezultātā tiek efektīvāk izlietoti resursi un veiksmīgāk sasniegti izvirzītie mērķi – pilnvērtīga militārās pamata apmācības kursa apguve.

### Visaptverošas valsts aizsardzības ieviešana

Aizsardzības ministrija kā koordinējošā institūcija ar savu ekspertīzi turpina veikt visaptverošas valsts aizsardzības sistēmas pamatu ieviešanu. Arī 2023. gadā tika pievērsta pastiprināta uzmanība dažādu valsts apdraudējuma pārvarēšanas mācību organizēšanai, kā arī sabiedrības un tai būtisku kritisko funkciju noturības veicināšanai.

2023. gadā Aizsardzības ministrija pievērsa pastiprinātu uzmanību kritiskās infrastruktūras darbības nepārtrauktības stiprināšanai, organizējot dažādas tikšanās, konsultācijas, lekcijas un seminārus kritiskās infrastruktūras pārstāvjiem, kā arī izvērtējot sagatavotos kritiskās infrastruktūras darbības nepārtrauktības plānus.

2023. gada 9.–15. martā norisinājās NATO krīzes vadības mācības “CMX23”, kuru mērķis ir pārbaudīt alianses dalībvalstu konsultāciju un lēmumu pieņemšanas procedūras stratēģiskajā politiski militārajā līmenī. Mācību laikā, imitējot sarežģītu civilmilitāro scenāriju, tika pārbaudīta NATO spēja visaptveroši reaģēt uz mūsdienu drošības izaicinājumiem. Latvijā šajās mācībās piedalījās valsts institūcijas, kuru kompetencē ir krīzes situācijas pārvarēšana un plānošana, lēmumu pieņemšana un saistīto pasākumu izpilde, mācību noslēgumā organizējot Ministru kabineta ārpuskārtas mācību sēdi.

2023. gadā pirmo reizi militārās mācības “Namejs” tika organizētas kā visaptverošas valsts aizsardzības mācības sadarbībā ar Aizsardzības ministriju un tās padotības iestādēm, Iekšlietu ministriju un tās padotības iestādēm, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu, kā arī vairākām pašvaldībām un komersantiem. Vienlaikus 2023. gada septembrī



## 2. nodaļa

norisinājās Iekšlietu ministrijas pārziņā esošā Civilās aizsardzības Operacionālā vadības centra mācības, savukārt 2023. gada augusta beigās divas nedēļas norisinājās Aizsardzības ministrijas mācības “AMEX”, kurās tika pārbaudīta valsts pārvaldes gatavība dažādiem hibrīdiem un militāriem draudiem.

No 2023. gada 25. līdz 27. aprīlim Rīgā norisinājās NATO Noturības simpozijš “Noturība satricinājumu laikmetā” ar mērķi veicināt noturību kā katras valsts atbildību un alianses kolektīvo apņemšanos. Simpozijā piedalījās vairāk nekā 250 NATO dalībvalstu un partneru civilās un militārās nozares līderi, politikas veidotāji un eksperti. Pirmais NATO Noturības simpozijš norisinājās 2022. gadā Varšavā, un Latvija ir otrā valsts, kas nodrošināja uzņemošās valsts atbalstu šāda līmeņa pasākumam.

2023. gadā Aizsardzības ministrija pastiprināti pievērsa uzmanību sadarbības attīstīšanai ar pašvaldībām. Tādējādi 22. martā notika visaptverošas valsts aizsardzības seminārs pašvaldībām, kurā īpaši tika uzsvēta pašvaldību loma valsts aizsardzībā un militārās krīzes gadījumos – pašvaldībām bija iespēja iegūt padziļinātu ieskatu un pārrunāt dažādus ar visaptverošo valsts aizsardzību saistītus jautājumus: gan par īpašiem tiesiskiem režīmiem valsts apdraudējuma pārvarēšanai, gan civilās aizsardzības plānošanu pašvaldībās, gan kritiskās infrastruktūras un darbības nepārtrauktības plānošanu. Semināra mērķauditorija bija pašvaldību priekšsēdētāji un atbildīgie par civilās aizsardzības plānošanu, kā arī Zemessardzes bataljonu komandieri un civilmilitārās sadarbības virsnieki. Kopā tika deleģēti pārstāvji no 37 pašvaldībām.

Aizsardzības ministrija sadarbībā ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un Zemessardzes atbildīgajām brigādēm turpināja 2020. gadā uzsāktu mācību ciklu pašvaldību civilās aizsardzības komisijām (CAK), lai stiprinātu pašvaldību kapacitāti un gatavību reaģēt krīzes situācijās. 2023. gadā Aizsardzības ministrija piedalījās 14 CAK mācībās. Vienlaikus no Zemessardzes puses tika organizēti reģionālie semināri “Rupors”, lai stiprinātu pašvaldību

iestāžu komunikācijas speciālistu un citu atbildīgo amatpersonu vienotu izpratni par komunikācijas nozīmi un metodēm militāra apdraudējuma gadījumā. Semināros Valsts kancelejas, Aizsardzības ministrijas un Zemessardzes pārstāvji vēstīja par aktuālo drošības situāciju un hibrīddraudiem, valsts un pašvaldību lomu krīzes komunikācijā, kā arī informācijas kara izpausmēm, savukārt praktiskajā daļā semināra dalībnieki izstrādāja krīzes komunikācijas plānus, kopīgi apzinot mērķauditorijas, komunikācijas metodes un aktivitātes militāra apdraudējuma gadījumā, lai pēc iespējas efektīvi informētu iedzīvotājus.

2023. gadā visaptverošas valsts aizsardzības koordināciju turpināja ministru līmeņa darba grupa un valsts sekretāru līmeņa darba grupa. Grupu sēdēs tika izvērtēts aktuālais apdraudējums un potenciālie nozaru riski, kā arī uzsvēta kritiskās infrastruktūras noturības stiprināšana un nepieciešamība nozaru ministrijām proaktīvāk vērtēt Ukrainas gūtās mācības no Krievijas iebrukuma, lai laicīgi izvērtētu nepieciešamos resursus un darbības krīzes situācijā savā nozarē.

Satiksmes ministrijai sadarbojoties ar Aizsardzības ministriju, tika nodrošināta militārās mobilitātes projektu iesniegšana Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta Militārās mobilitātes projektu konkursa otrajā kārtā (t. sk. *Rail Baltica* projekta militārās mobilitātes pieteikums). Ar iesaistītajām pusēm tika turpināts darbs pie militārās mobilitātes prasību integrēšanas *Rail Baltica* projektā. Kopā 2023. gada uzsaukuma laikā ir iesniegti 11 projekti ar kopējo pieprasīto līdzfinansējumu 413,55 miljonu eiro apmērā.

ES mērogā tika nodrošināta Latvijas interešu pārstāvēniecība dažādos Eiropas Aizsardzības aģentūras (EDA) pārrobežu pārvietošanās atļauju procedūru optimizēšanas (*Cross Border Movement Permissions*, CBMP) darba grupu formātos. Šajos ietvaros ir pieņemtas visaptverošas vadlīnijas un tehniskās vienošanās par pārrobežu militāro kustību gaisā un uz sauszemes. Dokumentu mērķis

ir atvieglot sabiedroto spēku un materiāltechnisko līdzekļu kustību ES.

Ir sācies aktīvs darbs pie Eiropas Aizsardzības fonda iniciētā *Secure Digital Military Mobility System* (SDMMS) projekta izstrādes. Latvija ir viena no 10 valstīm, kas kopīgi strādā pie vienotas un drošas digitālās informācijas apmaiņas sistēmas izstrādes un ieviešanas Eiropā. Sistēmas mērķis ir standartizēt, paātrināt un atvieglot ar militāro mobilitāti saistītas informācijas apmaiņas kārtību.

Aizsardzības ministrija ir sagatavojusi publiski pieejamu Latvijas nacionālo militārās mobilitātes plānu, kurā ir norādīts līdz šim paveiktais, kā arī minētas galvenās nozares prioritātes. Plāns sniedz padziļinātāku ieskatu militārās mobilitātes jautājumos plašākai publikai – gan vietējā, gan starptautiskā mērogā. Plāna esamība un nacionāla mēroga prioritāšu nosaukšana tiešā veidā atbalsta Latvijas iesniegtos projektus iepriekšminētajā Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta Militārās mobilitātes projektu konkursā. Šī plāna pieņemšana izpilda Latvijas saistības PESCO Militārās mobilitātes projekta ietvaros, kas paredz, ka projekta dalībvalstīm līdz 2024. gada beigām ir jāpieņem šāda veida dokuments.

Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija sadarbībā ar Aizsardzības ministriju ir uzsākusi darbu pie leģislatīva ietvara izveides, kas paredzētu pretmobilitātes mehānismu ieviešanu esošos un jaunos transporta infrastruktūras objektos.

Ņemot vērā pret Latviju vērsto hibrīdveida apdraudējumu no Baltkrievijas puses, kas 2023. gada laikā izpaudās kā apjomīga nelegālo migrantu plūsma uz Latvijas teritoriju, NBS sniedza atbalstu Valsts robežsardzei (VRS) šīs plūsmas uzraudzīšanā, kontrolēšanā un novēršanā. 2023. gada laikā tika veikti grozījumi Valsts robežas likumā, kas pastāvīgi palielina NBS pilnvaras, īstenojot atbalstu VRS. NBS izstrādāja un īstenoja vairāku pakāpju atbalsta plānu, atbilstoši pielāgojot aktivitātes Latvijas robežas tuvumā esošo nelegālo migrantu apjomam.

## NATO kolektīvās aizsardzības principa stiprināšana

2023. gada NATO samitā Viļņā tika pieņemti vairāki Latvijas aizsardzībai būtiski lēmumi. Starp ievērojamākajiem no tiem ir jauno un esošajai ģeopolitiskajai realitātei pielāgoto aizsardzības plānu apstiprināšana, kā arī jaunā NATO pretgaisa un pretraķešu aizsardzības rotējošas klātbūtnes modeļa apstiprināšana.

2023. gadā tika parakstīta ceļa karte starp Latvijas un Kanādas aizsardzības ministriem par NATO daudznacionālās kaujas grupas palielināšanu līdz brigādes līmenim. Ceļa karte nosaka, ka pakāpeniski tiks palielināts pastāvīgi izvietoto NATO spēku un ekipējuma apmērs Latvijā. Ceļa kartē Latvija apliecina savu apņemšanos ieguldīt resursus turpmākai nacionālo aizsardzības spēju celšanai un nodrošināt uzņemošās valsts atbalstu sabiedrotajiem, tai skaitā izveidot jaunu militāro poligonu “Sēlija”. Plānots, ka brigāde pilnu kaujas gatavību sasniegs līdz 2026. gadam. Būtisks elements kolektīvās aizsardzības stiprināšanā un reģiona drošības palielināšanā 2023. gadā bija arī Latvijā izvietotie 15 Kanādas “Leopard 2” tanki.

Pārskata periodā turpinājās Latvijas un Dānijas kopīgi veidotā daudznacionālā divīzijas štāba “Ziemeļi” attīstība. Šis štābs ir daļa no NATO spēku struktūras, un pret Latviju vērsta militāra uzbrukuma gadījumā tas spētu koordinēt reģionā esošos spēkus gan pirms, gan pēc NATO 5. panta aktivizācijas. Sekojot 2022. gadā sasniegtajai sākotnējai operacionālai gatavībai, 2023. gadā štābs sasniedza pilnu kaujas gatavību. Tika parakstīta deklarācija starp Latvijas un Dānijas aizsardzības ministriem par daudznacionālā divīzijas štāba “Ziemeļi” tālāko attīstību un abu valstu divpusējās sadarbības stiprināšanu.

Vērts pieminēt, ka 2023. gadā NATO oficiāli pievienojās Somija, tādējādi palielinot NATO spēku klātbūtni reģionā un stiprinot Baltijas jūras reģiona drošību.

### **Bruņojuma kontroles aktualitātes 2023. gadā**

Bruņojuma kontrole un uzticību veicinoši pasākumi ir būtiska daļa no Eiropas drošības arhitektūras. Lai veicinātu atklātību un drošību reģionā, Latvija piedalās bruņojuma kontroles pasākumu īstenošanā.

Kopš Krievijas uzsāktā kara Ukrainā bruņojuma kontroles arhitektūra Eiropā piedzīvo lejupslīdi. 2023. gadā Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) dalībvalstis turpināja stingri nosodīt Krieviju par tās starptautisko tiesību pārkāpumiem, uzsākot karu Ukrainā, un Baltkrieviju par tās atbalstu Krievijas karadarbībai. Vienlaikus Krievija cenšas aizkavēt EDSO pilnvērtīgu darbību un izmanto EDSO piedāvāto starptautisko diskusiju platformu savas propagandas naratīvu izplatīšanai. Vīnes dokumenta par sarunām par uzticēšanos un drošību veicinošiem pasākumiem ietvaros 2023. gadā Latvija nav uzņēmusi nevienu novēršanas vai inspekcijas vizīti, bet Latvijas bruņojuma kontroles eksperti devušies divās inspekcijās un vienā novērojuma vizītē ārvalstīs.

Atvērto debesu līguma ietvaros Latvija 2023. gadā veica divus pārlidojumus. Pār Latvijas teritoriju šādi lidojumi netika veikti. Šī līguma pilnvērtīgu ieviešanu 2023. gadā ietekmēja kopējā ģeopolitiskā situācija un Baltkrievijas paziņojums par dalības līgumā apturēšanu uz nenoteiktu laiku.

Neskatoties uz sarežģījumiem, ko ieviesusi Krievijas un Baltkrievijas selektīvā dalība bruņojuma kontroles mehānismos, Latvija atbalsta esošās bruņojuma kontroles arhitektūras dialoga un diskusiju platformas saglabāšanu.

### **Sadarbība ar domnīcām 2023. gadā**

Sadarbība ar ārvalstu domnīcām 2023. gadā tika īstenota, lai starptautiski veicinātu politiku, ierēdņu, ekspertu un vispārējās sabiedrības izpratni par Latvijas aizsardzības interesēm, kā arī lai piesaistītu sabiedroto valstu atbalstu reģionālās drošības situācijas uzlabošanai.

2023. gadā AM sadarbojās ar trīs ārvalstu domnīcām – ASV Vācijas Maršala fondu (*The German Marshall Fund of the United States*, GMF), Makdonalda-Lorjē institūtu (*MacDonald-Laurier Institute*, MLI) no Kanādas un Ženēvas Drošības politikas centru (*Geneva Centre for Security Policy*, GCSP) no Šveices.

Sadarbībā ar GMF tika rīkoti vairāki semināri un diskusijas, kuros piedalījās augsta līmeņa amatpersonas no Latvijas. 2023. gada sadarbības ietvaros izceļama ir ASV politikas veidotāju un žurnālistu vizīte Latvijā, kuras laikā dalībnieki tikās ar Latvijas amatpersonām un drošības ekspertiem, kā arī apmeklēja Ādažu un Lielvārdes militārās bāzes ar mērķi padziļināt savu izpratni par Baltijas reģiona drošības izaicinājumiem.

Sadarbībā ar MLI 2023. gadā tika organizēti divi diskusiju paneli, viens Rīgas konferencē (Latvijā) un otrs Monreālas Starptautiskajā drošības samitā (*Montreal International Security Summit*) (Kanādā), kā arī bija vairākas publikācijas, populārzinātniski raksti un raidieraksti (podkāsti).

Sadarbībā ar GCSP 2023. gadā Latvija līdzfinansēja dalību GCSPursos vienam studentam no Ukrainas. Atbalstot programmas “Partnerattiecības mieram” (*Partnership for Peace*) valstu studentu izglītību, Latvija sniedz savu ieguldījumu starptautiskās drošības politikas veicināšanā.

### **Starptautiskā sadarbība Eiropas Savienības ietvaros**

Eiropas Savienība turpināja Stratēģiskā kompasa (2022), ceļveža drošības un aizsardzības stiprināšanai, ieviešanu un nemainīgi saglabāja atbalstu Ukrainai kā galveno darba kārtības jautājumu. Latvija nemainīgi iestājās par sabalansēta un reālos resursos balstīta ES drošības un aizsardzības pīlāra attīstību, kas palielina ES dalībvalstu militāro spēju apjomu un to pieejamību aizsardzības vajadzībām.<sup>1</sup>

<sup>1</sup> *Valsts aizsardzības koncepcija (2023)*. Pieejama tiešsaistē: [https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/AM\\_VAK-2023\\_0.pdf](https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/AM_VAK-2023_0.pdf)

ES militārā atbalsta misijas Ukrainai (EUMAM UA) ietvaros 2023. gadā tika apmācīti aptuveni 40 000 Ukrainas bruņoto spēku karavīru 24 ES dalībvalstīs, lai Ukrainas bruņotajiem spēkiem sniegtu individuālu, kolektīvu un specializētu apmācību, veicinot Ukrainas bruņoto spēku militāro spēju atjaunošanu un efektīvu operāciju veikšanu teritoriālās integritātes aizsargāšanai.

Ukrainas atbalstam izmantots ES ārpusbudžeta instrumenta Eiropas Miera mehānisma (EMM) finansējums, nodrošinot ne tikai apmācības, bet arī militāra un nemilitāra ekipējuma un munīcijas piegādes Ukrainai. Latvija turpināja atbalstīt ES 2023. gada martā nosprausto ambīciju piegādāt Ukrainai 1 miljonu artilērijas šāviņu viena gada laikā gan no dalībvalstu nacionālajiem krājumiem, gan no kopīgiem dalībvalstu iepirkumiem. Latvija turpinās atbalstīt EMM budžeta palielināšanu papildu finansējuma novirzīšanai Ukrainai.

Eiropas Savienības darba kārtībā bija arī ES atbalsta mehānismu izstrādāšana un ieviešana militārās industrijas attīstībai, kas Latvijai un citām ES dalībvalstīm sniedz iespēju stiprināt aizsardzības industriju un veicināt ražošanas kapacitāti. Tika apstiprināts instruments<sup>2</sup>, kā ietvaros paredzēts veicināt dalībvalstu sadarbību kopīgo militāro iepirkumu jomā, kā arī tika pieņemta regula munīcijas ražošanas atbalsta izveidošanai.<sup>3</sup> Šādi instrumenti izveidoti ar nolūku steidzami palielināt Eiropas aizsardzības rūpniecības ražošanas jaudu, risinot piegādes ķēžu vājās vietas, atbalstot jaunu rūpnīcu veidošanu un paaugstinot kapacitāti attiecībā uz izejmateriālu pieejamību. 2024. gadā ir plānots apstiprināt Eiropas aizsardzības industrijas stratēģiju, turpinot darbu pie militārās industrijas attīstības ES.

<sup>2</sup> EDIRPA – *European Defence Industry Reinforcement through Common Procurement Act*

<sup>3</sup> ASAP – *Act in Support of Ammunition Production*

## Sabiedroto atbalsts kolektīvās atturēšanas un aizsardzības nodrošināšanai

### Stratēģiskā partnerība ar ASV

2023. gadā ar stratēģisko sabiedroto Amerikas Savienotajām Valstīm tika īstenots intensīvs politiskais dialogs. Vizītes, diskusijas, plāni un kopīgu mērķu un vērtību stiprināšana bija vadmotīvs tam, lai dažādos formātos un līmeņos veicinātu Latvijas un ASV sadarbību.

ASV ir gan iesaistījušās svarīgu vienošanos un līgumu izveidē un slēgšanā, gan piesaistījušās savus ekspertus, piemēram, militārā poligona “Sēlija” izvērtēšanai. Dažādu programmu ietvaros ir stiprināta NATO spēku savietojamība un nacionālā noturība.

Gada sākumā ASV Senāts, pieņemot likumprojektu par aizsardzības izdevumiem 2024. gadam, ļāva atvēlēt 228 miljonus ASV dolāru drošības sadarbības pastiprināšanai ar Latviju, Lietuvu un Igauniju. Ar mērķi koordinēt turpmāko sadarbību 2023. gada 15. decembrī parakstīta ceļa karte nākamo piecu gadu periodam savstarpējā sadarbībā aizsardzības jomā. Plānots, ka definētās spēju attīstības prioritātes būs vērā ņemamas, lemjot par atbalsta projektiem “Baltijas Drošības iniciatīvas” (*Baltic Security Initiative*) ietvaros.

2023. gadā turpinājās ASV īstenotās militārā atbalsta programmas, attīstot NBS profesionalitāti, kaujas spējas un ekipējumu, kā arī uzņemošās valsts atbalsta infrastruktūru. Gada nogalē tika parakstīti “NSM” un “HIMARS” sistēmu iegādes līgumi. “NSM” raķešu sistēmu lieto tādas NATO dalībvalstis kā ASV, Polija, Vācija, Norvēģija, Rumānija, Lielbritānija, Kanāda un Nīderlande. Plānotais saņemšanas laiks ir 2027. gads, kad sistēma tiks iekļauta Jūras spēku sastāvā.

### Stratēģiskā partnerība ar Kanādu

Kopš 2017. gada Latvijā ir izvietota NATO daudznacionālā kaujas grupa, kuras vadošā valsts

## 2. nodaļa

ir Kanāda. Kanādai uzņemoties kaujas grupas vadību, ir nozīmīgi augusi arī Latvijas un Kanādas divpusējā sadarbība aizsardzības un kiberdrošības jomās. Latvija turpina pildīt apņemšanos sabiedroto valstu karavīriem nodrošināt labākos uzturēšanās un trenēšanās apstākļus, un tos uzlabot palīdzēs militārā poligona “Sēlija” attīstība.

Kanāda turpina būt pretimnākoša, nodrošinot iespēju NBS personālam pilnveidot militārās spējas, kā arī iegulda resursus, lai attīstītu Latvijas militāro infrastruktūru – ieguvēji ir ne tikai Kanādas kontingenta karavīri, bet arī pārējās NATO daudznacionālās kaujas grupas nācijas un NBS.

2023. gada jūnijā Kanāda paziņoja par “Leopard 2” tanku izvietošanu Latvijā. Novembrī, kopā ar atbalstošo personālu, Latvijā tika izvietoti 15 tanki. Tas ir vēl viens apliecinājums Kanādas gatavībai attīstīt NATO daudznacionālo kaujas grupu Latvijā līdz brigādes līmenim – plānots, ka pilno kaujas gatavību tā sasniegs līdz 2026. gadam.

2023. gadā Latvijā tika uzsākta Latvijas un Kanādas bruņoto spēku kopīga iniciatīva – apmācību programma Ukrainas bruņoto spēku jaunākajiem virsniekiem. Kurša mērķis ir nodrošināt Ukrainas bruņoto spēku jaunāko štāba virsnieku līderu sagatavošanu bataljona līmeņa vienībām, dažādu veidu uzdevumu plānošanai, vadīšanai un koordinēšanai. Abu valstu veidoto programmu novērtē gan ukraiņi, gan sabiedrotie.

### **NATO daudznacionālā kaujas grupa Latvijā un sadarbība ar tās pārstāvētajām valstīm**

2023. gadā kaujas grupu veidoja valstu vienības no Kanādas, Spānijas, Itālijas, Polijas, Slovēnijas, Slovākijas, Albānijas, Čehijas, Melnkalnes, Islandes un Ziemeļmaķedonijas.

Spānijas bruņoto spēku pretgaisa aizsardzības vienība (NASAMS zenitraķešu baterija) Nacionālo bruņoto spēku militārajā lidlaukā Lielvārdē izvietota kopš 2022. gada jūnija, lai nodrošinātu gaisa telpas

novērošanu un kontroli, papildus nodrošinot NATO Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misiju no Emari aviācijas bāzes Igaunijā ar astoņiem *Eurofighter Typhoon* iznīcinātājiem. Spānijas prezidentūra Eiropas Savienībā norisinājās pārskata perioda otrajā pusē.

Itālija sniedz nozīmīgu ieguldījumu NATO daudznacionālās kaujas grupas Latvijā ietvaros, īstenojot atturēšanas politiku, kā arī visa Baltijas reģiona drošībā, piedaloties Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misijā no Šauļu aviācijas bāzes Lietuvā.

Papildus sadarbībai NATO daudznacionālās kaujas grupas ietvaros 2023. gadā Latvija veidoja ciešāku divpusējo sadarbību ar Poliju, Čehiju un Slovākiju, kuras tiek pārstāvētas Višegradas valstu blokā. Polija ir nozīmīgs Centrāleiropas un Austrumeiropas reģiona spēlētājs, kā arī Latvijas un Polijas izpratne par reģiona drošības draudiem ir līdzīga.

2023. gada jūlijā Latvijas un Kanādas aizsardzības ministres parakstīja ceļa karti, iezīmējot jau sasniegto, kā arī nosakot turpmākos soļus Kanādas vadītās NATO daudznacionālās kaujas grupas palielināšanai no bataljona līdz brigādes līmenim. Ceļa karte nosaka, ka pakāpeniski tiks palielināts pastāvīgi Latvijā izvietoto NATO spēku un ekipējuma apmērs. Savukārt Latvija apliecina savu apņemšanos ieguldīt resursus turpmākā nacionālo aizsardzības spēju celšanā un nodrošināt uzņemošās valsts atbalstu sabiedrotajiem, t. sk. izveidot jaunu militāro poligonu “Sēlija”.

### **Stratēģiskā partnerība ar Apvienoto Karalisti**

Apvienotā Karaliste ir vadošā valsts Igaunijas NATO paplašinātās klātbūtnes kaujas grupā ar ievērojamu skaitu karavīru. 2023. gadā britu karavīri aktīvi piedalījās arī Latvijā notiekošajās militārajās mācībās, tostarp regulāri izmantojot Ādažu militārās bāzes priekšrocības dažādu mācību īstenošanai, kā arī nodrošinot NATO Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misiju no Emari aviācijas bāzes Igaunijā ar četriem *Eurofighter Typhoon* iznīcinātājiem.



2023. gada novembrī Apvienoto reaģēšanas spēku (*Joint Expeditionary Force, JEF*) aizsardzības ministri vienojās aktivizēt JEF reaģēšanas opciju (*Joint Response Option*). Tas ietvēra jūras un gaisa spēku spējas, kas tika izvietotas visā JEF atbildības reģionā kā militārais ieguldījums kritiski svarīgas zemūdens infrastruktūras aizsardzībā. Šī aktivitāte notika decembra sākumā, un tā deva drošības klātbūtni, stiprinot mūsu kopīgos centienus NATO Baltijas jūras reģionā. Aktivitātē piedalījās visas JEF valstis (Dānija, Igaunija, Somija, Islande, Latvija, Lietuva, Nīderlande, Norvēģija un Zviedrija).

### Baltijas valstu sadarbība

2023. gadā Latvija uzņēmās vadošās valsts lomu Baltijas valstu aizsardzības sadarbības koordinēšanā, organizējot gan Baltijas valstu aizsardzības ministru, gan arī bruņoto spēku komandieru klātienes un attālinātas tikšanās, kā arī aizsardzības sistēmu ekspertu līmeņa tikšanās, nodrošinot savstarpējo informētību par svarīgākajiem nacionālajiem aizsardzības politikas lēmumiem, tai skaitā aizsardzības spēju attīstīšanas prioritārajiem plāniem, un, kur iespējams, arī saskaņojot nacionālās pozīcijas aktuālajos NATO un ES aizsardzības politikas jautājumos. 2024. gadā vadošās valsts lomu pārņems Lietuva.

2023. gadā tika turpināti iepriekšējos gados iesākie projekti. Turpinājās darbs pie kopīgu iepirkumu definēšanas un īstenošanas. Viens no nozīmīgākajiem 2023. gada iepirkumiem ir Latvijas–Igaunijas kopīgais iepirkums no Vācijas uzņēmuma *Diehl Defence*, kas saistīts ar “IRIS-T” vidējas darbības pretgaisa aizsardzības sistēmas iepirkšanu. Turpinās arī darbs pie kopīgā trīs Baltijas valstu “HIMARS” sistēmas iepirkuma. 2023. gada novembrī ASV Valsts departaments pieņēma lēmumu par M142 augstas mobilitātes artilērijas raķešu sistēmu (“HIMARS”) un ar tām saistīto aprīkojumu pārdošanu Latvijai. Tiek stiprināta sadarbība Ziemeļatlantijas alianses ietvaros un veidotas ciešākas divpusējās attiecības un praktiskā sadarbība starp Latviju, Lietuvu, Igauniju, ASV un Kanādu.

### Sadarbība ar Ziemeļvalstīm

2023. gadā Latvija un Ziemeļvalstis turpināja pastāvīgu politisko dialogu ne tikai divpusēji, bet arī dažādos sadarbības formātos, paužot vienotu un stingru nostāju reģionālās drošības jautājumos, attiecībā uz Krieviju un Baltkrieviju. 2023. gadā tika meklētas iespējas kopīgajiem centieniem atbalstīt Ukrainu gan ar materiāltehniskajiem līdzekļiem, gan Ukrainas bruņoto spēku personāla apmācības jomā, kā arī risināti jautājumi par kritisko infrastruktūru un Baltijas–Ziemeļvalstu sadarbības stiprināšanu.

2022. gada 26. aprīlī Latvijā ieradās Dānijas Karalisko bruņoto spēku 1. brigādes karavīri, lai apliecinātu gatavību stiprināt Baltijas jūras reģiona drošību. Kontingents, kas bija pilnībā integrējies Sauszemes spēku Mehanizētajā kājnieku brigādē, Latvijā uzturējās līdz 2023. gada 27. aprīlim. No 2023. gada 1. decembra Dānijas vēstniecībā Latvijā izveidots rezidējošā aizsardzības atašēja amats.

2022. gada 18. maijā Somija un Zviedrija iesniedza pieteikumus dalībai NATO, un 2023. gada 4. aprīlī Somija pievienojās NATO. Līdz 2023. gada beigām Zviedrija nebija saņēmusi vienbalsīgu dalībvalstu atbalstu par pievienošanos NATO, bet Latvija turpināja atbalstīt Zviedrijas pilntiesīgu iestāšanos NATO, kas veicinātu Baltijas reģiona drošības situācijas uzlabošanu. Zviedrija oficiāli iestājās NATO 2024. gada 7. martā.

### Atbalsta sniegšana Ukrainai

Pārskata periodā tika turpinātas Latvijas militārās piegādes un īstenotas dažādas militāro apmācību programmas Ukrainas bruņoto spēku struktūras pārstāvjiem, nodrošinot nepārtrauktu un ilgtermiņa atbalstu Ukrainai.

Ukrainas aizsardzības atbalsta kontaktgrupas jeb Ramšteinas formāta ietvaros ir izveidotas dažādu spēju koalīcijas, kur valstis apvienojas ar resursiem, lai paātrinātu konkrētas spējas vai vajadzību ieviešanu Ukrainas bruņotajos spēkos. 2023. gada 19. septembrī

## 2. nodaļa

Latvija pievienojās Informācijas tehnoloģiju koalīcijai. Tās mērķis ir attīstīt drošas, uzticamas un noturīgas informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) infrastruktūras izveidi Ukrainas Aizsardzības ministrijā un bruņoto spēku struktūrās.

2023. gada nogalē aizsardzības ministrs Andris Sprūds darba vizītē Ukrainā tikās ar Ukrainas aizsardzības ministru Rustemu Umerovu un paziņoja par kopīgu dronu koalīcijas dibināšanu. Darbs pie dronu koalīcijas mērķu sasniegšanas tiek turpināts 2024. gadā.

2023. gada laikā dažādos kursos tika apmācīti 4000 Ukrainas karavīru. Latvija apmācības nodrošina gan divpusēji, gan sadarbībā ar citām valstīm, piemēram, Kanādu, Beļģiju, Nīderlandi un Poliju. 2024. gadā turpinās Ukrainas karavīru militārās apmācības līdzvērtīgā apjomā.

### Sadarbība ar citām valstīm

2023. gadā turpinājās arī Latvijas augstākā līmeņa militāri politiskais dialogs ar Franciju un Vāciju. Notika gan Francijas–Baltijas valstu drošības politikas seminārs, gan divpusējās sarunas nodrošinājuma jautājumos. Gada garumā notika regulāras divpusējās sarunas ar šīm Latvijai nozīmīgajām Eiropas lielvalstīm, apmainoties viedokļiem par Eiropas drošības politikas aktualitātēm.

Vācija turpina sniegt nopietnu ieguldījumu NATO pastiprinātās klātbūtnes kaujas grupās Baltijas reģionā – tā ir Lietuvas kontingenta vadošā valsts. 25. septembrī vizītē Latvijā uzturējās Vācijas aizsardzības ministrs Boriss Pistoriuss, lai pārrunātu aktuālākos drošības jautājumus ar Latvijas aizsardzības ministru Andri Sprūdu.

2023. gadā Vācija turpināja veikt Baltijas gaisa telpas patrulēšanu no Emari aviācijas bāzes Igaunijā. Šajā pašā pārskata periodā pieņemts lēmums atbalstīt Igaunijas Gaisa spēkus, 2024. gadā nodrošinot NATO Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misiju no Lielvārdes, kamēr tiek veikti rekonstrukcijas darbi

Emari aviācijas bāzē. Rotācijas nodrošina Vācijas Gaisa spēki.

Aktīvi tika turpināts dialogs ar Beniluksa valstīm. Pamatojoties uz Latvijas un Luksemburgas Aizsardzības ministriju spēkā esošo saprašanās memorandu, Luksemburga turpināja nodrošināt finansējumu Latvijas militārās infrastruktūras uzlabošanai, atbalstot vides piesārņojuma likvidāciju Latvijas Republikas militāro bāzu teritorijās.

Tiek attīstīta sadarbība arī kiberdrošībā. Pārskata periodā Latvijas un Luksemburgas apvienotā komanda šogad 24 komandu konkurencē ieņēma 4. vietu kiberaizsardzības mācībās *Locked Shields 2023* Igaunijā, ko organizēja NATO apvienotais Kiberaizsardzības izcilības centrs (NATO CCDCOE).

### Valsts aizsardzības dienests

Valsts aizsardzības dienests ir daļa no visaptverošas valsts aizsardzības, kas ieviests, lai stiprinātu Latvijas aizsardzības spējas. Tas sniedz iespēju pilsoņiem iegūt zināšanas un sapratni par valsts aizsardzību, uzlabot individuālo rīcības spēju, kā arī piedalīties valsts aizsardzības stiprināšanā.

2023. gada 5. aprīlī Saeima pieņēma Valsts aizsardzības dienesta likumu, kas stājās spēkā 19. aprīlī. Likums nosaka pienākumu dienēt valsts aizsardzības dienestā katram Latvijas pilsonim – vīrietim – viena gada laikā pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas, vai, ja pilsonis turpina iegūt izglītību pamata vai vidējās izglītības pakāpē – viena gada laikā pēc izglītības iestādes absolvēšanas, bet ne vēlāk kā līdz 24 gadu vecumam. Vienlaikus noteikts, ka VAD brīvprātīgi var pieteikties Latvijas pilsoņi – vīrieši un sievietes – no 18 līdz 27 gadu vecumam.

Valsts aizsardzības dienests dalās trīs veidos:

- 11 mēneši Nacionālo bruņoto spēku regulāro spēku vai Zemessardzes vienībā;
- 5 gadi Zemessardzē kopumā, pildot dienesta uzdevumus ne mazāk kā 21 individuālās



apmācības dienu un ne vairāk kā 7 kolektīvās apmācības dienas katru gadu;

- augstskolu un koledžu studentiem paredzētā rezerves virsnieka programma, kuras kopējais apmācību un dienesta uzdevumu izpildes laiks nav mazāks par 180 dienām.

Pieteikšanās pirmajam VAD iesaukumam tika izsludināta 2023. gada aprīlī un tam brīvprātīgi pieteicās 488 pilsoņi. Tā paša gada 1. jūlijā 11 mēnešu dienestu Sauszemes spēku Mehanizētajā kājnieku brigādē militārajā bāzē “Ādaži” uzsāka 253 iesaucamie. Savukārt 2024. gada 31. maijā notika svinīgā izlaiduma ceremonija, kurā Latvijas augstākās amatpersonas sveica 245 valsts aizsardzības dienesta pirmā iesaukuma karavīrus, kuri noslēdza dienestu.

Pārskata periodā tika izsludināta pieteikšanās otrajam jeb 2024. gada janvāra VAD iesaukumam. Tā kā izteikti lielākais pieteikumu skaits tika saņemts neilgi pirms pieteikšanās termiņa beigām, kā arī, lai sniegtu iespēju pieteikties dienestam arī tiem jauniešiem, kas pieteikšanos valsts aizsardzības dienestam atlikuši uz pēdējo brīdi, Aizsardzības ministrija un NBS nolēma pieteikšanās termiņu pagarināt par 6 dienām. Otrajam 11 mēnešu iesaukumam tika saņemti brīvprātīgie pieteikumi no 224 pilsoņiem, un dienestu 2024. gada janvārī uzsāka 120 jaunieši.

Tāpat pārskata periodā bija izsludināta pieteikšanās trešajam jeb 2024. gada jūlija iesaukumam, kurā bija paredzēts uzņemt 480 pilsoņus. Līdz decembrim trešajam VAD iesaukumam – 11 mēnešu dienestam Sauszemes spēku Mehanizētajā kājnieku brigādē militārajā bāzē “Ādaži” – brīvprātīgi pieteicās 515 Latvijas pilsoņi. Lai savlaicīgi nodrošinātu iesaukumu plānotajā apmērā, pirmo reizi tika veikta jauniešu atlase pēc nejaušības principa. Iesaucamie, kuri atbilda VAD nosacījumiem, dienestu uzsāka 2024. gada 19. jūlijā.

Vienlaikus līdz 2023. gada 1. septembrim pirmo reizi tika izsludināta brīvprātīga pieteikšanās VAD alternatīvajai piecu gadu apmācību programmai Zemessardzē, saņemot 26 pilsoņu pieteikumus,

un piecu gadu laikā apgūstamai augstskolas un koledžu studentiem paredzētajai rezerves virsnieka programmai, saņemot 6 pilsoņu pieteikumus.

2023. gadā pirmo reizi militāro mācību cikla “Namejs 2023” rudens posmā un tā ietvaros rīkotajās starptautiskajās militārajās mācībās “Sudraba bulta 2023” piedalījās arī valsts aizsardzības dienesta karavīri. Gada beigās Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes Artilērijas divizona un valsts aizsardzības dienesta karavīri piedalījās arī mācībās “AAB4 LFX/FTX”, ko organizēja Austrijas bruņoto spēku 4. Mehanizētā brigāde Allentštaigā.

Arī turpmākajos iesaukumos Latvijas pilsoņi tiek aicināti iestāties brīvprātīgi. Taču, nepieciešamības gadījumā, trūkstošo personu skaitu vecumā no 18 līdz 19 gadiem iesauks pēc nejaušības principa, nosūtot lēmumu par iesaukšanu valsts aizsardzības dienestā uz elektronisko adresi vai deklarēto dzīvesvietas adresi, vai izsniegs personīgi.

### **Normatīvo aktu izstrāde valsts aizsardzības nozarē**

2023. gadā pieņemti 13 Aizsardzības ministrijas virzītie likumi, tostarp **2023. gada 5. aprīļa Valsts aizsardzības dienesta likums**, ar kuru tika ieviests valsts aizsardzības dienests un noteikti tā organizēšanas un izpildes nosacījumi. Likums stājās spēkā 2023. gada 19. aprīlī.

2023. gadā tika pieņemti vairāk nekā 30 Aizsardzības ministrijas virzītie Ministru kabineta noteikumi, tostarp būtiskākie.

**Ministru kabineta 2023. gada 28. februāra noteikumi Nr. 94 “Publisko elektronisko sakaru tīklu drošības prasības”**, kuri nosaka publisko elektronisko sakaru tīklu un tajos izmantoto iekārtu, programmatūru un ārpakalpojumu drošības prasības, kā arī kompetentās iestādes, kas uzrauga publisko elektronisko sakaru tīklu drošības prasību piemērošanu, un to funkcijas uzraudzības jomā.

**Ministru kabineta 2023. gada 13. jūlija noteikumi Nr. 409 “Noteikumi par kārtību, kādā pilsoņus reģistrē, uzskaita, atlasa un iesauc valsts aizsardzības dienestā, un valsts aizsardzības militārajā dienestā apgūstamajām zināšanām un prasmēm”**, kuri regulē pilsoņu reģistrāciju un atlasī iesaukšanai valsts aizsardzības dienestā, tostarp nosakot atlases pēc nejaušības principa nosacījumus un norises kārtību, detalizēti nosaka reģistrā par iesaucamo iekļaujamās personas datus un to iegūšanas, apstrādes un glabāšanas kārtību, kā arī definē valsts aizsardzības militārajā dienestā apgūstamo zināšanu un prasmju kopumu.

2023. gadā tika pieņemti vairāk nekā 40 Aizsardzības ministrijas virzītie Ministru kabineta rīkojumi, tostarp **2023. gada 6. aprīļa rīkojums Nr. 181 “Par Aizsardzības ministrijas padotībā esošās Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālās vidusskolas statusa noteikšanu”**, ar kuru Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālajai vidusskolai noteikts profesionālās izglītības iestādes statuss – profesionālā vidusskola.

### Nodrošinājuma politika

#### Iepirkumi

Atbilstoši apstiprinātajam aizsardzības budžetam 2023. gadā iepirkumi tika realizēti, lai stiprinātu NBS spējas, turpinot uzsākto plānveida modernizāciju, kas ietver jauna aprīkojuma iegādi. Arī 2023. gadā Aizsardzības ministrija un NBS sadarbojās, turpinot sniegt atbalstu Iekšlietu ministrijas padotības iestādei Valsts robežsardzei valsts robežas neaizskaramības nodrošināšanā, organizējot materiāltechnisko līdzekļu iegādi Valsts robežsardzei. Tās ietvaros tika piegādāti militārie un civilie transportlīdzekļi, plašlietojuma apvidus transportlīdzekļi, pasažieru/kravas mikroautobusi un bezpilota lidaparātu sistēmas. Vairāku pozīciju realizāciju un materiāltechnisko līdzekļu sekmīgu piegādi ietekmēja joprojām notiekošais karš Ukrainā. Krievijas agresijas izpausmes Ukrainā atstāj negatīvu ietekmi uz pasaules ekonomikas procesiem, izejmateriālu ierobežotu pieejamību un veicina cenu svārstības

visās nozarēs, tostarp arī energoresursiem un tādiem izejmateriāliem kā, piemēram, metāls, plastmasa, stikls, un citiem svarīgiem komponentiem, kas tiek izmantoti gan transportlīdzekļu, gan bezpilota lidaparātu ražošanā.

2023. gadā lielākie finanšu resursi iepirkumiem tika plānoti: individuālā un kolektīvā ekipējuma iegādēm – 17 %, transportlīdzekļiem un speciālajai tehnikai – 16 %, bruņojumam – 15 %, pārtikai un ēdināšanai – 14 %, sakaru un informācijas tehnoloģiju nodrošinājumam – 9 %, munīcijai un sprāgstvielām – 7 %, jūras un gaisa kuģiem – 5 %.

Lielākie plānotie iepirkumi, kuri tika realizēti 2023. gadā, bija vidējas darbības rādiusa pretgaisa aizsardzības sistēmas, augstas mobilitātes raķešu artilērijas sistēmas, krasta aizsardzības sistēmas, optiskās novērošanas ierīces, neeklektiskās iniciēšanas sistēmas, munīcijas un ar to saistīto speciālo līdzekļu iegāde, kā arī transporta un loģistikas transporta, bezpilota sistēmu, individuālā ekipējuma un ģeneratoru iegāde.

2023. gads bijis īpaši nozīmīgs starptautiskajai sadarbībai iepirkumu jomā. Kā vienu no nozīmīgākajiem iepirkumiem iespējams minēt Latvijas–Igaunijas kopīgo vidējā rādiusa pretgaisa aizsardzības (*Medium Range Air Defence* – “MRAD”) sistēmu iepirkumu. 2023. gada 11. septembrī starp Latviju, Igauniju un Vācijas uzņēmumu *Diehl Defence* tika parakstīta vispārīgā vienošanās, kuras ietvaros Latvijas Aizsardzības ministrija un minētais komersants 2023. gada 30. novembrī parakstīja iepirkuma līgumu par aptuveno kopējo summu 600 miljoni eiro. Līguma ietvaros tiks piegādātas 12 pretgaisa aizsardzības sistēmas, 6 radari, raķetes, atbalsta transportlīdzekļi, apmācības un cits ekipējums. “MRAD” sistēmu piegāde tiks uzsākta 2026. gadā, un to plānots noslēgt 2029. gadā.

2023. gadā tika turpināta ilggadējā sadarbība ar ASV, izmantojot tās atbalsta programmu piedāvātās iespējas. No svarīgākajiem ar ASV noslēgtajiem līgumiem 2023. gadā minams noslēgtais līgums

par augstas mobilitātes raķešu artilērijas sistēmu (“HIMARS”) iegādi un krasta aizsardzības sistēmu “NSM” iegādi. “HIMARS” līguma kopējā summa ir vairāk nekā 163 miljoni eiro, no tiem ASV līdzfinansējums – vairāk nekā 13 miljoni eiro. Šī līguma ietvaros tiks piegādātas sešas “HIMARS” palaišanas iekārtas, dažādu tipu raķetes (tai skaitā “ATACMS”, kuru maksimālais darbības rādiuss ir 300 km) un nodrošināta personāla apmācība, rezerves daļas, instrumenti un citi saistītie MTL. Sistēmu un raķešu piegāde tiks sākta 2027. gadā un tiks pabeigta līdz 2028. gada nogalei. “NSM” līguma kopējā summa lēšama vairāk nekā 95 miljonu eiro apmērā, no tiem ASV līdzfinansējums – vairāk nekā 63 miljoni eiro. Līguma ietvaros tiks piegādātas divas “NSM” palaišanas iekārtas un astoņas “NSM” raķetes, tiks nodrošinātas apmācības, infrastruktūras izbūve un atbalsta ekipējums. Plānots, ka “NSM” piegāde notiks 2027. gadā.

Tika turpināta arī iepriekš uzsāktā divpusējā sadarbība ar valstīm un komersantiem dažādos sadarbības formātos, piemēram, 2023. gadā par 6x6 bruņutransportieru projekta dalībvalsti, līdzās Latvijai, Somijai un Zviedrijai, kļuva Vācija. Divpusējā sadarbība iepirkumu jomā starp Latviju un Vāciju tika stiprināta, 2023. gada 11. septembrī noslēdzot starpvaldību līgumu par lietotu loģistikas transportlīdzekļu iegādi no Bundesvēra rezervēm Nacionālo bruņoto spēku vajadzībām. Šī starpvaldību līguma ietvaros 2023. gada izskaņā tika veikts pirmo 29 transportlīdzekļu pasūtījums.

NATO Atbalsta un iepirkumu aģentūras Loģistikas biržā 2023. gadā tika noslēgti pieci pirkuma līgumi 3,2 miljonu eiro apmērā. Tika pasūtīti vairāk nekā 4000 dažādu materiāltehnisko līdzekļu no tādām ražotājvalstīm kā Beļģija, Apvienotā Karaliste un Amerikas Savienotās Valstis.

NATO Atbalsta un iepirkumu aģentūras Munīcijas atbalsta partnerībā 2023. gadā noslēgti divi munīcijas piegādes līgumi 6,3 miljonu eiro apmērā. Līgumi noslēgti par dažādu kalibru munīcijas iegādi.

## Infrastruktūra

2023. gadā tika turpināta militārās infrastruktūras attīstība, ieguldot tajā aptuveni 79 miljonus eiro nacionālā finansējuma. Aizvadītajā gadā apjomīgākās investīcijas bija Zemessardzes bāzu attīstībā, ieguldot tajās vairāk nekā trešo daļu no militārās infrastruktūras budžeta. Tika uzsākta jaunas Zemessardzes bāzes izbūve Aizkrauklē. Zemessardzes bataljonam Jēkabpils novadā uzsākti jaunās militārās bāzes būvdarbi. Gaisa spēku Aviācijas bāzē Lielvārdē pabeigta ēdnīcas ēkas pārbūve, kā arī NATO Drošības investīciju programmas projekta ietvaros pabeigti pasažieru termināļa būvdarbi. Pērn tika uzsākti nozīmīgi infrastruktūras uzlabošanas darbi, lai 2024. gadā Latvija varētu uzņemt NATO Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misiju. Tāpat pērn Alūksnes militārajā bāzē tika uzsākti būvdarbi noliktavām un autoparka pārbūvei.

Būtiski soļi sperti militārā poligona “Sēlija” tālākajā attīstībā – apstiprināts militārā poligona izveides likums un sagatavoti Ministru kabineta noteikumi par poligona robežām un teritorijā ietilpstošajiem īpašumiem. Uzsākta poligona infrastruktūras objektu būvprojektu izstrāde un turpināts darbs pie valsts zemju pārņemšanas AM valdījumā.

Pērn turpināta arī pārējo militāro poligonu attīstība. Ādažu poligonā NATO Drošības investīciju programmas projekta ietvaros pabeigta apmācību laukumu infrastruktūras izbūve, kā arī pabeigta sabiedroto karavīru sadzīves ēka. Tas ievērojami palielina NBS un sabiedroto karavīru apmācību iespējas un uzlabo sadzīves apstākļus Ādažu poligonā.

Poligonā “Lāčusils” pabeigta šautuvju projektēšana un uzsākts būvdarbu iepirkums. Pēc izbūves darbiem tās tiks izmantotas Zemessardzes, profesionālā dienesta karavīru, valsts aizsardzības dienesta un valsts aizsardzības mācības vajadzībām. Blakus esošajā militārajā bāzē “Meža strautiņi” pabeigti būvdarbi īslaicīgas izvietojuma laukumam VAM vajadzībām.

## 2. nodaļa

Poligonā “Meža Mackeviči” turpinās apmācību infrastruktūras attīstība. Noslēgts būvdarbu līgums par šautuvju un apmācību laukumu izbūvi, kā arī noslēguma fāzē ir būvdarbi tilta izbūvei, kas nodrošinās pilnvērtīgu piekļuvi poligonam. Turpinās darbs arī pie teritorijā paredzētā šautuves projekta, kuru plānots īstenot NATO Drošības investīciju programmas projekta ietvaros.

Pērn apstiprināts arī VAD infrastruktūras izbūves plāns un uzsākts infrastruktūras projektēšanas plānošanas process, lai visās militārajās bāzēs VAD karavīriem nodrošinātu vienādus dzīves apstākļus.

Laika periodā no 2024. līdz 2027. gadam AM plāno ik gadu militārās infrastruktūras attīstībā ieguldīt aptuveni 90 miljonus eiro, prioritāri pilnveidojot uzņemošās valsts atbalsta, VAD, VAM un jauno spēju infrastruktūru. Papildus nacionālajam finansējumam būtisku ieguldījumu militārajā infrastruktūrā Latvijā sniedz NATO, ASV, Kanāda un Luksemburga, palīdzot stiprināt Latvijas uzņemošās valsts atbalsta spējas.

### Industrija

Viens no būtiskiem AM uzdevumiem industrijas jomā ir komersantu licencēšana darbībai ar stratēģiskas nozīmes precēm. 2023. gadā komercdarbībai ar stratēģiskas nozīmes precēm ir licencēti 83 Latvijas Republikā reģistrēti komersanti, savukārt militārā ražotāja sertifikāts ir izsniegts 4 militārajiem ražotājiem. Katru gadu licencēto komersantu skaits palielinās par aptuveni 9 %, kas liecina par industrijas attīstību un iesaisti aizsardzības nozarē.

2023. gada decembrī tika izsludināta grantu konkursa jaunā atlase, kurā pieteikumu pieņemšana noslēdzās 2024. gada 29. februārī. 2023.–2024. gada grantu uzsaukumam kopējais pieejamais finansējums ir 600 000 eiro, un prioritārās tēmas ir: inovatīvi metāla apstrādes risinājumi militārās tehnikas/bruņojuma noturības paaugstināšanā; 5G militārā lietojuma noturības risinājumi; pretedronu risinājumi un sausās pārtikas uzturdevas uzlabošana (svars, lietošanas

termiņa pagarināšana, Latvijā pieejamas izejvielas u. tml.).

2023. gadā turpinājās projektu īstenošana AM virzītā un Latvijas Zinātnes padomes administrētajā pētījumu programmā “Aizsardzības inovāciju pētījumu programma”. Tiek īstenoti trīs projekti, kas aptver visas noteiktās prioritātes, tās ir – kiberdrošība un elektroniskā karadarbība, robotika un bezpilota sistēmas, kā arī karavīru aprīkojuma sistēmas, tai skaitā individuālais ekipējums un tekstila tehnoloģijas, un tos īsteno Rīgas Tehniskā universitāte.

2023. gada 18. aprīlī notika programmas Īstenošanas un uzraudzības komisijas sēde, kuras laikā tika izskatīts projektu vidusposma zinātnisko pārskatu ekspertu konsolidētais vērtējums, uzklautas projektu īstenošanu prezentācijas un pieņemts lēmums turpināt visus trīs minētos projektus.

Programmu finansē no Aizsardzības ministrijas budžeta līdzekļiem, un tās kopējais finansējums ir 1,4 miljoni eiro. Viena projekta īstenošanas laiks ir 24 mēneši laika posmā no 2021. gada līdz 2024. gada jūnijam.

Aizsardzības ministrija pārskata periodā ir veidojusi ciešu sadarbību ar Latvijas Drošības un aizsardzības industriju federāciju. 2023. gada 22. jūnijā noslēgts līgums par finansējuma piešķiršanu biedrībai “DAIF Latvija” sadarbības veicināšanai 2023. gadā. Biedrība iesaistījusi komersantus sektorālajās darba grupās, pārstāvējusi aizsardzības industriju konsultatīvajā un pētnieciskajā darbā, kā arī līdzorganizējusi Latvijas–Kanādas industriju dienu un NBS industriju dienu. Starptautiski “DAIF Latvija” ir nodrošinājusi nacionālās industrijas iekļaušanos Ziemeļatlantijas līguma organizācijas un Eiropas Savienības militāro spēju attīstības procesā, organizēts Latvijas stends starptautiskajā militārajā izstādē “DSEI 2023” Londonā, Apvienotajā Karalistē, kā arī Latvijas industriju diena Helsinkos, Somijā. 2023. gada 13.–15. jūnijā “DAIF Latvija” sadarbībā ar Aizsardzības ministriju organizēja NATO Industrijas

padomes grupas sanākumi, kur NATO valstu aizsardzības industrijas līderiem bija iespēja iepazīties ar Latvijas industrijas sasniegumiem demonstrāciju laikā Ādažu militārajā bāzē un diskutēt par turpmāku NATO dalībvalstu industrijas attīstību un prioritātēm. Paralēli tam tika organizēta arī aizsardzības industrijas dalība ASV–Baltijas industrijas dienās, kas notika Viļņā, Lietuvā, 2023. gada 28. augustā.

2023. gada 18. maijā Aizsardzības ministrija sadarbībā ar “DAIF Latvija” un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem organizēja ikgadējo aizsardzības industrijas pasākumu “NBS Industrijas dienas 2023”. Konferencē tika apskatīti dažādi aktuāli aizsardzības industrijas jautājumi, pulcinot uzņēmējus, aizsardzības nozares pārstāvjus un ārvalstu viesus. Savukārt 2023. gada 29. septembrī Ādažu militārajā bāzē tika rīkota aizsardzības industrijas uzņēmumu spēju demonstrācija. Tās mērķis bija iepazīstināt Nacionālos bruņotos spēkus un citu Ādažu militārajā bāzē izvietoto spēku pārstāvjus ar Latvijā ražotiem produktiem un piedāvātajiem pakalpojumiem. “NBS Industrijas dienu 2023” industrijas spēju demonstrācijā piedalījās kopumā 34 uzņēmumi un pētniecības iestādes no Latvijas.

Tāpat jāmin, ka 18. septembrī norisinājās pirmā Latvijas–Kanādas aizsardzības industrijas diena, kurā piedalījās aptuveni 60 aizsardzības un iekšlietu nozares pārstāvju un industrijas ekspertu no Latvijas un Kanādas.

2023. gada augustā Aizsardzības ministrija un NATO Apvienoto spēku Eiropā virspavēlniecības štāba Transformācijas pavēlniecība parakstīja vienošanos par 5G militārā lietojuma testa vides izmantošanu. Parakstītais saprašanās memorands sniedz NATO piekļuvi Nacionālo bruņoto spēku mūsdienīgās 5G testa vides izmantošanai. Balstoties uz to, 2023. gada 27. oktobrī Ādažu bāzē notika pētniecības un attīstības iniciatīvu demonstrācijas 5G militārā lietojuma testa vidē.

19. oktobrī Aizsardzības ministrija kopā ar VAS “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”, VAS

“Elektroniskie sakari”, Latvijas Universitāti, Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūtu, Rīgas Tehnisko universitāti, SIA “Latvijas Mobilais Telefons”, SIA “Tet”, SIA “Mikrotīkls”, Satiksmes ministriju un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju starptautiskā foruma “5G Techritory” ietvaros parakstīja sadarbības memorandu par kvantu tehnoloģiju attīstību Latvijā. Memoranda mērķis ir sekmēt kvantu tehnoloģiju attīstību Latvijā, kā arī visu iesaistīto pušu sadarbību šādu tehnoloģiju jaunradē un testēšanā.

2023. gadā turpinājās darbs pie divu NATO inovāciju iniciatīvu – NATO Aizsardzības inovāciju akseleratora Ziemeļatlantijas reģionam (*NATO Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic*) un NATO Inovāciju fonda – ieviešanas.

2023. gada jūnijā Aizsardzības ministrija parakstīja Komandītsabiedrības līgumu par dalību NATO Inovāciju fondā. Tas ir iespējkapitāla fonds, kura budžets sasniegs 1 miljardu eiro.

Savukārt NATO Aizsardzības inovāciju akselerators Ziemeļatlantijas reģionam sniegs iespēju jaunuzņēmumiem saņemt finansējumu inovatīvu produktu attīstībai. 2023. gadā tika izsludināts pirmais uzsaukums dalībai pilotprogrammā, kuras atlasīti izturējušajiem jaunuzņēmumiem tiks dota pieeja akseleratoru tīkliem un vairāk nekā 90 testa centriem Eiropā un Ziemeļamerikā. Ādažu militārā bāze ir izvēlēta par 5G Testa centra atrašanās vietu un 2023. gada sākumā iesniedza pieteikumu uzņemt akseleratoru arī Latvijā.

Lai veicinātu vietējās aizsardzības industrijas attīstību, saskaņā ar Ministru kabineta 2023. gada 23. novembra rīkojumu Nr. 799 Aizsardzības ministrija 2023. gada 29. novembrī nodibināja kapitālsabiedrību SIA “Valsts aizsardzības korporācija”. Kā uzņēmuma vispārējais stratēģiskais mērķis noteikts ieguldījumu pārvaldīšana valsts aizsardzības industrijā un ar militāro preču ražošanas attīstību saistīto procesu koordinēšana, veicinot valsts



## 2. nodaļa

aizsardzības industrijas attīstību un tās piegādes ķēžu darbības nepārtrauktību.

2023. gadā Ministru kabinets iesniegšanai Saeimā apstiprināja Aizsardzības ministrijas sagatavoto likumprojektu "Aizsardzības industrijas likums". Tā nolūks ir sniegt ietvaru aizsardzības industrijas atbalstam, piegādes drošību izvirzāmo prasību regulējumam, stratēģiskās partnerības koncepta ieviešanai NBS spēju attīstībai sevišķi būtiskās jomās, kā arī aizsardzības industrijas uzraudzībai, kontrolei un drošības veicināšanai.

2023. gadā sniegts atbalsts Rīgas Stradiņa universitātei, gan piesaistot starptautiskus ekspertus, gan sniedzot finansiālu atbalstu. Rīgas Stradiņa universitātē izveidots studiju kurss "Militārās medicīnas pamati" (2 kredītpunkti), kas tiek realizēts 4. kursa studentiem. 2024. gadā paredzēts paplašināt apmācāmo loku un militārās medicīnas pamatkursu pasniegt arī citiem veselības aprūpes speciālistiem – māsām, fizioterapeitiem un zobārstiem.

Kursa pamatmērķis – civilajiem Medicīnas fakultātes studentiem sniegt teorētiskās un praktiskās pamatzināšanas militārajā medicīnā (MilMed), MilMed aprūpes standartos, iepazīstināt ar MilMed uzdevumiem kara, krīzes un miera apstākļos.

Ir izstrādāts medicīniskā atbalsta spējas detalizētais ieviešanas plāns, un turpinās darbs pie Nacionālo bruņoto spēku medicīnas spējas attīstības, tajā skaitā Nacionālo bruņoto spēku militārās medicīnas apmācību koncepta realizācijas.

### **Aizsardzības spēju attīstības projekti**

**Gaisa komandvadības un kontroles sistēmas programnodrošinājuma elementa ieviešana (ASBE – ACCS (*Air Command and Control Software Based Element*)).**

Projekts turpināts saskaņā ar starpvalstu parakstīto saprašanās memorandu ar NATO apstiprinātajiem dokumentiem. Veikti ASBE balss sakaru sistēmas

papildu testi un to izvērtējumi pirms sistēmas gala pieņemšanas.

**Īsviļņu radio sakaru apraides sistēmas (BRASS/BLOS – *Broadcast and Ship to Shore/Beyond Line of Site*) ieviešana**

Projekts turpinājās kopējās NBS komandvadības spējas kontekstā saskaņā ar NBS attīstības plānu un NATO apstiprinātajiem dokumentiem. Uzsākts nacionālais iepirkums BRASS/BLOS infrastruktūras projektēšanai. Sadarbībā ar NATO Komunikāciju un informācijas aģentūru (NATO *Communication and Information Agency*) uzsākta dokumentācijas sagatavošana starptautiskam iepirkumam.

### **NBS komandvadības spējas projekts**

2023. gadā turpinājās Nacionālā misijas tīkla attīstība, NBS komandvadības sistēmas programnodrošinājuma ieviešana, kā arī sakaru un informācijas sistēmu MTL iegāde.

### **NBS netiešās uguns atbalsta spējas projekts**

2023. gadā ir noslēgusies vairāku līgumu realizācija, lai uzturētu un modernizētu netiešās uguns atbalsta spēju. Noslēgts līgums par papildu 120 mm mīnmetēju sistēmu un ballistisko kalkulatoru iegādi. Turpinās loģistikas un mobilitātes platformu iegāde, kā arī infrastruktūras attīstība.

Kā galvenais uzdevums spējas attīstībai ir M109 pašgājējartilērijas sistēmas 3. un 4. līmeņa remontu iepirkuma noslēgšana, kā arī ugunsvadības sistēmas piegāde un uzstādīšana. 2024. gadā turpinās darbs arī pie spējai aktuālā optiskā pozicionēšanas aprīkojuma iegādes. Ir veikta simulatoru apkalpošanai nepieciešamā personāla apmācība.

### **Bezpilota lidaparātu ieviešanas projekts**

2023. gadā turpināta bezpilota lidaparātu spējas ieviešana Nacionālajos bruņotajos spēkos. Iegādātas dažādu kategoriju un veiktspēju bezpilota lidaparātu

sistēmas (BPLAS) – Gaisa spēkiem, Sauszemes spēkiem un Zemessardzei, tādējādi stiprinot Nacionālo bruņoto spēku novērošanas un izlūkošanas spējas.

Tuvākajos gados NBS plānots attīstīt arī kaujas BPLAS, kā arī planējošās munīcijas spēju.

### **Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes mehanizācijas projekts**

2023. gadā NBS Sauszemes spēku kājnieku brigādes mehanizācijas projekta ietvaros turpinājās saņemtās kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehnikas (*Combat Vehicles Reconnaissance (Tracked)*, CVR(T)) ieviešana NBS un nepieciešamo sakaru iekārtu iegāde. Paralēli turpinājās darbs pie remonta un kapitālās atjaunošanas iepirkuma īstenošanas.

Viens no galvenajiem uzdevumiem 2024. gadā – pabeigt remontu un kapitālās atjaunošanas pakalpojuma iepirkumu, lai, iesaistot vietējos uzņēmējus, turpmāk pilnīgi nodrošinātu CVR(T) remontus un kapitālo atjaunošanu Latvijā.

### **6x6 bruņutransportieru ieviešanas projekts**

2023. gadā 6x6 bruņutransportieru ieviešanas projekta ietvaros turpinājās bruņutransportieru saņemšana pēc līgumā atrunātā piegādes grafika. Paralēli saņemtā tehnika tika pakāpeniski nodota vienībām, kā arī tika īstenota nepieciešamā apmācība un aprīkojuma iegāde.

2024. gadā papildus bruņutransportieru piegādēm turpināsies arī personāla apmācība, sakaru iekārtu iegāde, kā arī rezerves daļu un remonta aprīkojuma iegāde.

### **Vidējās klases helikopteru nomaiņas projekts**

Projekta ietvaros 2023. gadā ir saņemts trešais UH-60M *Black Hawk* helikopters, kā arī rezerves daļas un aprīkojums.

Darbu Latvijā ir uzsākuši ASV eksperti, kas sniedz atbalstu helikopteru ekspluatācijas uzsākšanā, kā arī nepieciešamo procedūru sagatavošanā un izpildē.

### **Kaujas inženieru spējas attīstības projekts**

Uzsvars tika likts uz pretmobilitātes spēju stiprināšanu. Projekta ietvaros tika iegādāts atbilstošs aprīkojums, kā arī turpinājās MTL papildināšana. NBS mobilitātes spēju paaugstināšanai uzsākta militāro tiltu spējas attīstība. Pilnveidotas improvizēto spridzināšanas ierīču neitralizēšanas spējas.

### **Izlūkošanas, gaisa telpas novērošanas un pretgaisa aizsardzības spēju projekts**

2022. gadā projekts ir noslēdzies. Tā laikā iegādāti un NBS ieviesti gaisa telpas novērošanas radari, ļoti tuvās darbības pretgaisa aizsardzība ieroči, sakaru un atbalsta ekipējums, transportlīdzekļi, kā arī attīstīta infrastruktūra spējas nodrošināšanai. 2023. gadā un turpmākajos gados turpinās NBS gaisa telpas novērošanas un pretgaisa aizsardzības spēju attīstība, tostarp tiks modernizēti ļoti tuvās darbības pretgaisa aizsardzības (PGA) ieroči, iegādāti moderni, mobili gaisa telpas novērošanas radari, uzlabots sakaru un komandvadības nodrošinājums, pretbronu kaujas spējas, kā arī tiks iegādāta vidējas darbības rādiusa PGA sistēma, būtiski uzlabojot PGA pārklājumu Latvijas teritorijā.

### **Pretkuģu raķešu spējas ieviešanas projekts**

2023. gada nogalē aizsardzības ministrs parakstīja līgumu ar ASV valdību par pretkuģu raķešu “NSM” iegādi. Projekta ietvaros paredzēts izveidot nepieciešamo vienības tehnisko, apmācību un sadzīves infrastruktūru.

Viens no galvenajiem uzdevumiem 2024. gadā ir sākt darbu pie infrastruktūras plānošanas un dokumentācijas sagatavošanas būvniecības plānam.



### Nacionālā kibernetikas politika

2023. gadā kibernetikas apdraudējuma līmenis Latvijā turpināja būt augsts, tomēr uzbrukumu skaits, salīdzinot ar 2022. gadu, pakāpeniski ir samazinājies un kopējā situācija ir stabilizējusies. Galvenokārt ļaunprātīgās darbības pret Latvijas valsts iestādēm veic ar Krieviju saistīti haktīvistu grupējumi un APT (*advanced persistent threat*, APT) grupas. Ticams, ka Latvija, Lietuva, Igaunija, Ziemeļvalstu reģions un Polija turpinās būt Krievijas kibernetikas operāciju ilgtermiņa mērķi. Pēc CERT.LV datiem, 2023. gadā tika novērots 20 % kritums CERT.LV apstrādāto incidentu apjomā, salīdzinot ar 2022. gadu.

2023. gadā ir uzsākta kibernetikas pārvaldības reforma, kuras mērķis ir izveidot efektīvu un sistemātisku kibernetikas pārvaldības modeli. Reformas ietvaros ir paredzēts izveidot Nacionālo kibernetikas centru (NKDC), kā arī piesaistīt papildu personālu kibernetikas politikas īstenošanai stratēģiskā un tehniskā līmenī. Jau šobrīd ir uzsākts papildu personāla piesaistes process gan AM, gan arī CERT.LV. 2024. gada 4. jūlijā ir pieņemts Nacionālais kibernetikas likums (NKDL), kurš aizstāj Informācijas tehnoloģiju drošības likumu.

2023. gada martā tika apstiprināta jaunā Latvijas kibernetikas stratēģija, kas identificē jomas prioritātes līdz 2026. gadam.<sup>4</sup> Stratēģija definē galvenos nacionālās kibernetikas politikas rīcības virzienus, raksturo Latvijas kibernetikas situāciju, kā arī identificē nākotnes izaicinājumus. Kibernetikas stratēģija ir izstrādāta sasaistē ar jomas aktuālajiem Eiropas Savienības tiesību aktiem, kā arī ņemti vērā nacionālās digitālās politikas plānošanas dokumentos ietvertie attīstības virzieni – ar mērķi nodrošināt saskanīgu Latvijas digitālo un kibernetikas attīstību. Kibernetikas politikas mērķis laika periodam no 2023. līdz 2026. gadam ir stiprināt Latvijas kibernetikas drošību, attīstot kibernetikas aizsardzības spējas, paaugstinot noturību pret kibernetikas uzbrukumiem un

veicinot sabiedrības izpratni par draudiem kibernetikā. Lai to paveiktu, tiek definētas šādas prioritātes: aizsardzība, atturēšana un attīstība.

Lai nodrošinātu, ka tiek sasniegti stratēģijā izvirzītie mērķi, ir izstrādāts arī stratēģijas ieviešanas plāns, kurā identificēti precīzi veicamie pasākumi, atbildīgās institūcijas, pasākumu izpildes termiņi, kā arī noteikti rezultatīvie rādītāji. Stratēģijas ieviešanas plāns tika apstiprināts 2023. gada 5. decembrī.

Viens no stratēģijas darbības virzieniem ir kibernetikas stiprināšana Latvijā, tāpēc tiek veikta virkne pasākumu Latvijas kibernetikas stiprināšanai. 2023. gadā tika pieņemts lēmums par GLV-IX jeb vienotās valsts interneta datu plūsmas apmaiņas izveidi, kas paaugstina kibernetikas līmeni valstī, nodrošinot papildu risinājumus krīzes situācijām. Pašlaik GLV-IX ir pievienojušies jau 22 dalībnieki. Ņemot vērā paaugstinātos kibernetikas draudus, 2023. gadā turpinājās arī resursu izvērtēšana un pievienošana centralizētajam risinājumam aizsardzībai pret pakalpojuma tēces uzbrukumiem. 2023. gada laikā klientu daudzums, kuriem tika sniegta AM nodrošinātā aizsardzība pret pakalpojuma tēces uzbrukumiem, palielinājās par 18 %, savukārt aizsargājamo resursu daudzums ir palielinājās par 8 %. Tāpat CERT.LV turpināja nodrošināt no aizsardzības budžeta finansētus kibernetikas pasākumus valsts pārvaldei – CERT.LV agrās brīdināšanas sensorus, DNS ugunsdzēsības, CERT.LV ielaušanās un pikšķerēšanas testus, CERT.LV SOC (drošības operāciju centra) pakalpojumus valsts nozīmes datu centriem un iestāžu korporatīvajiem tīkliem, kā arī CERT.LV draudu medību operācijas.

2023. gadā uzsākta koordinētas ievainojamību atklāšanas procesa ieviešana valsts pārvaldes iestādēs, paredzot iespēju Latvijas valsts un pašvaldību iestādēm iesaistīties koordinētas ievainojamību atklāšanas procesā un pašām noteikt resursus, uz kuriem šis process ir attiecināms. CERT.LV ir izveidojusi ievainojamību ziņošanas platformu <https://cvd.cert.lv/>.

<sup>4</sup> Latvijas kibernetikas stratēģija 2023.–2026. gadam. Pieejama tiešsaistē: [https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/Latvijas%20kibernetikas%20politika%202023.-2026.gadam\\_.pdf](https://www.mod.gov.lv/sites/mod/files/document/Latvijas%20kibernetikas%20politika%202023.-2026.gadam_.pdf)

2023. gadā tika veiktas darbības, lai turpinātu sadarbības stiprināšanu ar privāto sektoru, gan iesaistot privātā sektora pārstāvjus diskusijās par izmaiņām likumdošanā, gan informējot par plānoto kiberdrošības reformu un jaunajām kiberdrošības prasībām. Nacionālās informācijas tehnoloģiju drošības padomes sēde tika organizēta atklātā formātā, sniedzot iespēju privātā sektora pārstāvjiem uzzināt par aktuālajiem kiberdrošības politikas jautājumiem, kā arī uzdot interesējošos jautājumus.

Kiberdrošības un kibernetikas stiprināšanai Latvijā nozīmīga ir starptautiskā sadarbība. 2023. gadā ir turpināta aktīva iesaiste NATO, ES līmeņa formātos, citās starptautiskās organizācijās. Tāpat tiek turpināta aktīva rīcība, sadarbojoties ar partneriem gan mācībās, gan draudu medību operāciju īstenošanā, gan informācijas apmaiņas procesos. CERT.LV turpina īstenot mērķtiecīgas draudu medību operācijas valsts pārvaldes, pašvaldību un kritiskās infrastruktūras informācijas un komunikācijas tehnoloģiju resursos. CERT.LV vadītās draudu medību operācijas tika īstenotas arī sadarbībā ar Kanādas un Amerikas Savienoto Valstu partneriem.

Arī 2023. gadā Latvijā tika īstenotas aktivitātes ES Kiberdrošības mēneša ietvaros. 2023. gada 4. un 5. oktobrī ES Kiberdrošības mēneša ietvaros norisinājās starptautiskā ikgadējā kiberdrošības konference “Kiberšahs 2023”, kur programmā bija vairāk nekā 60 vietējo un ārvalstu ekspertu uzrunas un diskusijas trīs paralēlajās sesijās. Konferencē klātienē piedalījās vairāk nekā 500 dalībnieku un ekspertu no 18 dažādām valstīm, savukārt tiešraides formāts piesaistīja vismaz 6000 skatītāju no 39 pasaules valstīm.

2021. gada 20. maijā tika pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes regula 2021/887, ar ko izveidoja Eiropas Industriālo, tehnoloģisko un pētniecisko kiberdrošības kompetenču centru un Nacionālo koordinācijas centru (turpmāk – NCC) tīklu. NCC uzdevums ir koordinēt kiberdrošības kompetenču kopienas ES dalībvalstīs, sniegt tehnisko palīdzību ES finansējuma apgūvē, sekmēt pētniecības un attīstības

aktivitātes kiberdrošības jomā u. c. aktivitātes. Latvijā NCC funkcijas īsteno Aizsardzības ministrija. 2023. gada 1. septembrī NCC ar Eiropas Komisijas programmas “Digitālā Eiropa” līdzfinansējumu sāka īstenot pirmo kiberdrošības kapacitātes stiprināšanas projektu “Nacionālais koordinācijas centrs – Latvija” (NCC-LV), kurš tika apstiprināts Eiropas Komisijā 2023. gada 8. maijā. Kopējais projekta finansējums ir 4 280 000 eiro, no kuriem Eiropas Komisijas grants veido 2 000 000 eiro, valsts līdzfinansējums veido 1 140 000 eiro, bet privātais līdzfinansējums (no mazo un vidējo uzņēmumu grantu saņēmējiem) – 1 140 000 eiro. Projektā galvenokārt paredzētas aktivitātes šādās jomās: vietējās kiberdrošības kompetenču kopienas attīstīšana un pārrobežu kontaktu veidošana; kiberdrošības zināšanu, prasmju un kompetenču, un kibernetikas uzlabošana sabiedrībā kopumā un specifiskās mērķauditorijās; atbalsts kiberdrošības pētniecības un rīcībpolitikas uzlabošanas aktivitātēm; atbalsts mazajiem un vidējiem saimnieciskās darbības veicējiem – kiberdrošības transformācijas grantu programma pētniecības, tehnoloģisko risinājumu ieviešanas un kapacitātes stiprināšanas projektiem (sadarbībā ar Centrālo finanšu un līgumu aģentūru). Latvijas kiberdrošības kopienā 2023. gada beigās bija reģistrēti 33 dalībnieki.

Savukārt NATO 2023. gadā tika ieviests NATO kiberaizsardzības apņemšanās atjaunotais process (*Cyber Defence Pledge*), kā arī virtuālo kiberincidentu atbalsta spēja (*Virtual Cyber Incident Support Capability*, VCISC), kas paredz dalībvalstu savstarpēju atbalstu gadījumos, kad notiek būtiski kiberincidenti. Tāpat 2023. gada novembrī norisinājās pirmā ikgadējā NATO kiberaizsardzības konference Berlīnē, Vācijā, kurā piedalījās politiskie, militārie un tehniskie eksperti no visām NATO dalībvalstīm, tādējādi uzsverot nepieciešamību veicināt starplīmeņu sadarbību kiberaizsardzības uzlabošanai NATO dalībvalstīs.

Starptautiskās un nacionālās mācības ir nozīmīgs rīks kiberdrošības stiprināšanai Latvijā. 2023. gadā Latvija piedalījās vairākās starptautiskās kiberkrīžu mācībās, tai skaitā *BlueOlex*, kuru mērķis bija spēcīnāt ES

## 2. nodaļa

dalībvalstu koordināciju un savstarpējo komunikāciju kiberkrīžu gadījumā. Tāpat Latvija piedalījās NATO CCDCOE (NATO Apvienotā kiberaizsardzības izcilības centra) organizētajās mācībās *Locked Shields*, *Crossed Swords*, kā arī NATO organizētajās mācībās *Cyber Coalition*. Mācībās *Locked Shields 23* Latvijas un Luksemburgas apvienotā komanda ieguva augsto 4. vietu. Vienlaikus kiberkrīžu elementi tiek ietverti arī nacionālajās mācībās “Namejs” un “AMEX”.

### Iestādes vadības un darbības uzlabošanas sistēmas

#### Iekšējais audits

Pārskata gadā auditori ir veiksmīgi strādājuši, lai veicinātu iekšējā audita sistēmas attīstību, padarītu to efektīvāku un racionālāku, īstenojuši deviņus auditus, sniedzot vērtējumu par auditēto iestāžu izveidotās iekšējās kontroles sistēmas darbību un tās efektivitāti, kā arī snieguši divas konsultācijas.

Saskaņā ar MK 23.03.2022. rīkojumā Nr. 194 noteiktajām kopējām valsts pārvaldē auditējamām prioritātēm 2023. gadā veikts audits par interešu konflikta un korupcijas novēršanas iekšējās kontroles sistēmu (tostarp interešu konflikta un korupcijas risku vadību) AM un tās padotības iestādēs, t. sk. NBS.

2023. gada auditos nav atklātas nozīmīgas nepilnības auditēto iekšējo kontroles sistēmu darbībā. Kopējais novērtējums – iekšējās kontroles sistēma darbojas, lai gan ir nepieciešami atsevišķi uzlabojumi. Lai arī konstatēti daži kontroles trūkumi, kopumā novērtētās kontroles ir atbilstošas, pietiekamas un efektīvas, kas sniedz pietiekamu pārlicību par to, ka nozares institūciju riski tiek vadīti un to izvirzītie mērķi tiks sasniegti.

Pārskata gadā īstenoto auditu rezultātā ir sniegti 67 ieteikumi iekšējās kontroles sistēmas uzlabošanai – ar nolūku pilnveidot AM un tās padotības iestāžu darbību un sekmēt iestāžu izvirzīto mērķu sasniegšanu aizsardzības resorā.

AM auditori pārskata gadā turpināja nozīmīgu darbu, sniedzot atbalstu NATO Drošības investīciju programmas un citu ārvalstu līdzfinansēto projektu realizācijai, kā arī veicot resora uzraudzību, lai nodrošinātu izvirzīto mērķu sasniegšanu.

2023. gadā noritēja sekmīga sadarbība ar Valsts kontroles darbiniekiem. AM auditori nodrošināja informācijas apmaiņu resora ietvaros saistībā ar notiekošo Valsts kontroles revīziju norisi, kā arī Valsts kontroles ieteikumu izpildi.

#### Ģenerālinspekcija

Pārskata gadā Ģenerālinspekcija ir izskatījusi 18 karavīru un fizisku personu iesniegumus, sagatavojot attiecīgus atzinumus un atbildes iesniedzējiem. Papildus ir sniegtas konsultācijas karavīriem par interesējošiem jautājumiem saistībā ar dienesta gaitu un tiesību ievērošanu.

Nodrošinot karavīru dienesta apstākļu, savstarpējo attiecību un militārās disciplīnas pārkāpumu izvērtēšanu, ir veiktas arī karavīru aptaujas atsevišķās NBS vienībās, kā arī aptaujas pēc karavīru dalības starptautiskajās operācijās.

Nodrošinot dienesta pārbaudes AM un tās padotības iestādēs, t. sk. NBS, Audita un inspekcijas departaments ir vadījis un veicis 26 pārbaudes, 2 dienesta izmeklēšanas un 6 disciplinārlietas izmeklēšanas komisijas un attiecīgi to noslēgumā sagatavojis ziņojumus vai atzinumus. Audita un inspekcijas departaments pārbauzu ietvaros ir vērtējis atsevišķu resorā īstenoto iepirkumu veikšanu, tai skaitā iepirkumu procedūru norisi, noslēgto līgumu un vispārīgo vienošanos izpildi, un sagatavojis priekšlikumus identificēto risku un trūkumu novēršanai. Ģenerālinspekcijas personāls ir bijis iesaistīts arī kaujas gatavības pārbauzu veikšanā NBS.

AM trauksmes celšanas sistēmā 2023. gadā tika saņemti un izskatīti 10 trauksmes cēlēju iesniegumi.

Pēc faktu pārbaudes divi iesniegumi tika atzīti par trauksmes cēlēju ziņojumiem.

Pārskata gadā ir nodrošināta jautājumu risināšana saistībā ar personas datu aizsardzību AM. Sagatavots pārskats par aizsardzības nozares aktualitātēm personu datu aizsardzības jomā.

2023. gadā turpināts darbs pie AM iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanas korupcijas un interešu konflikta risku novēršanai.

### **2. 3. Aizsardzības ministrijas padotības iestāžu, t. sk. Nacionālo bruņoto spēku, darbības galvenie virzieni un rezultāti**

#### **Jaunsardzes centrs**

2023. gadā Jaunsardzē iesaistījās un jaunsargu interešu izglītības programmu apguva kopā 8832 jaunsargi. Jaunsargiem tika organizēti 3047 pasākumi, kuros kopā piedalījās 53 380 dalībnieki, tajā skaitā 1332 dienas apmācības 19 698 dalībniekiem, 668 pārgājieni 12 401 dalībniekam, 290 sporta sacensības un spēles 3654 dalībniekiem, 459 ekskursijas 9196 dalībniekiem, 417 pilsoniskās un patriotiskās audzināšanas pasākumi 7622 dalībniekiem, 304 nometnes 6942 dalībniekiem un 522 citi pasākumi 2890 dalībniekiem.

2023. gadā tika turpināta iepriekš aizsāktā tradīcija – organizēt rekrutēšanas nometnes Nacionālo bruņoto spēku karavīru bērniem. Vasaras mēnešos Jaunsardzes centrs organizēja lauku nometnes jaunsargiem un Nacionālo bruņoto spēku karavīru bērniem, lai popularizētu Jaunsardzes kustību un aktīvu dzīvesveidu, kā arī lai palielinātu jaunsargu skaitu. Kopā tika organizētas 13 nometnes, tajās piedalījās 251 dalībnieks.

2023. gada maijā Alūksnē tika organizēta jaunsargu mācību programmas 4. līmeņa testa nometne, un tajā piedalījās 61 jaunsargs. Jaunsargi ieguva apliecību par jaunsargu mācību programmas apguvi.

2023. gada 1. septembrī JC uzsāka jaunsargu trīs līmeņu pilotprojekta programmas 1.2. un 2.2. līmeņu testēšanu pamatskolas vecuma bērniem. Paralēli vecākajos līmeņos tiek īstenota četru līmeņu programma.

Paralēli jaunsargu interešu izglītības programmai jaunsargiem tiek piedāvāts apgūt speciālās programmas. 2023. gadā tika apstiprinātas 17 speciālās programmas. Tajās piedalās jaunsargi, kuri vēlas nodarboties ar dažādiem sporta veidiem, pilnveidot savu vispārējo fizisko sagatavotību, kā arī padziļināti apgūt orientēšanās un sporta tūrisma elementus, šaušanas prasmes un iemaņas, peldēšanas pamatus, sakarus un kibernetiku, velo apmācības pamatus. Tāpat tiek īstenotas divas jaunsargu jungu programmas.

2023. gadā JC organizēja vai piedalījās dažādos sporta pasākumos: Baltijas karavīru sporta spēlēs, Jaunsardzes sporta spēlēs, orientēšanās sacensībās “Vējiņa kauss”, “Pulkveža Jura Dalbiņa kauss”, NBS spartakiādē u. c.

2023./2024. mācību gadā Jaunsardzes centrs īstenoja valsts aizsardzības mācību 182 izglītības iestādēs. VAM pirmo gadu apguva 9611 apmācāmie 718 grupās, otro gadu – 5846 apmācāmie 459 mācību grupās.

#### **Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs**

Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs 2023. gadā turpināja pārvaldīt aizsardzības infrastruktūru, tai skaitā nodrošināja uzņemošās valsts atbalstu kompetences ietvaros.

Kopējais apsaimniekoto infrastruktūras objektu (ēku un zemes vienību) skaits 2023. gada noslēgumā sasniedza 1457 vienības, zemes platības – 21 tūkstoši ha, tai skaitā vairāk nekā 14 tūkstoši ha mežu platību.

## 2. nodaļa

2023. gadā VAMOIC nodrošināja pilna cikla būvniecības procesa organizēšanu un projektu vadību visā valsts teritorijā esošajos valsts aizsardzības objektos – ēku un būvju apsekošanu, projektēšanas uzdevumu izstrādi, projektēšanas darbu uzraudzību, būvdarbu autoruzraudzību un būvuzraudzību, objektu pieņemšanu ekspluatācijā un konsultēšanu garantijas termiņa laikā. Līdztekus tam VAMOIC nodrošināja pilna mēra atbalstu sabiedroto valstu bruņoto spēku infrastruktūras projektu īstenošanā.

2023. gadā nekustamo īpašumu atjaunošanai, pārbūvei un būvdarbiem (līgumu ietvaros) tika izlietoti 79,17 miljoni eiro.

2023. gadā VAMOIC veica vides aizsardzības pasākumus valsts aizsardzības militāros objektos, tostarp piesārņojuma izpēti un monitoringu (vēsturiskais piesārņojums, degvielas uzpildes stacijas, ūdens kvalitātes mērījumi), dabas vērtību izpēti un aizsardzību (virsāju atbrīvošana no atvasēm, invazīvo sugu ierobežošana), kā arī nodrošināja centralizētu aizsardzības nozarē radušos bīstamo atkritumu un specializēti utilizējamu atkritumu nodošanu tālākai apsaimniekošanai.

2023. gadā, turpinot darbu pie padomju armijas atstātā grunts un gruntsūdens piesārņojuma attīrīšanas Nacionālo bruņoto spēku militārajos objektos, Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs noslēdza divus padomju armijas atstātā grunts un gruntsūdens piesārņojuma attīrīšanas projektus.

Zemessardzes 19. kaujas nodrošinājuma bataljona bāzē Ulbrokā pabeigta trīs gadus ilgusī vēsturiskā naftas piesārņojuma sanācija, kuras laikā tika demontēta degvielas sūkņu stacija un pieci pazemes naftas produktu rezervuāri, kā arī izraktas un attīrīšanai nogādātas gandrīz 800 tonnas stipri piesārņotas grunts.

Vienlaikus pabeigti sanācijas darbi Zemessardzes 54. kaujas atbalsta bataljona bāzē Ogrē, kur, izmantojot hidrodinamiskās cirkulācijas metodi, divu

gadu laikā attīrīta piesārņota grunts aptuveni 1475 kubikmetru apjomā.

Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs 2023. gadā turpināja arī veikt nozīmīga apjoma meža apsaimniekošanas darbus, lai nodrošinātu to saglabāšanu labā kvalitātē nākamajām paaudzēm un piemērotu poligonu teritorijas militārajām apmācībām. Mežu apsaimniekošana, īpaši meža atjaunošana un jaunaudžu kopšana, ir ilgtermiņa process, kur paveiktais darbs redzams gan pēc 5, gan 20, gan arī pēc 50 gadiem.

Poligonu apsaimniekošanā sagatavotas meža ugunsdrošības mineralizētās joslas vairāk nekā 250 kilometru kopgarumā, veikta sniega tīrīšana vairāk nekā 400 kilometru kopgarumā, grants ceļu planēšana vairāk nekā 300 kilometru kopgarumā, veikta ceļmalu pļaušana ar smalcināšanu vairāk nekā 80 kilometru kopgarumā. Tāpat uzlaboti poligonu grants ceļi, tajos iestrādājot 2800 kubikmetru grants un dolomīta šķembu materiāla. Poligonu apsaimniekošanā jau otro gadu tika izmantots mobilais ganāmpulks, kas ir efektīva un izmaksu ziņā lēta metode.

Poligonā “Lāčusils” nodots ekspluatācijā otrs izbūvētās meliorācijas sistēmas tīkls 11 kilometru kopgarumā, tā būtiski uzlabojot apmācību veikšanas iespējas.

2023. gadā apstiprināta aizsardzības resora vides aizsardzības rīcībpolitika un aizsardzības resora vides aizsardzības pamatnostādnes 2023.–2027. gadam.

Iepirkumu procedūrās tiek piemērotas Zaļā publiskā iepirkuma prasības. Turpinās siltumapgādes infrastruktūras un energoefektivitātes uzlabošana, kā rezultātā 2023. gadā kopējais sasniegtais enerģijas ietaupījums ir 3910 MWh gadā.

### **Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs**

2023. gadā Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs nodrošināja pilna cikla karavīru un jaunsargu



apgādi ar individuālo ekipējumu, veica iepirkumus aizsardzības resora un citu valsts pārvaldes iestāžu vajadzībām, tai skaitā epidemioloģiskās drošības nodrošināšanas resursu nepieciešamo iepirkumu organizēšanu.

2023. gadā Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centram piešķirtais budžets materiāltechnisko līdzekļu iegādei bija 28,75 miljoni eiro, kas ir par 10,8 miljoniem eiro vairāk, salīdzinot ar 2022. gadu. Piešķirtais finansējums ļāva nodrošināt karavīrus, zemessargus un jaunsargus ar individuālo ekipējumu, veidot rezerves un atjaunot krājumus.

Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs 2023. gadā īstenojis 1300 Ukrainas karavīru apgādi, nodrošinot 87 086 drošības ekipējuma, higiēnas un apģērba vienības par kopējo summu 2 450 467 eiro, 249 valsts aizsardzības dienesta karavīru apgādi, nodrošinot 24 804 drošības ekipējuma un apģērba vienības par kopējo summu 1 151 570 eiro, un 284 skolēnu apgādi ar individuālo ekipējumu valsts aizsardzības mācību nometņu ietvaros, kas norisinājās militārajos poligonos "Lāčusils" Alūksnes novadā un "Mežaine" Kuldīgas novadā.

2023. gadā VALIC savā apgādes struktūrā integrējis Dobeles reģiona noliktavu, nodrošinot profesionālā dienesta, Zemessardzes un Jaunsardzes centra apgādi, tajā skaitā izbraukumus.

Pārskata periodā VALIC turpināja aktīvi nodrošināt Covid-19 individuālo aizsardzības līdzekļu (IAL) uzglabāšanu un izsniegšanu, epidemioloģiskās drošības nodrošināšanai, gada nogalē IAL atlikušos krājumus nodotot Veselības ministrijai.

2023. gadā saskaņā ar pārejas grafiku VALIC noslēdza visu juridisko iestāžu pāreju uz vienotu datu pārvaldības sistēmu, aizsardzības resorā būtiski uzlabojot MTL uzskaiti.

Nodrošinot VALIC funkciju veikt publiskos iepirkumus Aizsardzības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu, kā arī Nacionālo bruņoto spēku

vajadzībām, 2023. gadā tika veikts darbs pie vairāk nekā 193 iepirkumu procedūrām, no kurām 2023. gadā tika uzsāktas 103 jaunas procedūras. 2023. gadā VALIC Nacionālo bruņoto spēku apgādes funkcijas ietvaros veica materiāltechnisko līdzekļu iegādi (pasūtījumus esošo līgumu ietvaros) 24,7 miljonu eiro vērtībā.

Pārskata gadā VALIC turpināja veikt arī atbalsta funkcijas nodrošināšanu citām valsts institūcijām, tajā skaitā uzturot centralizēti veiktā iepirkuma rezultātā izveidoto Dinamisko iepirkumu sistēmu degvielas (dīzeļdegvielas un 95E benzīna) iegādei tiešās valsts pārvaldes iestādēm, kuras ietvaros 11 iestādes 2023. gada laikā noslēgušas piegādes līgumus.

### Latvijas Kara muzejs

2023. gadā Latvijas Kara muzejs strādāja atbilstoši sagatavotajam un iesniegtajam darba plānam – attīstīja un dokumentēja muzeja krājumu, veica pētniecības un izglītojošo darbu, veidoja izstādes un uzturēja sabiedrībai pieejamas muzeja ekspozīcijas. Muzeja rezultātvos rādītājus, atbilstoši publiskas iestādes darbības būtībai, ietekmē mijiedarbība ar sabiedrību.

2023. gadā muzejs uzsāka vairāku diskusiju ciklu, pievēršoties dažādu vēstures jautājumu aktualizēšanai sabiedrībā: "Vēstures dramaturģija: mīti, leģendas un patiesība par latviešu leģionu pagātnē un tagadnē", "Rīga, rīdzinieki un karavīri. 1919. gada 6.–11. novembris" un "15. divīzijai pa pēdām".

2023. gada 21.–22. septembrī muzejs organizēja starptautisku zinātnisku konferenci "Neatkarības anatomija: drošība un tās apdraudējums Baltijas reģionā gadsimtu gaitā". Konferencē referātus nolasīja 26 vēstures pētnieki no Latvijas un ārvalstīm, tajā skaitā 5 Latvijas Kara muzeja vēsturnieki.

Latvijas Kara muzeja darbinieki ar priekšlasījumiem piedalījušies citu zinātnisko un akadēmisko institūciju rīkotajās konferencēs un semināros Latvijā un ārvalstīs (ASV, Francijā, Lietuvā un Rumānijā),

## 2. nodaļa

kopumā 2023. gadā nolasot 18 priekšlasījumus par Latvijas militāri politiskās vēstures tēmām.

2023. gadā muzeja vēsturnieki publicējuši 71 populārzinātnisku rakstu par vēsturi periodiskajos izdevumos un tīmekļvietnēs. Pārskata periodā aktivizējās ilustrētu publikāciju par vēstures notikumiem, personībām un muzeja krājumu ievietošana Latvijas Kara muzeja profilā sociālajā tīklā [www.facebook.com](http://www.facebook.com). Minētajā tīklā publicēti 33 šādi pētnieciskie darbi.

Pagājušajā gadā izdots krājuma katalogs par Otrā pasaules kara priekšmetiem “100 liecības par Latviju Otrajā pasaules karā” šogad izdots arī angļu valodā. Pārskata periodā izdota arī kārtējā muzeja gadagrāmata: “Latvijas Kara muzeja gadagrāmata XX”, kurā publicēti divi muzeja darbinieku pētnieciskie raksti.

2023. gadā divi muzeja darbinieki turpināja studijas LU Vēstures un filozofijas fakultātes doktorantūrā un viens – Daugavpils Universitātes doktorantūrā.

2023. gadā muzeja filiālē “O. Kalpaka muzejs un piemiņas vieta “Airītes”” atklāta brīvdabas ekspozīcija “Kaujas priekšpostenis” – mūsdienīgs un interaktīvs muzeja stāsts par latviešu karavīriem NATO misijās (Kosovā, Afganistānā un Irākā).

Pārskata periodā Latvijas Kara muzejā atklātas septiņas izstādes, tai skaitā no muzeja krājuma – trīs izstādes: “Kara anatomija: cilvēka dzīvības vērtība”, “Krievijas bruņoto spēku bezpilota lidaparāts “Orlan-10” un trofejas no kara Ukrainā” (Latvijas Kara muzeja liecības par dronu kara laikmetu) un “Zemūdenes “Ronis” komandiera Hugo Legzdiņa memoriālie priekšmeti”.

Sadarbībā ar Nacionālo Ukrainas Otrā pasaules kara vēstures muzeju 2023. gada 24. februārī tika atklāta izstāde “Cīņa par Ukrainu”. Izstādē eksponētie munīcijas paraugi, karavīru dokumenti, sadzīves priekšmeti, propagandas materiāli, militārās tehnikas

un ieroču paliekas ir unikālas liecības par Krievijas uzsāktu karu Ukrainā.

Muzeja krājums, kuru veido kolekciju kopums, ir svarīgākais muzeja darbības resurss. Muzeja krājuma darbs ir reglamentētākā muzeja darba funkcija. 2023. gadā Latvijas Kara muzeja krājums papildinājies ar 3756 jauniem eksponātiem par Latvijas militāro un militāri politisko vēsturi.

Līdzās rakstiskā formātā veiktajai krājuma uzskaiti nodaļas veic krājuma priekšmetu skenēšanu un ievadīšanu digitālajā Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā. Pārskata periodā katalogā ievietoti 5699 priekšmeti. Veikti restaurācijas un konservācijas darbi 92 krājuma priekšmetiem.

Krājuma finansiālā novērtēšana tiek veikta ne tikai jauniegūtajiem muzeja priekšmetiem, bet pakāpeniski tiek novērtēti arī vairākos gadu desmitos veidotais krājums. 2023. gadā ir novērtēti 2218 eksponāti (50 538,43 eiro vērtībā), sagatavotā dokumentācija nodota grāmatvedībai, krājuma priekšmetu uzņemšanai uzskaitē.

Kopumā 2023. gadā muzeja sniegtos pakalpojumus izmantoja 119 696 apmeklētāji, t. sk. Ziemassvētku kauju muzejā – 10 913, O. Kalpaka muzejā un piemiņas vietā “Airītes” – 4962 un Liepājas krasta artilērijas baterijā Nr. 2 – 2091.

2023. gadā muzeja darbinieki apkalpoja 688 ekskursijas, sniedza pētniekiem, kultūras projektu autoriem un interesentiem 695 konsultācijas par militāro vēsturi, muzeja priekšmetiem un personālijām. Pēc sabiedrības pieprasījuma muzeja speciālisti nolasīja 15 lekcijas dažādās auditorijās, divas no tām — pilsētvidē. Muzeja darbinieki novadīja 235 tematiskās nodarbības skolēniem.

Pārskata gadā muzejā un tā nodaļās notika 32 publiskie pasākumi.

2023. gadā tika uzturēta Latvijas Kara muzeja un tā divu teritoriālo struktūrvienību (Ziemassvētku



kauju muzeja Jelgavas rajona Valgundes novadā un O. Kalpaka muzeja un piemiņas vietas “Airītes” (Saldus novada Zirņu pagastā) infrastruktūra, veicot ar muzeju ugunsdrošību, telpu un teritoriju uzkopšanas, komunālo un komunikāciju sistēmu saistīto apkopšanas līgumu slēgšanu un to izpildes uzraudzības darbu.

Pārskata gadā turpinājās muzeja filiāles “O. Kalpaka muzejs un piemiņas vieta “Airītes”” saimniecības ēkas pārbūve un vēsturiskās klēts būvniecība un tika izstrādāts būvprojekts muzeja filiāles “Ziemassvētku kauju muzejs” ekspozīcijas un infrastruktūras rekonstrukcijai.

### Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra

Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra īsteno valsts politiku ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā, iegūst, apstrādā un uztur ģeodēziskos un kartogrāfiskos pamatdatus militārajām un civilajām vajadzībām, kā arī nodrošina ģeotelpisko pamatdatu informācijas sistēmas darbību.

2023. gadā turpinājās valsts ģeodēziskās atskaites sistēmas uzturēšana. Tai skaitā veikta ģeodēzisko raksturlielumu iegūšana, analīze un apstrāde no fundamentāli nostiprināto pastāvīgo bāzes staciju tīkla LATREF.

Nodrošināta nepārtraukta pastāvīgo globālās pozicionēšanas bāzes staciju sistēmas “LatPos” pakalpojuma darbība, kas visiem lietotājiem pieejama bez maksas.

Laika posmā no 2023. gada 19. aprīļa līdz 15. jūnijam, sadarbojoties Zviedrijas Zemes dienestam (*Lantmäteriet*), LĢIA un NBS Jūras spēku Patruļkuģu eskadriļai, Latvijas jūras telpā veikti unikāli un pārredzamā nākotnē neatkārtojami gravimetriskie novērojumi, kas norisinājās Eiropas Strukturālo un investīciju fondu mērķa “Eiropas teritoriālā sadarbība” jeb *Interreg* Baltijas jūras reģiona projekta “BalMarGrav” ietvaros. Novērojumos iegūtie dati nodrošina gravimetrisko datu pārklājumu arī jūrā un

ļaus precizēt ģeoīdu virs jūras, nodrošināt vienotu augstumu sistēmu gan sauszemē, gan jūrā, kā arī kalpos Latvijas krasta aizsardzības funkcijām.

Pārskata gadā turpināts Latvijas Republikas teritorijas aerofotografēšanas 8. cikls (2022.–2024. gads), kura ietvaros 2023. gadā veikta Latvijas centrālās daļas aerofotografēšana 22 625 km<sup>2</sup> platībā ar 20 cm izšķirtspēju. Iegūtie datu pieņemti, apstrādāti, no tiem izgatavotas ortofoto kartes. Turpināts 2. Latvijas Republikas teritorijas aerolāzerskenēšanas cikls (2022.–2027. gads). Iegūti aerolāzerskenēšanas dati par 17 878 km<sup>2</sup> platību Kurzemes teritorijā. Piegādātie dati pieņemti, apstrādāti, tiek nodrošināta to iestrāde visas Latvijas augstumu modeļos. Turpināta ūdensteču un ūdenstilpju dziļumu datu ieguve Latvijas austrumu daļā. 2023. gadā iegūti dati par 120,3 km<sup>2</sup> lielu teritoriju.

Nodrošināta ģeotelpiskās informācijas pamatdatu sagatavošana un aktualizēšana civilajām vajadzībām. Sagatavoti topogrāfiskie plāni mērogā 1:2000 dažādu pilsētu teritorijām 76 km<sup>2</sup> apjomā – jauni dati par Aizkraukles, Alūksnes, Balvu, Bauskas, Ērgļu, Ilūkstes, Iecavas, Jaunjelgavas, Lielvārdes, Madonas, Preiļu, Smiltenes, Valkas, Varakļānu, Ventpils, Viļakas un Viļānu pilsētām.

Turpināta vienotā objektu klasifikatora un kodējuma topogrāfiskās kartes mērogā 1:10 000 datu sagatavošana Latvijas centrālās daļas un Ziemeļkurzemes teritorijai.

Turpinājās Vietvārdu datubāzes aktualizācija un papildināšana. 2023. gada 31. decembrī Vietvārdu datubāzē bija 131 785 ieraksti, kas satur datus par 184 586 vietvārdiem.

2023. gadā turpināta ģeotelpiskās informācijas pamatdatu sagatavošana un aktualizēšana militārajām vajadzībām saskaņā ar NATO ģeotelpiskās informācijas politiku un pēc Nacionālo bruņoto spēku pieprasījuma.

## 2. nodaļa

Izmantojot daļēji automatizētās kartogrāfiskās ģeneralizācijas tehnoloģijas, turpināta topogrāfiskās kartes mērogā 1:50 000 4. izdevuma sagatavošana.

Aeronavigācijas un topogrāfisko karšu sagatavošanas vajadzībām uzturēta LĢIA Svarīgo objektu datubāze, tai skaitā modernizēta šīs datubāzes lietotne.

Turpināta LĢIA informācijas un komunikāciju tehnoloģiju infrastruktūras modernizācija, lai paaugstinātu Ģeotelpisko pamatdatu informācijas sistēmas kapacitāti un veiktspēju. Pielāgots un LĢIA IKT infrastruktūrā ieviests *Microsoft Endpoint Configuration Manager* risinājums, lai automatizētu aģentūras, tai skaitā arī reģionālajās nodaļās esošās datortehnikas, pārvaldību, nodrošinot tāl vadību, programmatūras inventarizāciju, uzstādīšanu un drošības pārvaldību.

Modernizētas ģeotelpisko datu tīmekļa pakalpes, lai uzlabotu to kvalitāti un ātrdarbību.

Pabeigta jaunās Vietvārdu datu bāzes lietotnes publiskās versijas pirmā kārta, lietotne pēc drošības testiem būs pieejama lietotājiem.

Nodrošināta LĢIA sagatavotās un uzturētās ģeotelpiskās informācijas izplatīšana un pakalpojumu sniegšana. 2023. gadā vispopulārākais LĢIA bezmaksas pakalpojums joprojām ir “LatPos” abonēšana un “LĢIA Kartes”, vispieprasītākie dati – ortofotokartes un topogrāfiskā karte mērogā 1:10 000.

LĢIA Arhīvs turpināja sniegt visiem interesentiem konsultācijas jautājumos, kas saistīti ar vēsturiskajiem un jaunākajiem ģeodēzijas un kartogrāfijas materiāliem. 2023. gadā vēra ņemamos apjomos uzsākta arhīvā esošo vēsturisko aerofoto ainu skenēšana un ortofoto sagatavošana. To skaitā apstrādātas pagājušā gadsimta 70. un 80. gadu aerofoto ainas par Alūksni, Daugavpili, Dundagu, Ieriķiem, Rīgu, Mazsalacu un citām teritorijām.

Atbilstoši standarta ISO 9001:2015 prasībām uzturēta LĢIA kvalitātes vadības sistēma, kas

ietver procesus, kuri saistīti ar aeronavigācijas datu un aeronavigācijas informācijas ģenerēšanu, sagatavošanu, apstrādi, uzglabāšanu un sniegšanu. Sistēma tiek paplašināta ar jaunām darbības sfērām, piemēram, par atzinumu sniegšanu mērījumiem pie valsts robežas, topogrāfiskās kartes mērogā 1:10 000 izgatavošanas procesiem.

Ievērojot Ģeotelpiskās informācijas likumā LĢIA noteikto uzdevumu nodrošināt starpvalstu līgumos noteikto Latvijas Republikas valsts robežas robežzīmju ģeodēzisko koordinātu noteikšanu un to attēlošanu kartēs, turpināti Latvijas un Lietuvas valsts robežas redemkārtības darbi.

Tipogrāfija “Latvijas karte” 2023. gadā kopā izpildīja 618 pasūtījumus, no tiem 435 bija dažādi aizsardzības resora poligrāfiskie pasūtījumi, un 65 – karšu druka. Resors nodrošināts ar 665 dažādām civilām un militārām karšu lapām ar kopējo karšu tirāžu 131 395 eksemplāri.

### **Militārās izlūkošanas un drošības dienests**

Militārās izlūkošanas un drošības dienests ir valsts drošības iestāde, kas veic militāro pretizlūkošanu, izlūkošanu un citus Valsts drošības iestāžu likumā, Operatīvās darbības likumā un citos normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus.

2023. gadā MIDD pildīja Valsts drošības iestāžu likumā un citos normatīvajos aktos tam noteiktos uzdevumus: nodrošināja AM, tās padotībā esošās iestādes un NBS ar to darbībai nepieciešamo pretizlūkošanas un izlūkošanas informāciju, veica ievērojamu darbu, lai atklātu un sadarbībā ar citām valsts drošības iestādēm novērstu ārvalstu speciālo dienestu, kā arī organizāciju vai atsevišķu personu graujošo darbību (spiegošanu, sabotāžas, pretvalstisku darbību vai terorismu) AM, tās padotībā esošajās iestādēs un NBS. Vienlaikus MIDD veica pasākumus, lai aizsargātu valsts noslēpumu AM, tās padotībā esošajās iestādēs un NBS, un kontrolēja to izpildi, pārbaudīja pretendentes, kas vēlas saņemt speciālās atļaujas (licences), kuras izsniedz AM

atsevišķu licencēšanai pakļautu komercdarbības veidu veikšanai, kā arī sniedza atzinumus par speciālo atļauju izsniegšanu. Tāpat iestāde veica personu un telpu atbilstības drošības prasībām pārbaudes AM, tās padotībā esošajās iestādēs, NBS, militārajos objektos, kā arī iestādēs, organizācijās un komercsabiedrībās, kuru darbība ir saistīta ar valsts noslēpumu militārās aizsardzības jomā. MIDD kā Latvijas Republikas nacionālā signālu izlūkošanas iestāde veica un kontrolēja signālu izlūkošanu, kā arī nodrošināja iegūtās informācijas aizsardzību. Vienlaikus MIDD pildīja arī citus normatīvajos aktos un starptautiskajos līgumos, kā arī MK un AM noteiktos uzdevumus, t. sk. nodrošināja efektīvu informācijas apmaiņu ar NATO un ES struktūrām un partnervalstīm, veica fiziskās drošības pasākumu pārbaudi MIDD kompetencē esošajos nacionālajai drošībai svarīgajos objektos (kritiskajā infrastruktūrā) u. c.

### Nacionālie bruņotie spēki

Nacionālie bruņotie spēki sastāv no regulārajiem spēkiem, Zemessardzes un NBS rezerves. NBS kopējais personāla skaits 2023. gadā bija 7547, tostarp 6692 profesionālā dienesta karavīri, 854 civilie darbinieki un viens ierēdnis. NBS personāla skaita pieaugums bija 265 profesionālā dienesta karavīri, ierēdņu skaits samazinājās par 3, savukārt civilo darbinieku skaits palielinājās par 24. Pērn profesionālajam dienestam rekrutēti 602 pilsoņi, tostarp 350 nosūtīti uz militāro pamatapmācību, 144 nosūtīti uz virsnieka pamatapmācību. 87 ir iestājušies profesionālajā dienestā no Zemessardzes vai atjaunojušies profesionālajā dienestā no rezerves karavīra statusa. 2023. gadā uzsākts valsts aizsardzības dienests, kurā iestājās 253 jaunieši.

Pārskata periodā **Sauszemes spēku Mehanizētā kājnieku brigāde (SzS MKBde)** piedalījās vietējā līmeņa un starptautiskā līmeņa mācībās, kā arī starptautiskajās operācijās, nodrošinot rotas lieluma vienību rotācijas NATO vadītajā starptautiskajā operācijā Kosovā (KFOR). Norisinājās artilērijas un izlūkošanas vienību sagatavošana kaujas dežūrai NATO Sevišķi ātras reaģēšanas vienības (VJTF)

sastāvā. 2023. gadā SzS MKBde atbalstīja Daudznacionālās divīzijas “Ziemeļi” sertifikācijas mācības, veicinot sekmīgu divīzijas sertifikāciju. Tika veikta apmācība Ukrainas karavīriem. Pārskata periodā SzS MKBde turpināja sekmīgu sadarbību ar Austrijas bruņotajiem spēkiem, lai attīstītu netiešās uguns atbalsta spēju. Vienlaikus tika nodrošināts atbalsts Valsts robežsardzei uz Latvijas un Baltkrievijas robežas nelegālās imigrācijas ierobežošanai.

**Zemessardzē (ZS)** pērn uzņemti vairāk nekā 909 jaunie zemessargi. 2023. gadā spēkā stājās grozījumi Latvijas Republikas Zemessardzes likumā, kas paredz neierobežotu zemessargu iesaisti dienesta uzdevumu izpildē pastiprināta robežapsardzības sistēmas darbības režīma izsludināšanas gadījumā.

2023. gadā spēkā stājās Valsts aizsardzības dienesta likums, kas nosaka, ka valsts aizsardzības dienestu var pildīt arī Zemessardzē gan 11 mēnešu, gan 5 gadu programmā. Līdz ar to Zemessardzes uzdevumi papildināti ar VAD karavīru apmācības nodrošināšanu.

Atbilstoši spēju attīstības projektiem un realizētajām iegādēm turpinājās ZS vienību nodrošināšana ar kolektīvo ekipējumu. Notika personālsastāva (profesionālā dienesta karavīru un zemessargu) nodrošināšana ar individuālo ekipējumu, kā arī NATO/ES dežūru un kaujas grupu nodrošināšana ar nepieciešamajiem materiāltehniskajiem līdzekļiem.

Bruņojuma modernizācijas ietvaros, nomainot vecā veida ieročus pret jauniem, ZS saņēma triecienšautenes G-36. Tika papildināti bruņojumā jau esošie ieroči ar jaunām iegādes partijām: ložmetējiem FN MAG, automātiskajiem granātsāvējiem GMG, snaiperšautenēm un pistolēm. Zemessardze 2023. gadā atteicās no novecojošā veida bruņojuma: lielgabaliem K-53 un bezatgrūdes lielgabaliem M110, kam vairs netiek ražota vai iegādāta munīcija. ZS Sprādzienbīstamo priekšmetu iznīcināšanas rota saņēma atmīnēšanas robotus “THEODOR EVO”.

## 2. nodaļa

Tika turpināta vienību infrastruktūras attīstības plāna īstenošana, pabeigti būvdarbi: atbalsta bāzes "Linezers" nožogojuma pārbūve un jauna kontroles caurlaides punkta izbūve; 55. kājnieku bataljona jaunās bāzes izbūve Aizkrauklē; sabiedroto uzņemšanas laukums 17. kaujas atbalsta bataljona bāzē "Ceri". Turpinājās darbs pie būvprojektu izstrādes.

Starptautiskā sadarbība pamatā tika uzturēta kaujas spēju attīstībai, nosūtot personālu apmācībai dažādosursos, dalībai militārajās mācībās un starptautiskos pasākumos. ZS uztur ciešu sadarbību ar reģionālajām teritoriālo aizsardzības spēku vienībām – Lietuvas Nacionālās aizsardzības brīvprātīgajiem spēkiem (*Krašto apsaugos savanorių pajėgos*, KASP) un Igaunijas zemessardzes "Kaitseliit" ("Aizsardzības līga"), kā arī sadarbojas ar Dānijas, ASV, Lielbritānijas, Zviedrijas un Gruzijas teritoriālajiem aizsardzības spēkiem.

Zemessardze sniedza plašu atbalstu Ukrainas bruņoto spēku karavīru apmācības nodrošināšanai.

**Speciālo operāciju pavēlniecība (SPECOP)** 2023. gadā organizēja virkni starptautisko mācību plānošanu un nodrošināja dalību nozīmīgākajās militārajās mācībās. SPECOP aktīvi veica sadarbību ar valsts drošības iestādēm un Iekšlietu ministrijas padotības struktūrvienībām, kā arī sniedza apjomīgu atbalstu apmācību kursu organizēšanā.

**Mācību vadības pavēlniecības (MVP)** personāla kolektīvajā un individuālajā apmācībā iesaistītas visas MVP skolas. 2023. gadā MVP skolas un mācību centri realizēja 350 kursus, kuros savu kvalifikāciju paaugstināja kopskaitā 4195 NBS karavīri un civilie darbinieki, amatpersonas no citām valsts un pašvaldību institūcijām (ministrijām, aģentūrām un dienestiem), kā arī Ukrainas bruņoto spēku 2014 rezerves karavīri. 2023. gadā izstrādātas un apstiprinātas 47 jaunas mācību programmas. Pārskata periodā Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju absolvēja un ieguva pirmo virsnieka pakāpi "leitnants" 64 kadeti, no tiem profesionālā

bakalaura studiju programmu "Sauszemes spēku militārā vadība" pabeidza 39 kadeti, profesionālā bakalaura studiju programmu "Gaisa spēku militārā vadība" – 7 kadeti, profesionālā bakalaura studiju programmu "Jūras spēku militārā vadība" – 6 kadeti, Komandējošā sastāva virsnieka programmu apguva 12 kadeti. Virsnieka speciālista pamatkursu absolvēja 14 klausītāji. Zemessardzes vada komandiera kursu absolvēja 15 zemessargi. Profesionālo kvalifikāciju paaugstināja 26 karavīri, no tiem vidējā līmeņa komandējošā sastāva un štāba virsnieka kursu – 16, Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieka kursu – 10 karavīri. Starptautiskie projekti un sadarbība tika turpināta gan attālinātā, gan klātienēs formātā.

**Jūras spēki (JS).** Pārskata periodā norisinājās ūdenslīdzēju komandas grupas dalība NATO augstas gatavības jūras spēku (VJTF(M)) sastāvā. Turpinājās "Imantas" klases kuģu modernizācijas projekta un elektroapgādes atjaunošanas projekta īstenošana. JS sniedza atbalstu Beļģijas Jūras spēkiem Ukrainas bruņoto spēku Jūras spēku karavīru apmācības atbalsta nodrošināšanai. JS Krasta apsardzes dienests turpināja koordinēt un vadīt meklēšanas un glābšanas operācijas jūrā. "BALTRON" projekta ietvaros mācību laikā veikta Baltijas jūras kuģošanas ceļu un zvejas rajonu pārmeklēšana un attīrīšana no sprādzienbīstamiem objektiem (Latvijas teritoriālajā jūrā). Starptautiskās sadarbības projekta ietvaros nodrošināta uzticēto pienākumu veikšana un dalība starptautisko mācību norisē Helsinku konvencijas dalībvalstīm naftas un bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma jūrā un krastā likvidēšanai – "BALEX DELTA", Latvijā. JS Patruļkuģu eskadra mācību ietvaros pārbaudīja Jūras spēku operatīvās rīcības plāna "Par neparedzēta naftas, bīstamo vai kaitīgo vielu piesārņojuma gadījumiem jūrā" izpildi. Sniegts atbalsts Latvijas Hidroekoloģijas institūtam jūras monitoringa nodrošināšanai, kā arī nodrošināta platforma Valsts vides dienesta zvejas reidiem.

**Gaisa spēkos (GS)** 2023. gadā tika apstiprināts reglaments Nr. 1 "Gaisa spēku nolikums", kurš nosaka GS uzdevumus, struktūru, vadības

sistēmu, amatpersonu kompetenci, tiesības un Gaisa spēku darbības tiesiskuma nodrošināšanas kārtību. Turpinājās darbs pie helikopteru UH-60 “Black Hawk” personāla apmācības (piloti, tehniķi). Tāpat Gaisa spēki nodrošināja operacionālo lidojumu atbalstu. Notika gatavošanās NATO Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misijas (*Baltic Air Policing, BAP*) uzņemšanai militārajā bāzē “Lielvārde”. Tika turpināts lidostas termināļa projekts, kā arī militārajā bāzē “Lielvārde” uzsākta helikopteru nosēšanās laukuma (*Helipad*) sertificēšana. Attīstības projekta ietvaros tika uzsākta lidlauka lidjoslas žoga izbūve. 2023. gadā arī uzsākta radiobākas (TACAN) modernizācija, iniciēta meteoroloģiskās novērošanas sistēmas (TACMET) modernizācija, nodrošināta gaisa telpas novērošana un kontrole 24/7. Tika nodrošināta “VJTF 2023” kaujas dežūra, kā arī veikta bezpilota lidaparātu apmācības programmas izveide un uzturēšana. 2023. gadā pārtraukta lidaparātu TR-91 (*Tarragon*) un Mi-17 (*Hip*) ekspluatācija.

**Štāba bataljons (ŠB)** pārskata periodā turpināja savu pamatuzdevumu – atbalstīt militāro ceremoniju nodrošināšanu. ŠB sniedza ļoti būtisku atbalstu NBS Operacionālā un atbalsta štāba izvēršanā mācību “Namejs 2023” ciklā, kā arī Latvijas teritorijā notiekošo starptautisko mācību nodrošināšanā. Pārskata periodā veikta kājnieku militārās pamatapmācības kursa realizācija vienībā 23 karavīriem, kā arī 2023. gada militāro bāzu koncepta izstrāde par militāro bāzu “Krusta kazarmas” un “Rīti” ieviešanu. Noritējis intensīvs darbs pie VAD integrācijas un realizācijas vienībā 2024. gadam.

**Militārā policija (MP)** 2023. gadā turpināja nodrošināt amatpersonu un objektu ikdienas apsardzes funkcijas, kā arī sniedza atbalstu konvoju pavadīšanā. Tika veikti uzdevumi starptautiskajā operācijā KFOR, atbalstot Latvijas kontingentu, kā arī nodrošināti karavīri “VJTF (L) 2023” kaujas dežūrai. MP veica drošības pasākumus “Rīgas konferences 2023” ietvaros, kā arī sniedza atbalstu drošības pasākumu nodrošināšanā NATO samita laikā Lietuvā, Viļņā. Pārskata periodā MP turpināja

nodrošināt apsargājamo objektu apsardzi un caurlaižu režīma kontroli, Latvijas normatīvajos aktos noteikto valsts amatpersonu personisko apsardzi, dažādu līmeņu ārvalstu amatpersonu vizīšu drošības pasākumu norisi Latvijā, apsargājamo amatpersonu vizītes ārvalstīs, apsargājamo amatpersonu reģionālās vizītes Latvijā, pastāvīgu uzņemošās valsts atbalstu – ienākošo spēku mobilitātes atbalstu, apmācības NBS regulāro spēku vienībām, ZS vienībām un AM amatpersonām. Apmācība tika koncentrēta uz spēka pielietošanu, kaujas šaušanu tuvās distancēs, darbībām kontrolpunktos, karavīru tiesībām, personāla evakuāciju un pūļa kontroles tematiku.

2023. gada jūlijā notika **Nodrošinājuma pavēlniecības (NP)** komandiera maiņa. Pārskata periodā NP turpināja sniegt atbalstu Ukrainai, transportējot NBS rīcībā esošos materiāltehniskos līdzekļus, un nodrošināja humānās palīdzības piegādes valsts struktūrām. Turpinājās nodrošinājuma reformas 3. kārtā, kuras ietvaros VALIC nodotas NBS civilās funkcijas. 2023. gadā NP turpināja pilnveidot nodrošinājuma un uzņemošās valsts atbalsta spējas, kā arī turpināja uzņemošās valsts atbalsta un reālās dzīves atbalsta uzdevumu nodrošināšanu Latvijā izvietotajai NATO daudznacionālajai kaujas grupai.

**Inženieru jomā** militāro inženieru attīstības plāna ietvaros tika veikta Kaujas inženieru vienību spridzināšanas spējas ekipējuma papildināšana, nodrošinot vienības ar tehnoloģiski attīstītu ekipējumu spridzināšanas uzdevumu izpildei. Sekmīgi turpināta sadarbība ar valsts un nevalstiskajām organizācijām pretmobilitātes jomā, kam pamatā ir NBS un organizāciju savstarpēji noslēgtās vienošanās, veicot kopīgu apmācību organizēšanu un iesaistot organizācijas NBS vienību taktiskajās mācībās. Turpinājās darbs pie M3 mobilās mehānizētās pārceltuves iegādes, kā arī tika uzsākta M3 operatoru un mehāniķu apmācība. Tika sniegts atbalsts Ukrainas bruņoto spēku karavīru apmācībā.

**Gaisa atbalsta kontrolieri (*Joint Terminal Attack Controller, JTAC*)** ir viena no spējām, ko Latvijas bruņotie spēki attīstījuši, pateicoties partnerībai ar



## 2. nodaļa

ASV Mičiganas Nacionālo gvardi. JTAC spējas uzturēšanā NBS ir sasnieguši pilnu operacionālo gatavību, un programma ir pašpietiekama. Sākot ar 2020. gadu, Apvienotās uguns jomas speciālisti (ieskaitot JTAC) īpašu uzmanību pievērš *Joint Close Air Support* (JCAS) nodrošināšanai (plānošana un izpilde) konvencionāla kara situācijā.

Gaisa atbalsta kontrolieri piedalījās visās nacionālajās mācībās, kā arī starptautiskajās mācībās, piemēram, *Adriatic Strike 2023*, *Northern Strike 23*, *Spartan Dagger 23* u.c. Turpinājās sadarbība ar Polijas bruņotajiem spēkiem – pastāvīgi JTAC I/E MPG ietvaros Polijas Gaisa spēku akadēmijā, TACP TC (*Tactical Air Control Party Training Center*). Turpinās cieša sadarbība ar Mičiganas Gaisa spēku Nacionālo gvardi – tuvā gaisa atbalsta (*Close Air Support*, CAS) jomā apmācībā un kvalifikāciju uzturēšanā. JTAC piedalās NATO un ASV organizētās tuvā gaisa atbalsta jomas speciālistu un pieredzes apmaiņas konferencēs, kā arī iesaistās Sēlijas poligona attīstībā.

Latvijas gaisa atbalsta kontrolieri turpināja darbu pie CAS spējas digitalizācijas – DACAS (*Digitally Aided CAS*) spējas ieviešanas. Uzsākts process par ATAK (*Android Tactical Awareness Kit*) programmas licences iegādi. Tuvā gaisa atbalsta spējas ietvaros ir organizēti vairāki pasākumi tuvā gaisa atbalsta jomā – tika organizēts ikgadējais CAS kurss, turpināta sadarbība ar Slovēnijas Gaisa spēkiem un Polijas JTAC skolu. Sekmīgi turpināta sadarbība ar ASV Mičiganas Nacionālo gvardi.

**Pretgaisa aizsardzības (PGA) jomā** tika apstiprināta jaunā PGA spējas koncepcija 2024.–2036. gadam. Šīs koncepcijas ietvaros Aizsardzības ministrija noslēdza iegādes līgumu ar uzņēmumu *Diehl Defence* par vidējas darbības rādiusa pretgaisa aizsardzības sistēmu “IRIS-T” iegādi, vienojoties par pirmo “IRIS-T” uguns vienību piegādi 2026. gada vasarā. Vienlaikus ASV atbalsta projekta *10 U.S.C. Section 333, BPC Border Security IAMD Capability* ietvaros tika saņemtas sākotnējās PGA komandvadības sistēmas “FAAD C2”, “AMDWS” un pirmais PGA radars “AN/TPQ50 MMR”.

**Prettanku jomā (PT)** tika turpinātas piegādes ar jaunās paaudzes *Carl Gustav* M4 prettanku ieroču sistēmām, kā arī veikta operatoru apmācība un ieroču integrācija vienībās. Ir iegādāti *Carl Gustav* iekštelpu trenāžieri, kas šobrīd atrodas NBS Mācību vadības pavēlniecības rīcībā, un uz tiem notiek intensīva speciālistu apmācība. Paralēli tika uzsāktas sarunas par *Carl Gustav/AT-4* āra/poligona trenāžiera testēšanu NBS. Tika turpinātas sarunas par iespējama jauna līguma slēgšanu, kurā ietilpst “SPIKE” netiešās redzamības tālās darbības raķešu sistēmas, raķešu un rezerves daļu iegāde.

**Netiešās uguns atbalsta spējā** tika turpināts darbs, lai uzturētu un modernizētu NBS netiešās uguns atbalsta spēju. Turpinājās iegādes artilērijas sensoru, apgādes, loģistikas un mobilitātes platformu jomā, kā arī darbs pie spēju atbalstošās infrastruktūras attīstības. Noslēgusies pašgājējhaubices M109 aprīkošana ar ugunsdzēsamajām sistēmām un nepieciešamā “METEO” ekipējuma piegāde. Veikta M109 torņa un šasijas mehāniķu apmācība. Noslēgts līgums par papildu 120 mm mīnmetēju sistēmu un ballistisko kalkulatoru iegādi. Vienlaikus noslēgts līgums par tālās darbības raķešu artilērijas sistēmu “HIMARS” iegādi, un ir izveidota darba grupa ieviešanas plāna izstrādei. Pārskata periodā turpināta atbalsta sniegšana Ukrainas bruņotajiem spēkiem apmācību un bruņojuma jomā.

**Apbruņojuma jomā** turpinājās Zemessardzes rīcībā esošo 7,62 mm triecienšauteņu AK-4 nomaina uz 5,56 mm triecienšautenēm G36. Tika turpināta atbalsta ieroču optisko ierīču iegāde, būtiski uzlabojot NBS kaujas spējas diennakts tumšajā laikā. Veikta strēlnieku ieroču – triecienšauteņu, augstas precizitātes triecienšauteņu un zemstobra granātšāvēju – testēšana, lai noskaidrotu NBS vajadzībām visatbilstošāko ieroci un attiecīgi plānotu šo ieroču iegādi.

**Transporta jomā** sadarbībā ar Igaunijas bruņotajiem spēkiem virzīts uzsāktais NBS “Kravas transportlīdzekļu ar kravnesību no 5 t līdz 15 t un speciālo loģistikas transportlīdzekļu virs 15 t



iegāde” iepirkums. Noslēgts starpvaldību līgums ar Vāciju par lietotu militāro vieglo un kravas transportlīdzekļu iegādi. NBS vienībām tika piegādāti bruņutransportieri “PATRIA XA-300” atbilstoši noslēgtajam līgumam, kā arī organizēta to integrācija vienību uzdevumu izpildē. Uzsākts komandvadības bruņutransportiera dizains, kuru plānots apstiprināt 2024. gadā. Militārā, vieglā plašlietojuma automašīnas “VR FOX” ražotājs 2023. gadā uzbūvēja otro prototipu atbilstoši noslēgtajam transportlīdzekļa pētniecības un izstrādes līgumam. Paralēli prototipa izgatavotāja uzņēmuma testiem arī NBS vienību darba grupas veica prototipa mobilitātes un funkcionalitātes testus. Gada nogalē prototips reģistrēts CSDD kā “vieglais militārais transportlīdzeklis”. Pamatojoties uz pozitīvajiem testu rezultātiem, NBS Apvienotais štābs izstrādāja un iesniedza AM vajadzības dokumentu “Par militāro vieglo plašlietojuma automašīnu iegādi” lēmuma pieņemšanai. NBS Apvienotais štābs turpina darbu pie “VR FOX” padziļinātākas izpētes un uzlabošanas attiecībā uz transportlīdzekļa militāro aprīkojumu. Atbilstoši noslēgtajiem līgumiem turpinās medicīnisko evakuācijas transportlīdzekļu un mobilo degvielas 10 m<sup>3</sup> konteineru iegāde, kuru piegāde plānota 2024. gadā.

**Ekipējuma jomā** ir veikta karavīru un zemessargu nodrošināšana ar jauna parauga *Softshell* jakām un *WoodLatPat* kamuflāžas raksta lietus kostīma jakām un biksēm. Notiek karavīru un zemessargu nodrošināšana ar jaunā parauga auksta laika jakām. Turpinās Jūras spēku karavīru nodrošināšana ar jauna parauga jūrnieku formas tērpiem, kā arī regulāra NBS vienību nodrošināšana ar nodaļas, vada, noliktavu teltīm, dažādu veidu konteineriem, termālajiem maskēšanās tīkliem, aizsardzības bastioniem un dzeloņstieplēm. NBS šautuvju nodrošināšanai veikts pasūtījums par dažādu paceļamo mērķu iegādi. Turpinās iepirkumu procedūras par modulāro kaujas bruņu/uzkabes vestu iegādi un dažādu veidu konteineru iegādi, līgumus plānots noslēgt 2024. gada otrajā pusē. Noslēgta vispārīgā vienošanās par dzīvojamo/biroja konteineru nomu. Tika veikta 27-NOT “Noteikumi par materiāltehnisko

līdzekļu apgādes nosacījumiem un aprītes kārtību” pārskatīšana. Noteikumi tiek virzīti uz Aizsardzības ministriju saskaņošanai.

**Nodrošinājuma un uzņemošās valsts atbalsta (UVA) plānošanas jomā** nodrošināts nacionālās un NATO aizsardzības plānošanas pasākumu atbalsts nodrošinājuma jomā. Mācību laikā aktivizēts nodrošinājuma komandvadības elements, veikta tā funkcionālā pārbaude un standarta operāciju procedūru pilnveide. Veikta Latvijā izvietoto NATO daudznacionālās kaujas grupas, ASV bruņoto spēku, Dānijas bruņoto spēku un Spānijas pretgaisa aizsardzības, Vācijas Gaisa spēku Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misijas vienību nodrošinājuma atbalsta plānošana un koordinācija. Sniegts atbalsts sabiedroto spēku un Latvijas organizēto militāro mācību plānošanā un to nodrošināšanā Latvijā teritorijā, kā arī ārpus tās.

**Infrastrukturā attīstība.** Atbilstoši NBS plāniem 2023. gadā tika īstenoti vairāki militāro objektu projekti, tostarp ir uzsākts būvdarbu process militārajā bāzē “Krusta kazarmas” – militārā mācību korpusa izbūve (paaugstinātas drošības līmeņa ēka). Vērienīgs projekts, kas tika īstenots, ir pilnīgi jaunas militārās bāzes “Aizkraukle” izbūve, kura šobrīd ir nodošanas stadijā. Militārajā bāzē “Alūksne” noslēgts būvdarbu līgums par reģionālās individuālās ekipējuma noliktavas izbūvi. Militārajā bāzē “Lielvārde” ir izveidota infrastruktūra Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misijai 2024. gadā. Poligonam “Meža Mackeviči” ir noslēgts būvdarbu līgums un uzsākts būvdarbu process divu 300 m šautuvju izbūvei un granātas mešanas laukumam. Vairākos militāros objektos ir veikta laukumu izbūve telšu, angāru, konteineru uzstādīšanai. 2023. gadā ir sākta infrastruktūras objektu plānošana VAD karavīru izvietošanai militārajos objektos, kā arī ir saskaņoti vairāki metaprojekti militāro bāzu attīstībai un vairāk nekā 60 projektēšanas uzdevumi par dažādu veidu militāro infrastruktūras objektu būvniecību/izveidi.

**Komunikācijas jomā** turpinājās darbs pie komunikācijas koncepcijas un taktisko dokumentu

## 2. nodaļa

izstrādes, definējot regulāro spēku vienību un Zemessardzes komunikācijas spējas uzdevumus un sadarbību starp stratēģisko, operacionālo un taktisko līmeni. Veiksmīgi turpinājās NBS komunikācijas spējas integrācija visu līmeņu štābos, kā arī tika organizēta individuālā un kolektīvā apmācība NBS komunikācijas spējas speciālistiem un ekspertiem. Turklāt komunikācijas spējas elementi pilnveido sadarbību ar valsts un reģionālā līmeņa struktūrām un iestādēm visaptverošas valsts aizsardzības kontekstā. Turpinājās starptautiskā sadarbība komunikācijas jomā daudzpusējos un divpusējos sadarbības formātos, tostarp ar Igauniju un Lietuvu.

### Militārās mācības

2023. gadā galvenās nacionālās mācības bija “Namejs 23” (NS-23), kuras norisinājās no 5. septembra līdz 2. oktobrim. 2023. gads bija pirmais četrus gadus (2023.–2026. gads) NBS apmācību un treniņu ciklā, un šī gada kopīgais vingrinājumu ietvars NS-23 tika vērsts uz turpmāku vadības un kontroles sistēmu uzlabošanu, mērķtiecīgu gaisa, jūras un sauszemes integrāciju, izlūkošanas spēju, civilmilitārās sadarbības, stratēģiskās komunikācijas un loģistikas procedūru attīstību, kā arī uz sadarbību ar citām valsts institūcijām (Valsts policiju, Valsts robezsardzi, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, Tieslietu ministrijas struktūrvienību – Ieslodzījuma vietu pārvaldi, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu, Satiksmes ministriju, pašvaldībām u. c.). Pirmo reizi NBS un Multinacionālās divīzijas štābs “Ziemeļi” (DNDZ) NS-23 laikā veidoja kopīgu vingrinājumu. Mācību “Sudraba bulta” laikā DNDZ štābs nodrošināja augstākstāvošā štāba funkciju Sauszemes spēku Mehanizētajai brigādei.

Mācībās “Namejs 23” un “Sudraba bulta 23” piedalījās aptuveni 8500 dalībnieku.

2023. gada griezumā nozīmīgas mācības bija arī *Solar Eclipse III*. Tajās piedalījās vairāk nekā 700 dalībnieku, tostarp vienības un pārstāvji no Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes, Zemessardzes,

Gaisa spēkiem, Nodrošinājuma pavēlniecības un Militārās policijas, kā arī ārvalstu bruņotie spēki no ASV, Kanādas, Slovākijas, Igaunijas, Polijas un Spānijas, ieskaitot daudznacionālās kaujas grupas vienības. Mācību mērķis bija trenēt un pilnveidot iesaistīto vienību spējas plānot un vadīt militārās operācijas un vingrināt vienību savstarpējo sadarbību, gaisa un sauszemes operāciju integrāciju, taktisko uzdevumu izpildi un netiešās uguns integrēšanu vienību uzdevumu izpildē, kā arī vingrināt “HIMARS” platformu plānošanu un pielietojumu kaujas operācijās. Mācības noslēdzās ar spēka paraugdemonstrējumu, kura ietvaros notika arī “HIMARS” kaujas šaušana.

Mācības “BALTOPS23” norisinājās no 4. jūnija līdz 16. jūnijam. Tās ir vienas no lielākajām mācībām Baltijas jūras reģionā, kurās piedalījās 17 NATO dalībvalstis un partnervalstis, tajā skaitā arī Somija jau kā pilnvērtīga NATO dalībvalsts. Dalībvalstis mācībās piedalījās ar 40 kuģiem, 2 zemūdenēm, 9 gaisa kuģiem, savukārt 4 valstis nodrošināja jūras desanta spēkus. “BALTOPS23” ietvaros notika aktivitātes arī uz sauszemes, veicot jūras desanta operācijas Latvijas rietumu piekrastē, kā arī tika izmantota militāro poligonu infrastruktūra dažādu kaujas operāciju vingrināšanai. Mācību mērķis bija demonstrēt dažādu spēka veidu un ieroču šķiru vienību savstarpējo sadarbību un operacionālo savietojamību ne tikai NATO ietvaros, bet arī kopā ar šīs organizācijas partnervalstīm. “BALTOPS23” dalībnieki kopīgo vingrinājumu laikā demonstrēja savu gatavību kolektīvās aizsardzības nodrošināšanā Baltijas reģionā, tādējādi stiprinot reģionālo drošību un veicinot atturēšanu.

NATO komandstruktūras mācību ietvaros NBS personāls piedalījās DNDZ mācību ciklā, NATO organizētajās mācībās *Steadfast Jupiter*, kuras ir vienas no lielākajām NATO komandvadības mācībām, kā arī citās NATO līmeņa mācībās.

Tika turpināta sadarbība ar Mičiganas Nacionālo gvardi, un 2023. gada augustā NBS pārstāvji piedalījās mācībās *Northern Strike 23* ASV,

Mičiganas štatā. Tajās tika vingrinātas dažādas NBS kaujas funkcijas multinacionālā vidē.

Militāro mācību *Northern Strike 23* mērķis bija pilnveidot vienību kaujas gatavību, tai skaitā veicot kaujas šaušanu un integrējot apvienoto uguns atbalstu sauszemes spēku vienību uzdevumu izpildē, kā arī uzlabot sadarbību starp sabiedroto spēkiem.

2023. gadā notika arī aktīva sadarbība ar Baltijas jūras reģiona valstīm. ZS vienības maijā piedalījās Igaunijas organizētajās mācībās *Spring Storm 23* ar netiešās uguns atbalsta un inženieru vienību, SzS MKBde ar *Patria* vadu un kaujas atbalsta elementu piedalījās mācībās *Arrow 23* Somijā, Jūras spēki piedalījās Zviedrijas organizētajās mācībās *Aurora 23* u.c.

Kopumā 2023. gadā Nacionālie bruņotie spēki un Zemessardze piedalījās 154 Latvijas un starptautiska mēroga militārajās mācībās, stiprinot kaujas spējas un pilnveidojot savietojamību ar sabiedroto valstu bruņotajiem spēkiem.

### Dalība starptautiskajās operācijās un spēku struktūrās

NATO vadītās operācijas:

- *Kosovo Force* – KFOR (Kosovā): 271 NBS karavīrs;
- *NATO Mission Iraq* – NMI (Irākā): 36 NBS karavīri.

ANO vadītās operācijas:

- *United Nations Interim Forces in Lebanon* – UNIFIL (Libāna): 3 NBS karavīri;
- *United Nations Truce Supervision Organization* – UNTSO (Izraēla): 1 NBS karavīrs.

ES vadītā operācija:

- *EUNAVFOR MED IRINI* (Itālija): 4 NBS karavīri.

Koalīcijas spēku vadītā operācija:

- *Operation Inherent Resolve* – OIR (Irāka): 1 NBS karavīrs.

NATO reaģēšanas spēkos:

- *NATO Response Force* (NRF) Sevišķi ātras reaģēšanas vienības (*Very High Readiness Joint Task Force* – VJTF) (*L-Land*) sastāvā – 188 NBS karavīri;
- NRF VJTF (*M-Maritime*) sastāvā – 13 NBS karavīri;
- NRF Tūlītējas reaģēšanas spēku (*Initial Follow on Forces Group* – IFFG) sastāvā – 65 NBS karavīri;
- NATO Reaģēšanas spēku (*NATO Readiness Initiative* – NRI) sastāvā – 220 NBS karavīri.

### Bruņojuma kontroles aktivitātes

**Bruņojuma kontroles jomā** 2022. gadā Krievijas Federācijas (KF) sāktā agresija pret Ukrainu turpina būtiski ietekmēt Latvijas bruņojuma kontroles un EDSO darbību kopumā, kā arī apdraud pastāvošo Eiropas drošības arhitektūru. 2023. gadā KF spēra vēl vienu diskreditējošu soli Eiropas drošības arhitektūras graušanas virzienā, oficiāli izstājoties no “Konvencionālo spēku Eiropā” (*Conventional Forces in Europe*, CFE) līguma. Līdz ar to šobrīd KF formāli pieturas tikai pie 2011. gada Vīnes dokumenta. Kā konsekvence šim KF solim – tās EDSO dalībvalstis, kuras vienlaicīgi ir arī NATO dalībvalstis, ir apturējušas savas darbības CFE līguma ietvaros. Neraugoties uz izveidojušos nelabvēlīgo situāciju bruņojuma kontroles jomā, Latvija aktīvi turpina ievērot un pildīt savas saistības Vīnes dokumenta ietvaros, piedaloties inspekcijās, novērtējumu un militāro kontaktu vizītēs, veicot bruņojuma kontroles pasākumus citu EDSO dalībvalstu militārajās bāzēs un lidlaukos. Tāpat tiek turpināts uzturēt un attīstīt Latvijas bruņojuma kontroles jomā iesaistītā personāla zināšanas un ekspertīzi. 2023. gadā Latvija piedalījās Atvērto debesu līguma treniņlidojumā virs Somijas un Atvērto debesu misijas lidojumā virs Gruzijas.

### NBS atbalsts civilajai sabiedrībai

2023. gadā NBS ir snieguši atbalstu civilajām institūcijām meklēšanas un glābšanas darbos 55 gadījumos, kā arī piedalījušies

## 2. nodaļa

987 izsaukumos sakarā ar ziņojumu saņemšanu par konstatētajiem sprādzienbīstamajiem priekšmetiem, neitralizējot un iznīcinot 3623 sprādzienbīstamus priekšmetus un 6090 vieglās strēlnieku munīcijas.

Papildus NBS regulāro spēku vienības un ZS vienības sniedza atbalstu Valsts robežsardzei uz robežas ar Baltkrieviju, lai nepieļautu nelikumīgu Valsts robežas šķērsošanu, tajā skaitā nodrošināja atbalstu VRS Silenes, Kaplavas, Piedrujas, Robežnieku un Šķaunes robežapsardzības nodaļu atbildības teritorijās, iesaistot uzdevumu izpildē zemessargus, profesionālā dienesta karavīrus un autotransportu, pēc VRS pieprasījuma veica patrulēšanas uzdevumus un iesaistīja ātrās reaģēšanas vienības. Visas operācijas laikā tika nodrošināta kaujas kameras speciālistu dalība, faktu/notikumu dokumentēšanai un teritorijas izlūkošana no gaisa, izmantojot bezpilota lidaparātus. VRS atbalstā iesaistoties Valsts policijai, ZS personāls tika iesaistīts arī mobilajās patrolēs ar Valsts policiju. ZS atbalstīja Valsts policiju un pašvaldības policiju, nodrošinot sabiedrisko kārtību 33 atbalsta pasākumos.

Jūras spēku Krasta apsardzes dienesta Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrs vadījis 12 meklēšanas un glābšanas operācijas, kā arī 6 medicīniskās evakuācijas operācijas, 2 operācijas, kur kuģis zaudējis vadības spēju, vadītas 2 vilkšanas operācijas, veikta 1 gadījuma pārbaude ārpus atbildības rajona, 25 neapstiprinātu trauksmes signālu pārbaude, fiksēts 1 kuģošanas drošības noteikumu pārkāpums, veikta 21 ziņojuma pārbaude par iespējamo jūras piesārņojumu un 17 gadījumos veikta COSPAS/SARSAT (glābšanas boju) aktivizācijas pārbaude. Kopā izglābti 6 cilvēki, atrasti 4 bojāgājušie, bet 3 cilvēki netika atrasti.

Glābšanas operāciju laikā: 6 gadījumos 10 JS peldlīdzekļi tika iesaistīti cilvēku meklēšanas un glābšanas operācijās; 2 gadījumos 2 JS peldlīdzekļi tika iesaistīti operācijās, kur kuģi bija zaudējuši vadības spēju; 6 gadījumos 6 JS peldlīdzekļi tika iesaistīti medicīniskās evakuācijas operācijās; 6 gadījumos 6 JS peldlīdzekļi veica neapstiprinātu

trauksmes signālu pārbaudi; 1 kuģa vilkšanas operācijā tika iesaistīts 1 JS peldlīdzeklis; 1 kuģošanas drošības noteikumu pārkāpuma gadījumā tika iesaistīts 1 JS peldlīdzeklis; JS peldlīdzekļi 8 reizes tika iesaistīti iespējamā naftas piesārņojuma jūrā konstatēšanai.

JS peldlīdzekļi 3 reizes tika iesaistīti Valsts vides dienesta vides inspektoru zvejas reidu nodrošināšanā. Reidu laikā jūrā tika veikta 19 zvejas kuģu un laivu pārbaude, kas bija bez aizrādījumiem.

Latvijas teritoriālajā jūrā mācību laikā tika atrasti 74, bet neitralizēti 67 sprādzienbīstami priekšmeti. Apsēkoti 11 vraki un identificēti 96 mīnai līdzīgi priekšmeti.

2023. gadā, ārpus militārajām mācībām, izbraucot uz izsaukumiem atrastas un neitralizētas divas enkurmīnas, viens 85 mm artilērijas lādiņš, 3 kg inženierlādiņš, viena raķete "RBS70 MK2", viena aviācijas bumba "FAB 500".

### **Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola**

Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālā vidusskola ir profesionālās vidējās izglītības iestāde (turpmāk – Kalpaka skola), kura realizē kvalitatīvu un kompetencēm atbilstošu izglītības programmu, tādējādi veicinot jaunas virsnieku paaudzes izveidi. Kalpaka skolas izglītības programmu ir izstrādājusi Aizsardzības ministrija sadarbībā ar Valsts izglītības satura centru.

2023. gadā Kalpaka skola turpināja savu attīstību un izaugsmi. Tika pilnveidoti normatīvie akti, lai nodrošinātu atbalstu izglītojamajiem un nodrošinātu pilnvērtīgu mācību procesa norisi.

Pārskata periodā izglītojamie sekmīgi pierādīja izglītības iestādē iegūtās kompetences Valsts mācību priekšmetu olimpiādēs fizikā, latviešu valodā un literatūrā, matemātikā, angļu valodā, vācu valodā, krievu valodā, politikā un tiesībās, Latvijas un

novadu mācībā, kā arī Eiropas militāro vidusskolu foruma eseju rakstīšanas olimpiādē.

Izglītojamie aktīvi iesaistījās konkursos: Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības konkursā "PROFS 2023", loģiskās un algoritmiskās domāšanas konkursā "Bebr[a]s", R. Blaumaņa literārās prēmijas 19. konkursā, Latvijas Republikas proklamēšanas 105. gadadienai veltītajā skolēnu radošo darbu konkursā, Saeimas organizētajā fotokonkursā "Manas brīvības piemineklis", jaunrades darbu konkursā "I. Ziedonis un ziedošais Tukums" un erudīcijas spēlē "Gudrs, vēl gudrāks".

Kadeti piedalījās dažādos pasākumos, tostarp pasākumā "Melnās kafijas vakars", Kuldīgas novada Bērnu un jauniešu centra organizētajā karjeras un audzināšanas pasākumā "Es esmu Latvija", raidierakstā "Militārās vides ietekme uz jauniešu personības attīstību – O. Kalpaka skolas kadetu pieredze", diskusijā par valsts aizsardzības dienestu Ādažu bāzē, izstādē "Skola 2023" un karjeras dienās novados.

Kalpaka skolas izglītojamie aktīvi iesaistījās spēka un izturības disciplīnās: AMI svāra stieņa spiešanas guļus sacensībās, Eiropas virves vilkšanas kausā telpās, AMI 3x3 meiteņu basketbolā, čempionātā taku skriešanā skolu jauniešiem taku skrējiena seriāla "Stirnu buks" ietvaros, starpskolu sacensībās 3x3 basketbolā, Nakts orientēšanās sacensībās, "Patria Race" sacensībās, "Zemessardze izaicina" sacensībās un Drosmes skrējienos.

Attīstot uz pilsoniskām vērtībām balstītu piederību Latvijai, Kalpaka skolas izglītojamie piedalās valsts svētku pasākumos, piemēram, 2023. gada 11. novembrī izglītojamie kopā ar nodarbinātajiem piedalījās Lāčplēša dienas svinīgajā pasākumā O. Kalpaka muzejā un piemiņas vietā "Airītes", Kandavā, Brocēnos un Saldū. Kadeti piedalījās tādās Nacionālo bruņoto spēku militārajās ceremonijās kā 4. maija parāde Alūksnē un 18. novembra parāde Rīgā.

Kalpaka skola turpina nostiprināt tradīciju 6. janvārī, Pulkveža Oskara Kalpaka dzimšanas dienā, rīkot militāras aktivitātes Kalpaka skolas izglītojamajiem un nodarbinātajiem. Savukārt 3. martā, godinot Kurzemes atbrīvošanas sākumu, kadeti organizē pirmā kursa iesvētības, kuru noslēgumā izglītojamajiem tiek pasniegtas Kalpaka skolas uzšuves un kursa standarts. Par tradīciju arī kļuvusi mācību gada svinīgā atklāšanas ceremonija septembrī.

2022./2023. mācību gada kvalifikācijas praksē Kalpaka skolas pirmā un otrā kursa izglītojamie sadarbībā ar Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadeti un Zemessardzes instruktoriem nostiprināja un pilnveidoja praktiskās iemaņas, apgūstot karavīru pamatapmācības pirmo posmu.

Šobrīd Kalpaka skolā mācās kopā 93 izglītojamie: 27 – trešajā kursā, 38 – otrajā kursā un 28 izglītojamie – pirmajā kursā. Izglītojamo pamata dzīvesvietas ir dažādos Latvijas reģionos, tostarp Ventpils, Dienvidkurzemes, Kuldīgas, Saldus, Talsu, Tukuma, Dobeles, Jelgavas, Olaines, Mārupes, Ķekavas, Salaspils, Ādažu, Saulkrastu, Limbažu, Siguldas, Ogres, Valmieras, Cēsu, Aizkraukles, Jēkabpils, Augšdaugavas, Krāslavas, Ludzas, Madonas, Gulbenes, Alūksnes novados un Liepājas, Ventpils, Jelgavas, Jūrmalas, Rīgas, Daugavpils, Rēzeknes valstspilsētās.

Kalpaka skolas izglītojamo mācību sasniegumu vērtējums kopumā turpina saglabāties konkurētspējīgs, turklāt pirmā kursa izglītojamo mācību snieguma vērtējumi, noslēdzot pirmo semestri, ir augstāki par mācību snieguma vērtējumiem, uzsākot mācības Kalpaka skolā.

2023. gadā Pulkveža Oskara Kalpaka profesionālajā vidusskolā bija apstiprinātas 53 amata vietas. Strādājošo skaits 2023. gada 31. decembrī bija 45 nodarbinātie, no tiem 23 pedagogi, 15 civilie darbinieki, 7 karavīri.



### 3. nodaļa. Aizsardzības ministrijas personāls

2023. gadā Aizsardzības ministrijā bija apstiprināta 301 amata vieta. Strādājošo skaits 2023. gada 31. decembrī bija 268, no tiem 204 ierēdņi, 50 darbinieki un 14 karavīri.

AM administratīvo vadību 2023. gadā nodrošināja 3 valsts sekretāra vietnieki (politikas jautājumos, nodrošinājuma jautājumos, finanšu jautājumos (līdz 31.10.2023.), no 01.11.2023. spēju un resursu plānošanas jautājumos), 14 departamentu direktori un 2 patstāvīgo nodaļu vadītāji.

2023. gadā izveidots Kiberdrošības politikas departaments un Valsts aizsardzības dienesta departaments. Aizsardzības resora pārmaiņu vadības un digitalizācijas nodaļa pievienota Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju departamentam, likvidēts valsts sekretāra vietnieka finanšu jautājumos amats un izveidots valsts sekretāra vietnieka spēju un resursu plānošanas jautājumos amats.

Darbu starptautiskajās organizācijās, t. sk. NATO struktūrās, veica 88 AM darbinieki un karavīri, t. sk. 8 aizsardzības atašeji, 2 aizsardzības padomnieki, 11 pārstāvji starptautiskā organizācijā, 1 vecākais referents, 2 vecākie eksperti. Militāro pārstāvju grupas ietvaros militāro dienestu ārvalstīs pildīja 64 NBS karavīri.

2023. gadā AM pieņemti darbā 57 jauni darbinieki, t. sk. ierēdņu amatos iecelts 41 darbinieks. 2023. gadā AM no darba atbrīvoti 36 darbinieki, t. sk. 11 – pēc paša vēlēšanās, 13 – pamatojoties uz savstarpēju vienošanos, 7 – uz noteiktu laiku noslēgta darba līguma izbeigšanas dēļ, 1 – ierēdņa amata likvidācijas dēļ, 1 – sasniedzot valsts noteikto pensijas vecumu, 3 – pārcelti uz citām iestādēm.

Aizvadītajā gadā AM strādāja 164 (61,2 %) sievietes un 104 (38,8 %) vīrieši. 22,4 % darbinieku bija vecumā līdz 30 gadiem, 26,8 % – vecumā no 31 līdz 40 gadiem, 32,8 % – vecumā no 41 līdz 50 gadiem, 16,1% vecumā no 51 līdz 60 gadiem un 1,9 % – vecumā no 60 gadiem.

4,5 % AM darbinieku ir vidējā vai vidējā profesionālā izglītība, 95,5 % – augstākā izglītība (t. sk. 44,4 % – bakalaura, 47,4 % – maģistra grāds un 0,4 % – doktora grāds).

Aizvadītajā gadā bērna kopšanas atvaļinājumā atradās 13 darbinieki.

2023. gadā ministrija izsludināja 51 konkursu uz 57 amata vietām, uz kurām kopumā pieteicās 662 pretendenti.

AM darbinieki turpina uzlabot svešvalodu (angļu un franču) prasmes. Ministrijas organizētajos angļu valodasursos mācījās 26 darbinieki, franču valodasursos – 4 darbinieki. 3 darbinieki apguva angļu valodu NBS Valodu skolā. 6 darbinieki apguva franču valodu Valsts administrācijas skolas organizētajos franču valodasursos. Ārvalstīs mācību kursus apmeklējuši 43 darbinieki, tajā skaitā ASV Starptautiskās militārās apmācības programmas kursus – 8 AM darbinieki.



## 4. nodaļa. Komunikācija ar sabiedrību

### 4. 1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Aizsardzības ministrija 2023. gadā informēja sabiedrību par dažādām aizsardzības nozares aktivitātēm, skaidroja sabiedrībai būtiskus aizsardzības jomas jautājumus un veicināja iedzīvotāju informētību par rīcību krīzes gadījumos, balstoties uz visaptverošas valsts aizsardzības (VVA) konceptu, kas paredz visas sabiedrības atbildīgu attieksmi pret valsti un tās drošību.

Aizsardzības ministrija sadarbībā ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem 2023. gadā organizēja informatīvos seminārus, mācības, lekcijas, diskusijas par rīcību valsts apdraudējuma gadījumā, nozaru gatavību un būtisko kritisko pakalpojumu nepārtrauktības nodrošināšanu.

Pārskata periodā tika turpināts jau iepriekšējos gados uzsāktais VVA reģionālo semināru cikls, un pērn tika organizēts seminārs Kurzemes reģionu pašvaldību, iestāžu, izglītības iestāžu, uzņēmumu un nevalstisko organizāciju vadītājiem, reliģisko organizāciju pārstāvjiem, reģionālo mediju pārstāvjiem par Latvijas drošībai un aizsardzībai aktuāliem jautājumiem. Semināra formāts tika veidots, lai veicinātu savstarpējo dialogu un ikvienam būtu iespēja rast atbildes uz jautājumiem par visaptverošu valsts aizsardzību un drošības izaicinājumiem Latvijā. Seminārā piedalījās Aizsardzības ministrijas, Nacionālo bruņoto spēku un Zemessardzes brigāžu pārstāvji, kas semināra dalībniekus informēja par aktuālajiem drošības izaicinājumiem reģionā, Nacionālo bruņoto spēku attīstību un iesaisti krīzes situācijās, kā arī sabiedrības iesaisti valsts aizsardzībā. Tika organizētas arī galda mācības – izspēle par rīcību valsts apdraudējuma situācijā. Reģionālajā seminārā piedalījās ap 80 dalībnieku.

Tika organizēts arī ikgadējais seminārs par aktuāliem Latvijas aizsardzības un drošības jautājumiem augsta

līmeņa valsts un privātā sektora amatpersonām, tostarp vadošo mediju redaktoriem, Latvijas vadošiem uzņēmējiem, kā arī viedokļu līderiem. Semināra galvenais mērķis bija iepazīstināt un veidot izpratni par aizsardzības sistēmai būtiskiem jautājumiem, skaidrot valsts aizsardzības stiprināšanas uzdevumus un turpmākās attīstības prioritātes. Tika organizētas arī galda mācības ar visu klātesošo līdzdalību, lai padziļināti izprastu rīcību krīzes situācijā ne tikai no amatpersonu un valsts institūciju viedokļa, bet arī no mediju, uzņēmēju un sabiedrības kopīgās perspektīvas. Seminārā piedalījās vairāk nekā 80 dalībnieku.

2022./2023. mācību gadā Aizsardzības ministrija nodrošināja lekciju “Kā mēs sargājam Latviju?” Latvijas vidusskolās, kopumā apmeklējot 102 vidējās izglītības iestādes un pasniedzot 121 lekciju. Savukārt 2023./2024. mācību gadā Aizsardzības ministrija turpina lekciju ciklu pamatskolām “Kā mēs sargājam Latviju?”. Projekta ietvaros lekcijām pieteicās vairāk nekā 200 izglītības iestādes un tika noorganizēta 221 lekcija.

Aizsardzības ministrijas “Drošajā teltī” sarunu festivālā “LAMPĀ” 2023. gadā tika organizētas vairākas ekspertu diskusijas par aizsardzības nozares tēmām un aktualitātēm. Diskusijā “Sieviete mūsdienu armijā” ar savu pieredzi dienestā dalījās sievietes, kas darbojušās Zemessardzē vai NBS struktūrās. Diskusiju “Visaptveroša valsts aizsardzība: ko armija nedarīs?” un “Kā neapjukt un palīdzēt tuviniekiem krīzes gadījumos?” dalībnieki runāja par visaptverošu valsts aizsardzības sistēmu un visas sabiedrības iesaisti krīzes pārvarēšanā. “Drošajā teltī” dalībnieki dalījās viedokļos arī par drošības izaicinājumiem patērētāju kultūrā, valsts aizsardzības dienestu un tā nepieciešamību, Krievijas ietekmi uz Latvijas un pasaules drošību, kā arī latviešu leģionāru lomu valsts vēsturē. Sarunu festivāla apmeklētājiem bija iespēja NBS un Jaunsardzes demonstrējumos iegūt noderīgus padomus, kā palīdzēt citiem krīzes situācijās, kā arī izstādē apskatīt militāro tehniku.

## 4. nodaļa

2023. gada 25.–27. aprīlī Rīgā norisinājās NATO Noturības simpozījs “Noturība satricinājumu laikmetā”, ko organizēja NATO galvenā mītne sadarbībā ar Sabiedroto transformācijas pavēlniecību. Pasākums pulcēja kopā vairāk nekā 250 NATO dalībvalstu un partneru civilās un militārās nozares līderus, politikas veidotājus un ekspertus. Simpozija dalībnieki pētīja un apsprieda galvenos jautājumus, kas saistīti ar noturības spēju dienaskārtību, lai tos labāk izprastu un spētu ātrāk pieņemt lēmumus ar mērķi mazināt ievainojamību, kā arī uzlabotu spēju sagatavoties stratēģiskiem satricinājumiem un traucējumiem – pretoties, reaģēt un ātri atgūties no tiem. Aizsardzības ministrija pasākumā sagatavoja informatīvo stendu par VVA ieviešanu Latvijā.

Karš Ukrainā veicinājis sabiedrības interesi par to, kā labāk rūpēties par savu un tuvinieku drošību ārpus ierastā un drošā ikdienas ritma, tāpēc arī 2023. gadā AM turpināja informēt sabiedrību par rīcību krīzes situācijās un popularizēt bukletu “Kā rīkoties krīzes gadījumā”. Kopš kara sākuma Latvija ir apliecinājusī, ka sniegs nelokāmu atbalstu Ukrainas suverenitātei un teritoriālajai nedalāmībai, piegādājot papildu militāro palīdzību, līdz Ukrainas uzvarai cīņā pret Krievijas īstenoto agresiju. 2023. gadā dažādās Latvijas pilsētās (Rīgā, Liepājā, Bauskā, Valkā, Cēsīs, Smiltēnē) tika izstādīts Ukrainas bruņoto spēku kaujās iznīcinātais Krievijas armijas tanks “T-72B”. Latvijā tas tika nogādāts ar Ukrainas Aizsardzības ministrijas atbalstu un ir Ukrainas Nacionālā militārā vēstures muzeja eksponāts.

2023. gada 5. aprīlī Saeima pieņēma Valsts aizsardzības dienesta likumu. Valsts aizsardzības dienests ir daļa no visaptverošas valsts aizsardzības, kas ļauj stiprināt Latvijas aizsardzības spējas, kā arī sniedz iespēju pilsoņiem iegūt zināšanas un sapratni par valsts aizsardzību, uzlabot individuālo rīcībspēju. Tika nodrošināta aktīva komunikācija par VAD, skaidrojot pilsoņiem personīgos ieguvumus no dienesta, pieteikšanās, atlases un uzņemšanas kārtību pēc nejausības principa, tāpat tika nodrošināta reaģējoša komunikācija, atbildot uz jautājumiem par VAD. Visas komunikācijas aktivitātes caurvija

galvenais vēstījums – iesaiste valsts aizsardzībā ir katra pilsoņa tiesības un pienākums.

Lai sekmētu valsts aizsardzības dienesta prestižu Latvijas sabiedrībā un veicinātu brīvprātīgo pieteikumu skaitu valsts aizsardzības dienesta pirmajiem iesaukumiem, Aizsardzības ministrija īstenoja aktīvu komunikāciju Aizsardzības ministrijas, Latvijas armijas un aizsardzības nozares ziņu portāla “Sargs.lv” sociālajos medijos. Vienlaikus portāls “Sargs.lv” publicēja skaidrojošus rakstus, intervijas, reportāžas, raidierakstus un organizēja diskusiju tiešraides par valsts aizsardzības dienestu.

Lai popularizētu valsts aizsardzības dienestu, Aizsardzības ministrija arī sadarbojās ar biedrību “Mēs ar brāli kolosāli”, kas nodrošināja desmit iknedēļas audiovizuālo sižetu par valsts aizsardzības dienestu izveidi un pārraidīšanu televīzijā ReTV no 2023. gada augusta līdz oktobrim. Tāpat laika posmā no 2023. gada 15. novembra līdz 1. decembrim Aizsardzības ministrija īstenoja valsts aizsardzības dienesta trešā iesaukuma komunikācijas kampaņu “Iemācies uzvarēt!”, aicinot pieteikties valsts aizsardzības dienesta 2024. gada vasaras iesaukumam.

Lai pateiktos par atbalstu un ieguldījumu Zemessardzes stiprināšanā, pēc zemessargu anketām un Zemessardzes bataljonu komandieru ieteikumiem tika izvirzīti atbalstošākie Latvijas darba devēji, t. i. uzņēmumi, biedrības, pašvaldības un izglītības iestādes, kas atbalsta savus darbiniekus, kuri no darba brīvā laikā iesaistās Zemessardzē, un sniedz atbalstu Zemessardzei kopumā. Par 2022. gadā sniegto atbalstu Zemessardzei pateicības un goda rakstus pērn saņēma 105 atbalstītāji.

2023. gadā aizsardzības nozare organizēja komunikācijas semināru “Rupors”, lai stiprinātu Zemessardzes brigāžu un to atbildības teritorijās esošo valsts un pašvaldību iestāžu komunikācijas speciālistu un citu atbildīgo amatpersonu vienotu izpratni par komunikācijas nozīmi un metodēm militāra apdraudējuma gadījumā. Seminārs notika

katras Zemessardzes brigādes atbildības teritorijā: 16. jūnijā Līvānos, 4. oktobrī Smiltēnē, 25. oktobrī Skrundā, 15. decembrī Ķekavā.

Aizsardzības nozare 2023. gadā organizēja mācības "Pilskalns". To mērķis bija pilnveidot atbildīgo institūciju izpratni par atbildību sadalījumu un praktisko rīcību militāra apdraudējuma gadījumā. Zināšanu un sapratnes veicināšanai lekcijas pasniedza AM, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta un NBS Apvienotā štāba pārstāvji. Teorētiskajā daļā apmācību dalībnieki tika iepazīstināti ar Latvijas ģeopolitiskajiem izaicinājumiem, visaptverošās valsts aizsardzības principiem, valsts civilās aizsardzības sistēmas organizāciju – valsts un pašvaldību atbildības jomām, kā arī pašvaldības Civilās aizsardzības plānā iekļaujamās sadaļas "Civilās aizsardzības sistēmas darbība kara, militāra iebrukuma vai to draudu gadījumā" saturu. Pēc iepazīšanās ar uzdevumiem visaptverošās valsts aizsardzības kontekstā mācību dalībnieki pārrunāja un izspēlēja dažādas situācijas, kas ir aktuālas hibrīdapdraudējuma un kara gadījumā. Mācības visā Latvijas teritorijā organizēja Zemessardzes vienības un to atbildības teritoriju novada civilās aizsardzības komisijas.

Turpinājās aizsardzības nozares darbs pie ārvalstu ietekmes operāciju nepieļaušanas, dezinformācijas atspēkošanas. Par dezinformācijas jautājumiem tika runāts gan AM organizētajās skolu lekcijās, gan citos publiskajos pasākumos. Tāpat militāro ziņu portālā "Sargs.lv" regulāri tika atspēkoti Latvijai un Rietumvalstīm nedraudzīgi izplatītie dezinformācijas materiāli, uz tiem atbildot ar pārbaudītu un faktoloģiski apstiprinātu informāciju.

"Sargs.lv" turpināja raidierakstu sēriju "Droši ir zināt". Tika aicināti eksperti, lai skaidrotu pamatā ar VAD tematiku saistītus jautājumus. 2023. gadā tika publicēti pieci šādi raidieraksti jeb podkāsti. Raidieraksti ir pieejami portālā "Sargs.lv", kā arī "Sargs.lv" "Youtube" kanālā un straumēšanas vietnē "Spotify".

Papildus tam tika organizētas vairāk nekā 10 tiešsaistes diskusijas, kuras tika raidītas "Sargs.lv", portāla "Facebook" un "Youtube" lapās. Šajā ciklā deviņas diskusijas bija par valsts aizsardzības dienesta nozīmi visaptverošās valsts aizsardzības sistēmas izveidē un vēl viena diskusija "Kā izveidot necaurejamu dzelzs priekškaru uz Latvijas austrumu robežas?" bija veltīta sadarbības stiprināšanai ar Valsts robežsardzes dienestu cīņā ar Krievijas un Baltkrievijas īstenoto hibrīdo uzbrukumu uz Latvijas austrumu robežas.

Aizsardzības nozares ziņu portāls "Sargs.lv" nodrošina bukleta "Kā rīkoties krīzes gadījumā" izplatīšanu. Bukleta papildinātā redakcija pieejama elektroniski aizsardzības nozares ziņu portāla "Sargs.lv" sadaļā "72 stundas": [www.sargs.lv/lv/tema/72stundas](http://www.sargs.lv/lv/tema/72stundas).

2023. gada laikā "Sargs.lv" mājaslapas sadaļu "72 stundas" ir apskatījuši 19 014 lietotāji. Bukletu "Kā rīkoties krīzes gadījumā" apmeklējuši 7503 lietotāji. Buklets "Kā rīkoties krīzes gadījumā" vieglajā valodā – 1370 skatījumi. Video "72 stundas. Ko likt ārkārtas gadījumu somā?" "Sargs.lv" mājaslapā apskatījuši 2023 lietotāji.

Pērn "Sargs.lv" rakstiskajās publikācijās skaidrota valsts aizsardzības mācības ieviešana, Latvijas aizsardzības nozares attīstība kopumā, atspoguļots visaptverošās valsts aizsardzības mācību cikls "Namejs 2023", kā arī aizvadītas intervijas ar vadošajām Aizsardzības ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku amatpersonām.

AM regulāri organizē neformālas tikšanās ar plašsaziņas līdzekļu žurnālistiem un redaktoriem, lai apspriestu aktuālo ģeopolitisko situāciju, kā arī aizsardzības nozares aktualitātes.

Aktīva sabiedrības informēšana par aizsardzības nozari norisinās arī 2024. gadā, īpašu lomu pievēršot sabiedrības grupu, pašvaldību, uzņēmumu un citu ministriju pārraudzībā esošo iestāžu sadarbībai valsts apdraudējuma pārvarēšanas apstākļos. Tāpat plānoti

## 4. nodaļa

dažādi publiskie pasākumi un aktivitātes, lai uzlabotu sabiedrības gatavību krīzes un valsts apdraudējuma situācijām, kā arī stiprinātu sabiedrības noturību un pretestību dezinformācijai.

### 4. 2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Sekmējot valsts aizsardzības stiprināšanu, atbalstu un izpratni par aizsardzības nozares jautājumiem sabiedrībā, AM ilggadējās sadarbības partneres ir vairākas ar nozari saistītas militāri patriotiskās organizācijas (MPO).

Sadarbībā ar MPO tika veicināta sabiedrības izpratne par valsts aizsardzības, drošības un ārpolitikas jautājumiem. Lai rosinātu aktīvāku nevalstiskā sektora iesaisti aizsardzības nozarē notiekošajos procesos un veicinātu izpratni par aizsardzības jautājumiem, AM regulāri informē pastāvīgos sadarbības partnerus par aktualitātēm un prioritātēm, kā arī izvērtē iespējamās sadarbības projektus.

Pērn AM ar MPO turpināja izvērst sadarbību projektos tādās jomās kā militārās vēstures liecību saglabāšana, apbedījumu un piemiņu vietu apsekošana, sakopšana, patriotiskā audzināšana, līdzdalība svētku un piemiņas dienās, vēsturiskās saiknes un liecību saglabāšana, atbalsts skolām, valstīm, diasporai, NBS popularizēšana un attīstības prioritāšu skaidrošana, politikas veidošana un diskusiju veicināšana par Latvijas drošības un aizsardzības politikas jautājumiem.

Nozīmīgu ieguldījumu turpināja sniegt karavīru veterānu MPO, informējot sabiedrību par valsts militāro vēsturi, aicinot uz atceres pasākumiem, kas godina izcilākos latviešu karavīrus un partizānus un atklāj mūsu armijas vēstures varonīgās lappuses, kā arī apkopojot informāciju par kritušajiem karavīriem, atklājot arvien jaunas nezināmo kritušo atdusas vietas, uzstādot piemiņas zīmes un nododot šo nozīmīgo informāciju jauniešiem.

## 5. nodaļa. Aizsardzības ministrijas plāns 2024. gadam

### 5. 1. 2023. gadā uzsāktie pasākumi, kuri tiks turpināti

Turpinot valsts aizsardzības dienesta ieviešanu, arī turpmākajos iesaukumos Latvijas pilsoņi tiek aicināti iestāties brīvprātīgi, taču, nepieciešamības gadījumā, trūkstošo personu skaitu vecumā no 18 līdz 19 gadiem iesauks pēc nejaušības principa, nosūtot lēmumu par iesaukšanu valsts aizsardzības dienestā uz elektronisko adresi vai deklarēto dzīvesvietas adresi, vai izsniedzot personīgi.

Tiks turpināts īstenot prioritāri attīstāmo spēju ieviešanu, tās ir: raķešu artilērija; slāņveida pretgaisa aizsardzība; krasta aizsardzība; bezpilota lidaparātu sistēmas un vadāmie lādiņi; kājnieku kaujas mašīnas; loģistikas transportlīdzekļi un lielkalibra munīcijas krājumu izveide.

Tāpat turpināsies NATO daudznacionālās kaujas grupas attīstība, paplašinot to līdz brigādes līmeņa vienībai, ciešā sasaistē ar militārā poligona "Sēlija" attīstību, kas paredz dzīvošanas atbalsta zonas būvniecību un šautuvju izveidi.

Turpināsies darbs pie valsts robežas aizsardzības pilnveidošanas, izmantojot fiziskos un inženiertehniskos risinājumus. Turpināsies arī krājumu veidošana un kara laika apgādes sistēmas pilnveidošana, lai nodrošinātu valsts aizsardzībai nepieciešamo munīciju, ieročus, individuālo un kolektīvo ekipējumu, degvielu, pārtiku, medicīnas preces un citu veidu materiāltehniskos līdzekļus.

AM turpinās veicināt sabiedrības iesaisti valsts aizsardzībā, stiprināt psiholoģisko noturību un pretestību dezinformācijai, kā arī attīstīt rīcības gatavības kultūru sabiedrībā. Tiks turpināts darbs valsts aizsardzības mācībā – ar mērķi ieviest to no 2024. gada 1. septembra kā obligātu mācību priekšmetu vidējās izglītības programmās.

AM prioritāri attīstīs vietējās aizsardzības industrijas spējas nodrošināt NBS operacionālās pamatvajadzības jebkuros apstākļos, kā arī veicinās inovācijas un jaunu produktu izstrādi aizsardzības jomas vajadzībām.

Arī turpmāk tiks nodrošināta Latvijas karavīru dalība starptautiskajās misijās un operācijās: ANO, NATO, ES un koalīcijas spēku operācijās, NATO ātrās reaģēšanas spēkos, ES kaujas grupās un Apvienotajos reaģēšanas spēkos.

### 5. 2. 2024. gada galvenie uzdevumi un projekti

Ir jāstrādā pie NATO Viļņas samitā apstiprināto aizsardzības plānu izpildāmības, NATO pretgaisa un pretraķešu aizsardzības stiprināšanas, kā arī jāturpina sekmēt priekšējās aizsardzības (*Forward Defense*) pasākumu attīstību.

Lai arī turpmāk veicinātu politiku, ierēdņu, ekspertu un sabiedrības izpratni par Latvijas aizsardzības interesēm un lai piesaistītu sabiedroto valstu atbalstu reģionālās drošības situācijas uzlabošanai, AM turpinās sadarboties ar domnīcām. 2024. gadā AM plāno sadarbību ar ārvalstu domnīcām – ASV Vācijas Maršala fondu, un Makdonalda-Lorjē institūtu no Kanādas.

## 5. 3. Aizsardzības ministrijas 2024. gada budžets

Programmas kods	Programmas nosaukums	Plānotais budžets (eiro)
06.00.00.	Valsts drošības aizsardzība	31 383 472
12.00.00.	Kara muzejs	2 457 208
22.00.00.	Nacionālie bruņotie spēki	918 296 604
28.00.00.	Ģeodēzija un kartogrāfija	9 928 658
30.00.00.	Valsts aizsardzības politikas realizācija	23 881 895
31.00.00.	Militārpersonu pensiju fonds	18 924 780
33.00.00.	Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana	101 165 043
34.00.00.	Jaunsardzes centrs	12 640 292
70.00.00.	Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana	47 940
73.00.00.	Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti	4 560 405
97.00.00.	Nozaru vadība un politikas plānošana	5 096 323
	<b>KOPĀ AM</b>	<b>1 128 382 620</b>



## Biežāk izmantotie saīsinājumi

<b>AM</b>	Aizsardzības ministrija
<b>ASBE</b>	Gaisa vadības un kontroles sistēmas programmatūras bāzētais elements
<b>BRASS/BLOS</b>	Īsviļņu radio sakaru apraides sistēmas
<b>CVR(T)</b>	<i>Combat Vehicles Reconnaissance (Tracked)</i> – kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehnika
<b>EAA (EDA)</b>	Eiropas Aizsardzības aģentūra ( <i>European Defence Agency</i> )
<b>EDSO</b>	Eiropas Drošības un sadarbības organizācija
<b>ES</b>	Eiropas Savienība
<b>IKP</b>	iekšzemes kopprodukts
<b>JEF</b>	<i>Joint Expeditionary Force</i> – Apvienotie reaģēšanas spēki
<b>JC</b>	Jaunsardzes centrs
<b>JTAC</b>	<i>Joint Terminal Attack Controller</i> – tuvā gaisa atbalsta kontrolieri
<b>LĢIA</b>	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra
<b>LKM</b>	Latvijas Kara muzejs
<b>MIDD</b>	Militārās izlūkošanas un drošības dienests
<b>MK</b>	Ministru kabinets
<b>NATO</b>	<i>North Atlantic Treaty Organization</i> – Ziemeļatlantijas līguma organizācija
<b>NBS</b>	Nacionālie bruņotie spēki
<b>NRF</b>	<i>NATO Response Force</i> – NATO Reaģēšanas spēki
<b>NSIP</b>	<i>NATO Security Investment Programme</i> – NATO Drošības investīciju programma
<b>PGA</b>	Pretgaisa aizsardzības
<b>UVA</b>	Uzņemošās valsts atbalsts
<b>VALIC</b>	Valsts aizsardzības loģistikas un iepirkumu centrs
<b>VAMOIC</b>	Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs
<b>VJTF</b>	<i>Very High Readiness Joint Task Force</i> – Sevišķi ātras reaģēšanas spēki
<b>VVA</b>	Visaptveroša valsts aizsardzība